

Priručnik

za pružanje usluga
organiziranog stanovanja uz
sveobuhvatnu podršku djeci i
mladima s problemima
u ponašanju

Tiskanje ove publikacije omogućeno je financijskom podrškom Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade.

Priručnik za pružanje usluga
organiziranog stanovanja uz sveobuhvatnu podršku djeci i
mladima s problemima u ponašanju

Uredništvo:

udruga za rad s mladima

Izdavač:
Udruga za rad s mladima Breza

Uredništvo:
Udruga za rad s mladima Breza

Autorica:
Suzana Vargović

Lektorica:
Ivana Šibalić

Fotografije:
arhiva Udruge Breza

Grafička priprema, oblikovanje, tisak:
Skripta Tisak d.o.o./Robi-graf j.d.o.o.

Naklada: 200 komada

Osijek, 2019.

ISBN 978-953-58254-5-6

Priručnik

za pružanje usluga
organiziranog stanovanja uz
sveobuhvatnu podršku djeci i
mladima s problemima
u ponašanju

SADRŽAJ

1. Alternativna skrb	11
1.1. Alternativna skrb u Hrvatskoj	12
1.2. Strateški plan Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku (2017.-2019.)	14
1.3. Plan deinstitucionalizacije, transformacije te prevencije institucionalizacije 2018.-2020.....	16
2. Formalna institucijska skrb	19
2.1. Podrška djeci i mladima s problemima u ponašanju u okviru institucijske skrbi čiji je osnivač Ministarstvo	23
3. Formalna izvaninstitucijska skrb	31
3.1. Podrška djeci i mladima s problemima u ponašanju u okviru izvaninstitucijske skrbi čiji su osnivači OCD-i	33
4. Izvaninstitucijska usluga organiziranog stanovanja uz sveobuhvatnu podršku čiji je pružatelj Udruga Breza	37
4.1. Socijalno-terapijska zajednica Breza.....	37

4.1.1.	Osnovna obilježja Zajednice	44
4.1.2.	Tko su naši korisnici(djeca i mladi) ?.....	46
4.1.3.	Uloga i odgovornosti odgajatelja	48
4.1.4.	Način uvođenja djece i mlađih u Zajednicu	53
4.1.5.	Organizacija života	60
4.1.6.	Odgojni rad-socijalno pedagoška intervencija	84
4.1.7.	Protokol prijema i otpusta, krizne situacije	96
4.1.8.	Organizirano stanovanja uz povremenu podršku - proces osamostaljivanja.	103
5.	Nakon izlaska	109
5.1.	Preduvjeti za tranzicijsku zaštitu	110
6.	Za sve one koji žele organizirati uslugu	119
6.1.	Preduvjeti za organiziranje usluge organiziranog stanovanja uz sveobuhvatnu podršku	119
6.2.	Ugovaranje s nadležnim Ministarstvom.	120
7.	Prilozi	123

UVOD

Priručnik je svojevrstan edukativni model pružanja podrške i pomoći djeci i mladima s posebnim doživljajima kroz uslugu organiziranog stanovanja čiji je nositelj organizacija civilnoga društva (OCD).

Polazište je kontekst alternativne skrbi u cilju pružanja što kvalitetnije usluge primjerene potrebama korisnika.

S obzirom da je svako ljudsko biće posebno i drugačije, ne postoji jedan model rada ili podrške koji odgovara svima. Nužna je prilagodba i individualizacija kako bi podrška bila primijerenija.

Smatramo da je obveza nas kao društva, zajednice i pojedinačna potrebitima pružiti odgovornu skrb.

To znači osigurati uvjete, mjesto, prostor, vrijeme, ljudе, materijale i znanje kako bi zajedno s korisnicima izgradili dom iznutra, tj. osnažili se za samostalno odgovorno življenje.

Našu zadaću možemo usporediti s procesom u kojem budućem slikaru osiguramo učitelja, mjesto podučavanja, prostor, pribor, ali na način da ne slikamo umjesto učenika, već ga pratimo na putu dok on to sam čini.

Ovaj je priručnik naša praktična pedagoška kuharica za odgojne djelatnike i ostale pedagoške umjetnike, a isti može odgovarati djeci i mladima.

Želimo potaknuti odvažne da se otisnu u ovom smjeru i razviju nove konkurentnije usluge kako bi zajednički stvorili primjerenu podršku za djecu i mlaade "s problemima u ponašanju".

1. Alternativna skrb

(Alternativna skrb – što je to?)

U Europi mnoga djeca i mladi ne mogu živjeti sa svojim roditeljima. Kada se roditelji nađu u teškoćama i ne mogu osigurati potrebnu skrb, odgovornost, brigu za djecu, kada se obiteljski odnosi toliko naruše da predstavljaju ugrozu za dijete koje se i samo nađe s brojnim poteškoćama i problemima, u krajnjoj se nuždi upućuje na smještaj u kojemu odgovornost za njegovo zbrinjavanje odgoj i skrb, preuzimaju druge odrasle osobe. To se naziva **alternativnom skrbi**.

Više je oblika alternativne skrbi. Djeci i mlade moguće je zbrinuti kod srodnika, u manjim ili većim domovima za djecu, u malim domovima obiteljskog tipa ili u udomiteljskim obiteljima. Sva navedena rješenja alternativa su roditeljskoj skrbi i zato se nazivaju alternativnom skrbi. Alternativna skrb može potrajati nekoliko dana ili tjedana, ali i dugi niz godina, sve dok dijete ne postane punoljetno, ne završi školovanje ili dok se ne steknu uvjeti povratka u obitelj.

Sukladno Smjernicama za alternativnu skrb o djeci UNICEF-a (2013.), alternativna skrb može imati sljedeće oblike:

Neformalna skrb – svaki privatni oblik skrbi koji se pruža u obiteljskom okruženju u kojemu o djetetu kontinuirano ili na neodređeno vrijeme skrbe rođaci ili prijatelji (neformalna srodnička

skrb) ili drugi pojedinci, na inicijativu djeteta, njegovih roditelja ili druge osobe, pri čemu taj oblik skrbi nije odredilo tijelo upravne ili sudske vlasti ili drugo ovlašteno tijelo.

Formalna skrb – skrb koja se pruža u obiteljskom okruženju koju je odredilo tijelo upravne ili sudske vlasti (nadležno sudsko tijelo), i svaka skrb koja se pruža u institucijskom okruženju, uključujući privatne ustanove, neovisno o tome je li to rezultat upravnih ili sudskeh mjera.

S obzirom na okruženje u kojemu se pruža, alternativna skrb može biti:

Srodnička skrb – skrb obiteljskog tipa u djetetovoj proširenoj obitelji ili s bliskim prijateljima obitelji koje dijete poznaje, a koja može po svojoj prirodi biti formalna ili neformalna.

Udomiteljska skrb – situacije u kojima nadležno tijelo djecu u svrhu osiguravanja alternativne skrbi smještava u kućanstvo obitelji koja nije djetetova vlastita obitelj, a koja je prošla proces selekcije, kvalifikacije, ovlaštenja i nadzora za pružanje takve skrbi.

Drugi oblici smještaja u obiteljsku skrb ili okruženje obiteljskog tipa:

Institucijska skrb – skrb koja se pruža u svakom neobiteljskom grupnom okruženju, kao što su sigurna mjesta za pružanje hitne skrbi, tranzitni centri u izvanrednim situacijama te sve ostale ustanove skrbi za pružanje kratkoročne i dugoročne skrbi, uključujući domove.

Nadzirano samostalno stanovanje djece.

1.2. Alternativna skrb u Hrvatskoj

Alternativna se skrb može ostvariti u obliku neformalne ili formalne skrbi.

Neformalna skrb obuhvaća bilo koji oblik privatnog uređenja skrbi koja se pruža u obiteljskom okruženju, u okviru kojega se o

djetetu stalno i na neodređeno vrijeme skrbe rođaci ili prijatelji (neformalna rodbinska skrb) ili druge osobe. Skrb se zasniva na individualnoj osnovi, na inicijativu djeteta, njegovih roditelja ili neke druge osobe, bez da je takav dogovor odredio nadležni centar za socijalnu skrb i sud.

Formalna skrb odnosi se na svaki oblik skrbi koja se pruža u obiteljskom okruženju, a koju je naložio centar za socijalnu skrb ili sud, kao i svaki oblik skrbi koji se pruža u institucijskom okruženju.

S obzirom na okruženje u kojem se pruža, alternativna skrb može biti: **srodnička** (skrb u obiteljskom okruženju unutar proširene obitelji djeteta ili bliskih obiteljskih prijatelja koje dijete poznaje, bilo formalne bilo neformalne prirode); **udomiteljska** (situacije u kojima za potrebe pružanja alternativne skrbi mjerodavne vlasti smještavaju djecu u kućanstvo obitelji koja nije djetetova vlastita obitelj, a koja je odabrana, kvalificirana, odobrena i nadzirana za pružanje takve skrbi) i **institucijska** skrb koja se pruža u bilo kojem neobiteljskom grupnom okruženju, ustanovi za pružanje kratkoročne i dugoročne institucijske skrbi (uključujući grupne domove), a može obuhvaćati i ostale oblike smještaja kao i oblike samostalnog stanovanja uz nadzor.

Sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi (NN, 157/13,152/14), alternativna skrb se dijeli na **institucijsku i izvaninstitucijsku skrb**. U institucijsku skrb pripada samo smještaj koji se ostvaruje u domu socijalne skrbi, centru za pružanje usluga u zajednici, kod drugih pružatelja usluga iz članka 169. Zakona o socijalnoj skrbi (formalni smještaj), a u izvaninstitucijske oblike skrbi ulazi boravak i organizirano stanovanje uz stalni i povremeni nadzor te smještaj u udomiteljskoj obitelj ili obiteljskom domu (formalni smještaj).

Neformalna skrb u Hrvatskoj u slučaju odsutnosti roditelja zbog liječenja, kazne zatvora i slično, ostvaruje se putem roditeljske izjave pred centrom za socijalnu skrb (CZSS) ili javnim bilježnikom o povjeri svog djeteta na odgoj i čuvanje nekoj osobi. U svim ostalim slučajevima govorimo o formalnoj skrbi.

Proteklih je nekoliko godina u našoj zemlji započeo proces deinstitucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u RH, 2011. – 2016. (2018.) koji ima za cilj smanjiti ulazak djece i mladih u institucije i povećati izlazak iz institucija u **nove oblike skrbi**.

Ukupno je u Republici Hrvatskoj (RH) 37 domova, udruga, vjerskih zajednica i drugih pravnih osoba koje pružaju uslugu smještaja za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi te djecu i mlade s problemima u ponašanju, od čega je 25 državnih domova, tri nedržavna doma, šest vjerskih zajednica i udruga te tri obiteljska doma (prema podatcima www.mdomsp.hr).

Prema Godišnjem statističkom izješću o domovima i korisnicima socijalne skrbi u RH, u 2018. godini ukupan broj djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi te djece i mladih s problemima u ponašanju na smještaju, iznosio je 886. Od toga je bilo 568 djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi. Broj zaprimljenih zahtjeva za smještaj iznosio je 1528.

U Hrvatskoj trenutno djeluje 11 domova za djecu i mlade s problemima u ponašanju.

1.3. Strateški plan Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku (2017.-2019.)

1.2. Posebni cilj:

Povećanje dostupnosti i kvalitete socijalnih usluga uz regionalnu ravnomjernost

Sustav socijalne skrbi usmjeren je na suzbijanje socijalne isključenosti te uspostavu kvalitetnijeg pružanja socijalnih usluga u instituciji i izvan institucije svim socijalno osjetljivim skupinama (djeca bez roditeljske skrbi, djeca s teškoćama u razvoju, djeca s problemima u ponašanju, osobe s invaliditetom, starije i nemoćne osobe, osobe s problemima ovisnosti, osobe pod

međunarodnom zaštitom, žrtve trgovanja ljudima, žrtve obiteljskog nasilja, beskućnici). Osim usluge smještaja koji se može smatrati tradicionalnim oblikom skrbi, posljednjih godina različiti oblici skrbi izvaninstitucijskog karaktera dobivaju sve značajniju ulogu. Razvoj usluga i opredjeljenje prema aktivnoj socijalnoj državi nameće nužnost prilagodbe postojećih propisa novim izazovima i načinima skrbi o korisničkim skupinama.

Za različite korisničke skupine postoje i različiti pružatelji usluga, koji se s obzirom na svoj formalno-pravni status mogu podijeliti na ustanove socijalne skrbi (centri za socijalnu skrb, domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici, centri za pomoć u kući), druge pravne osobe (prvenstveno udruge i vjerske zajednice), fizičke osobe koje samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost (pretežito u obiteljskom domu) te udomiteljske obitelji. U sustavu socijalne skrbi trenutno djeluje 3500 udomiteljskih obitelji te 597 drugih pružatelja usluga.

Usprkos tome postoji regionalna neravnomjernost, odnosno kapaciteti pojedinih pružatelja usluga ne zadovoljavaju sveukupne potrebe.

Radi oticanja i smanjenja regionalne nejednakosti u pružanju socijalnih usluga, zadovoljavanja potreba socijalno osjetljivih skupina i podržavanja života u zajednici te prevencije socijalne isključenosti pojedinaca, Ministarstvo će, između ostalog, inicirati provedbu aktivnosti usmjerenih prema osiguranju usluga korisnicima u lokalnoj zajednici. U tom procesu značajnu ulogu imaju organizacije civilnog društva kao značajni partneri u pružanju inovativnih i alternativnih usluga u zajednici, jer mobiliziraju dodatne ljudske i finansijske resurse s posebnim naglaskom na potencijal koji predstavlja volonterski rad.

U okviru ovog cilja kontinuirano se ažurira mreža socijalnih usluga vodeći računa o potrebama na županijskoj i nacionalnoj razini. Redefinirat će se način ugovaranja i financiranja socijalnih usluga jer ne osigurava racionalnost i efikasnost poslovanja državnih i decentraliziranih ustanova socijalne skrbi niti ravnopravne uvjete pristupa mreži svim pružateljima usluga, što je suprotno pravnoj stečevini Europske unije.

Novim načinom ugovaranja socijalnih usluga omogućit će se jedinstveni pristup mreži za sve korisnike i pružatelje usluga, standardizacija procesa i kvalitete usluga, jednakost i transparentnost u financiranju usluga i olakšano praćenje troškova poslovanja.

1.4. Plan deinstitucionalizacije, transformacije te prevencije institucionalizacije 2018.-2020.

Novim je planom za razdoblje od 2018. do 2020. godine predviđeno intenziviranje procesa transformacije i deinstitucionalizacije te prevencije institucionalizacije; osiguravanje šireg obuhvata socijalnih usluga i razvoja novih usluga u skladu s planiranim prioritetima na lokalnoj razini u svrhu regionalno ravnomjernog pružanja usluga i osiguravanja dostupnosti usluga u zajednici. Pri tome je ključna kvalitetna koordinacija i usklađivanje procesa na nacionalnoj i regionalnoj razini te koordinacija i usklađivanje procesa razvoja mreža pružatelja usluga.

Prioriteti za provedbu procesa deinstitucionalizacije i transformacije te prevencije institucionalizacije za djecu i mlade (djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djeca i mladi s problemima u ponašanju i djeca s teškoćama u razvoju)

Opći cilj: osiguravanje mjera za život djeteta u obitelji

Posebni ciljevi:

1. Jačanje ciljanih dostupnih usluga podrške roditeljstvu i obiteljima kroz osiguravanje jednakomjerne dostupnosti obiteljskih centara u cijeloj RH te jačanje njihovih kapaciteta.
2. Jačanje kapaciteta centara za socijalnu skrb za rano prepoznavanje i pravovremeno poduzimanje mjera prema obiteljima i djeci te priznavanja potrebnih socijalnih usluga.
3. Poboljšanje kvalitete, dostupnosti i usklađenosti socijalnih usluga za roditelje i djecu s njihovim potrebama u svim

županijama kroz osiguravanje pružatelja socijalnih usluga za djecu u svim županijama radi formiranja regionalnih centara/ pružatelja usluga koji pružaju najširi spektar izvaninstitucionalnih socijalnih usluga u skladu s utvrđenim prioritetima i potrebama na lokalnoj razini (savjetovanje i pomaganje, rana intervencija, psihosocijalna podrška, pomoć pri uključivanju u programe redovnog odgoja i obrazovanja (integracija), organizirano stanovanje i dr.).

4. Poticanje razvoja udomiteljstva kroz:

- a) jačanje kapaciteta centara za socijalnu skrb za provedbu obveza sukladno Zakonu o udomiteljstvu;
- b) jačanje kapaciteta domova socijalne skrbi i centara za pružanje usluga u zajednici za provođenje posebnih obveza sukladno Zakonu o udomiteljstvu.

5. Odvajanje djelatnosti odgoja i obrazovanja od djelatnosti socijalne skrbi u domovima socijalne skrbi.

Pokazatelji provedbe:

- broj djece kojima se pružaju institucionalne socijalne usluge u odnosu na izvaninstitucionalne usluge
- broj djece kojima se pružaju socijalne usluge u županiji prebivališta u odnosu na broj djece kojima se pružaju socijalne usluge izvan mjesta prebivališta

Kada je riječ o deinstitucionalizaciji djece s problemima u ponašanju, uvidom u podatke Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku zaključuje se da je u razdoblju od 2014. do 2016. godine ukupni broj smještene djece u odnosu na razdoblje 2007. do 2009. godine za oko četvrtinu manji.

Iako se omjer korisnika izvaninstitucijskih oblika smještaja povećao u odnosu na institucijsku skrb, nije postignuto ciljano smanjenje broja smještenih korisnika u instituciji za 40% temeljem Zakona o socijalnoj skrbi u odnosu na početno stanje iz 2010. godine, što predstavlja dodatni izazov za daljnji proces deinstitucionalizacije i transformacije te je potrebno osigurati

mjere podrške ustanovama s javnim ovlastima koje priznaju socijalnu uslugu, odnosno centrima za socijalnu skrb.

Od 2014. do 2016. godine nema značajnijih pomaka prema smanjenju ukupnog broja smještene djece, ali je prisutan lagani porast broja korisnika izvaninstitucijskih usluga. Navedeno je moguće povezati s većom ponudom takvih vrsta usluga.

Još uvijek je prisutna nedostupnost socijalnih usluga za djecu i mlade s problemima u ponašanju u Koprivničko-križevačkoj, Međimurskoj, Bjelovarsko-bilogorskoj, Zagrebačkoj, Sisačko-moslavačkoj, Ličko-senjskoj, Šibensko-kninskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Također, u pojedinim županijama je dostupna samo socijalna usluga boravka u školi (Požeško-slavonska, Vukovarsko-srijemska, Brodsko-posavska i Virovitičko-podravska županija), dok je u pojedinim županijama dostupna samo socijalna usluga smještena u jednom od gradova (Varaždinska županija). Kako bi se osigurala dostupnost istih potrebno je osigurati pružatelje u svim županijama kroz transformaciju postojećih pružatelja socijalnih usluga i/ili sklapanjem ugovora o međusobnim odnosima, kao i veće dostupnosti izvaninstitucionalnih usluga u svrhu prevencije institucionalizacije.¹

¹ <https://mdomsp.gov.hr/proces-transformacije-i-deinstitucionalizacije-10662/10662>

2. Formalna institucijska skrb

Socijalne usluge: smještaj

Pružatelji usluge: domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici, udruge čiji je cilj skrb o socijalno osjetljivim skupinama, vjerske zajednice, trgovačka društva i druge domaće i strane pravne osobe, obrtnici te fizičke osobe koje pružaju uslugu kao profesionalnu djelatnost.

Smještaj

Smještaj je socijalna usluga koja može obuhvatiti uslugu stanaovanja, prehrane, njege, brige o zdravlju, socijalnog rada, psihosocijalne rehabilitacije, fizikalne terapije, radne terapije, radnih aktivnosti, aktivnog provođenja vremena, odgoja i obrazovanja, ovisno o utvrđenim potrebama i izboru korisnika.

Može biti privremen ili dugotrajni i može se priznati tijekom svih dana u tjednu ili tijekom pet radnih dana. Smještaj obuhvaća i pripremu korisnika za povratak u vlastitu obitelj, udomiteljsku obitelj ili za samostalni život te pripremu djeteta za posvojenje ili smještaj u udomiteljsku obitelj.

Privredni smještaj

Privredni smještaj priznaje se u kriznim situacijama radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa, radi smještaja djece

bez odgovarajuće roditeljske skrbi i u drugim slučajevima propisanim Zakonom o socijalnoj skrbi. Privremeni smještaj u kriznim situacijama i privremeni smještaj radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa, ne mogu se pružati u obiteljskom domu.

Privremeni smještaj u kriznim situacijama priznaje se djetetu koje se zatekne bez nadzora roditelja ili u skitnji; odrasloj osobi koja se zatekne izvan mjesta prebivališta ili boravišta, odnosno nema prebivališta ili boravišta i nije u stanju brinuti se o sebi; beskućniku; trudnici ili roditelju s djetetom do godine dana života djeteta; djeci i odraslim osobama – žrtvama obiteljskog nasilja i žrtvama trgovanja ljudima; odraslim osobama kojima je ugrožen život, zdravlje i sigurnost uslijed bolesti, nemoći, ovisnosti ili socijalne isključenosti.

Privremeni smještaj može trajati dok se ne ostvari povratak u vlastitu ili udomiteljsku obitelj, ili se smještaj ne osigura na drugi način, a najduže do šest mjeseci. Iznimno, privremeni smještaj može trajati do godinu dana i priznaje se:

- trudnici ili roditelju s djetetom do godine dana života koji nema stan, odnosno nema osigurano stanovanje ili zbog poremećenih odnosa u obitelji ne može ostati s djetetom u obitelji
- djetetu i odrasloj osobi – žrtvama obiteljskog nasilja
- djetetu i odrasloj osobi – žrtvama trgovanja ljudima
- beskućniku

Privremeni smještaj radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa priznaje se djetetu s teškoćama u razvoju i odrasloj osobi s invaliditetom, djetetu i mlađoj punoljetnoj osobi s problemima u ponašanju i osobi ovisnoj o alkoholu, drogi, kockanju i drugim oblicima ovisnosti radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa koji obuhvaćaju usluge psihosocijalne rehabilitacije s ciljem usvajanja i razvoja socijalnih vještina.

Privremeni smještaj može se priznati roditelju djeteta s teškoćama u razvoju koje je upućeno na kraći rehabilitacijski program, radi njegovog aktivnog sudjelovanja u provođenju psihosocijalnog programa, prema utvrđenoj procjeni i

programu pružatelja usluga, ali najduže do 15 dana tijekom kalendarske godine.

Privremeni smještaj može trajati dok traje potreba, a najduže do:

- godinu dana za dijete s teškoćama u razvoju ili osobu s invaliditetom
- tri godine za dijete i mlađu punoljetnu osobu s problemima u ponašanju i osobu ovisnu o alkoholu, drogi, kockanju i drugim oblicima ovisnosti

Privremeni smještaj djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi

Djetetu, a posebno djetetu mlađem od 7 godina, centar za socijalnu skrb može priznati pravo na privremeni smještaj u dom socijalne skrbi, centru za pružanje usluga u zajednici ili kod drugog pružatelja usluga iz članka 169. ovoga Zakona, samo u slučaju ako mu se u trenutku nastanka potrebe ne može osigurati smještaj u udomiteljskoj obitelji ili obiteljskom domu, dok traje potreba, a naj dulje do šest mjeseci.

U slučaju potrebe za pružanjem tretmanskih ili zdravstvenih usluga koje nisu dostupne udomitelju, privremeni smještaj djeteta u dom socijalne skrbi, centru za pružanje usluga u zajednici ili kod drugog pružatelja usluga iz članka 169. Zakona o socijalnoj skrbi može trajati dulje od šest mjeseci, a naj dulje godinu dana.

Ako to interesi djeteta zahtijevaju, usluga privremenog smještaja priznaje se djetetu čiji roditelji zbog bolesti, neriješenog stambenog pitanja ili drugih životnih nedaća privremeno nisu u mogućnosti brinuti se o djetetu. Privremeni smještaj djeteta u ovom slučaju može trajati naj dulje godinu dana.

Privremeni smještaj u drugim slučajevima priznaje se djetetu i odrasloj osobi radi korištenja odmora njegovog roditelja njegovatelja, odnosno njegovatelja, u ukupnom trajanju od najviše 30 dana tijekom jedne kalendarske godine ili zbog privremene nesposobnosti za pružanje njege zbog bolesti roditelja

njegovatelja, odnosno njegovatelja dok traje potreba, a najdulje 60 dana tijekom jedne kalendarske godine.

Privremeni smještaj u udomiteljsku obitelj tijekom blagdana ili školskih praznika priznaje se djetetu i odrasloj osobi s invaliditetom smještenoj u dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici ili kod drugog pružatelja usluga iz članka 169. Zakona o socijalnoj skrbi radi stjecanja iskustva obiteljskog okruženja.

Također, privremeni smještaj može se priznati djetetu i odrasloj osobi s invaliditetom radi postupne prilagodbe na dugotrajni smještaj izvan vlastite ili udomiteljske obitelji. Takav smještaj može trajati dok traje potreba, a najdulje šest mjeseci.

Privremeni smještaj može se priznati djetetu i odrasloj osobi radi pripreme na izvaninstitucijsku skrb, a može trajati dok traje potreba, a najdulje šest mjeseci.

Privremeni smještaj može se priznati djetetu s teškoćama u razvoju i odrasloj osobi s invaliditetom najdulje do 21. godine života radi školovanja po posebnom programu izvan mjesta prebivališta, ako se školovanje ne može osigurati u mjestu prebivališta, a može trajati dok traje potreba za redovitim školovanjem.

Dugotrajni smještaj

Dugotrajni smještaj priznaje se korisniku kojemu je tijekom duljeg vremenskog razdoblja potrebno osigurati intenzivnu skrb i zadovoljavanje drugih životnih potreba. Djetetu bez roditelja, djetetu koje roditelji zanemaruju ili zlorabe svoje roditeljske dužnosti priznaje se dugotrajni smještaj u udomiteljskoj obitelji, obiteljskom domu ili organiziranom stanovanju.

Zakoni temeljem kojih se priznaje usluga smještaja: Izdvajanje djeteta i mlade osobe moguće je Obiteljskim zakonom, ukoliko je obiteljska situacija nepovoljna za razvoj djeteta. Smještaj djeteta i mlade punoljetne osobe može se regulirati i Zakonom o sudovima za mladež gdje se mladoj osobi može izreći Odgojna mjera upućivanja u ustanovu (Dom za odgoj).

2.1. Podrška djeci i mladima s problemima u ponašanju u okviru institucijske skrbi čiji je osnivač Ministarstvo

U sklopu ustanova provode se izrečene sudske mjere, savjetovanje, poludnevni, dnevni, dugotrajni boravak i smještaj.

Primjer: Dom za odgoj djece i mlađeži Osijek

Djelatnost Doma je osiguravanje stalnog i privremenog smještaja, cjelodnevnog i poludnevnog boravka djeci i mladima koji iskazuju različite intenzitete odstupanja na planu ponašanja te

njihov prihvati, zbrinjavanje, dijagnosticiranje i pružanje odgovarajućih oblika stručne pomoći.

Registrirane djelatnosti:

Odjel smještaja, timske procjene, prihvata i tretmana

Odjel za smještaj mlađeži

Odjel za smještaj mlađeži organiziran je po principu odgojnih skupina, formiranih prema nekim zajedničkim obilježjima, kako bi skupina bila što homogenija (spol, dob, školski program, vrsta problema, intenzitet problema u ponašanju, pravni temelj smještaja i dr.). U okviru odjela za smještaj mlađeži formirane su tri odgojne skupine od kojih je jedna za provođenje sudske odgojne mjere upućivanja u odgojnu ustanovu, a dvije za maloljetnike (od 14 do 21 godine) smještene po Obiteljskom zakonu ili Zakonu o socijalnoj skrbi. Optimalni smještajni kapacitet iznosi 6-8 korisnika po skupini.

Dijagnostika

Dijagnostika je odjel na kojemu se provodi dijagnostički postupak utvrđivanja etiologije, fenomenologije, intenziteta, ekstenziteta i vrste problema u ponašanju i poremećaja osobnosti, predlaže se odgovarajući oblik tretmana, zaštite, odgojne mjere i savjetovališni rad s djetetom i njegovom obitelji. Svi prijedlozi na Dijagnostici donose se timski (socijalni radnik, psiholog, socijalni pedagog), a stacionarna obrada traje mjesec dana, iznimno u slučaju reopbservacije može trajati 21 dan. Osim stacionarne, moguća je i ambulantna dijagnostika, ukoliko se ukaže potreba. Optimalno je šest korisnika po dijagnostičkoj skupini.

Mala skupina

Mala skupina osigurava stalni smještaj muškoj djeci, starosti od 7 do 14 godina koja su sklona čestim bjegovima, nepohađanju nastave, činjenju kaznenih i prekršajnih djela, a isti još nisu kazneno odgovorni te iziskuju individualizirani i intenzivniji

rad na svim područjima. Optimalni smještajni kapacitet ove skupine je pet korisnika.

Prihvatna stanica

Prihvatna stanica osigurava privremeni, kratkotrajni smještaj te hitnu socijalno-pedagošku pomoć djeci i mladima koja se zateknu u skitnji ili u drugim, za djecu i mlade neprihvatljivim i neprimjerenim situacijama. Smještaj u Prihvatnoj stanici može trajati do 72 sata. Optimalni kapacitet takvog smještaja je tri korisnika. U prihvatnu stanicu se primaju i djeca bez pratnje-migranti, bez ograničenja te od posljednjeg bliskoistočnog izbjegličkog vala veći broj korisnika Prihvatne stanice čine upravo migranti s tog područja (Egipat, Sirija, Afganistan, Irak). Optimalan broj djece migranata je 10.

Disciplinski centar

Disciplinski centar osigurava provođenje odgojne mjere upućivanja u disciplinski centar. Tijekom provođenja mjere nastoji se korigirati postojeći i izgrađivati društveno prihvatljivi sustav vrijednosti, stavova i navika u kratkom vremenskom razdoblju, intenzivnim radom i strogo individualiziranim pristupom. Optimalni smještajni kapacitet ovog oblika tretmana je tri korisnika.

Odjel za djevojke

Odjel za djevojke osigurava smještaj djevojkama u dobi od 14 do 21 godine smještenima temeljem Zakona o socijalnoj skrbi, Obiteljskog zakona te Zakona o sudovima za mladež. Optimalni smještajni kapacitet je osam korisnica.

Odjel boravka, savjetovanja i organiziranog stanovanja

Produceni stručni postupak

Produceni stručni postupak pri osnovnoj školi odvija se u dvije odgojne skupine u Osnovnoj školi *Tin Ujević* u Osijeku, uz moguće otvaranje još jednog tretmana na području prema preporuci CZSS Osijek. Ovaj oblik tretmana predstavlja neposredan sociopedagoški rad s djecom koja su uključena u

redovni program osnovnoškolskog obrazovanja, s uočenim rizičnim karakteristikama ponašanja i teškoćama u socijalnoj integraciji te kao takav ima karakter sekundarne prevencije. Optimalni kapacitet ovog oblika tretmana je 24 korisnika u dvije odgojne skupine.

Poludnevni boravak

Poludnevni boravak ima za cilj pružiti pomoći korisniku u prevladavanju odgojno-obrazovnih poteškoća, odnosno poteškoća socijalne integracije u mikro i makro sredinu, dok izdvajanje iz obitelji još uvijek nije nužno. Ovaj poludnevni boravak izvršava Centar za nestalu i zlostavljanu djecu Osijek u sklopu projekta nadležnog Ministarstva, a korisnici tretmana su djeca i mladi s problemima u ponašanju i maloljetni počinitelji kaznenih djela osnovnoškolske (7-14 godina) i srednjoškolske (14-18 godina) dobi, uglavnom s područja grada Osijeka. Ovakav oblik tretmana u cilju je izgradnje sustava izvaninstitucionalnih socijalnih usluga. Usluga poludnevног boravka uključuje pomoć u učenju, organiziranje provođenja slobodnog vremena, individualni i grupni rad s korisnicima te suradnju s roditeljima i sa školom u što je, uz odgajatelje, uključen velik broj volontera. Ovaj oblik tretmana može biti i sudska odgojna mјera koju izriče nadležni sud. Optimalan broj korisnika ovog oblika tretmana je 12 korisnika.

Korisnici se smještavaju u ustanovu temeljem Zakona o socijalnoj skrbi, Obiteljskog zakona i Zakona o sudovima za mladež.

Područja rada u domu

Briga o obrazovnom statusu

Po dolasku u Dom korisnik se uključuje u obrazovni proces pri redovnoj eksternoj osnovnoj ili srednjoj školi, a u slučaju velike obrazovne zapuštenosti i nemogućnosti upisa u redovnu školu korisnika se upisuje u školu za odrasle pri Pučkom otvorenom učilištu u Osijeku ili ga se prema njegovim interesima i mogućnostima upisuje na neki od tečajeva u učilištu Poetika. Korisniku se organizira vrijeme učenja, osigurava prostor, podučava

se različitim metodama učenja i pruža pomoć u učenju, a po potrebi osiguravaju i dodatne instrukcije angažiranjem stručnog osoblja doma, specijaliziranog za pojedino područje ili uključivanjem volontera.

Briga o zdravstvenom statusu

Tijekom tretmana provode se primarno sve potrebne preventivne mjere za zaštitu psihofizičkog zdravlja korisnika: brine o pravilnoj prehrani, nabavci odgovarajuće odjeće i obuće, održavanju osobne i higijene prostora, psaho-edukaciji korisnika o štetnosti sredstava ovisnosti, primarno alkohola, nikotina i opojnih sredstava te psaho-edukaciji o spolno odgovornom ponašanju, kao i o različitim raširenim kroničnim bolestima i postupanju u slučaju akutnih, hitnih stanja. Korisnike se odvodi redovito na kontrole liječnika i stomatologa, a prema potrebi uključuje u tretman psihijatra, psihologa, Centra za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti i dr. Također, radi jačanja tjelesne konstitucije korisnike se u skladu s interesima i mogućnostima potiče na uključivanje u športske aktivnosti u Domu i izvan njega. Sve navedeno provodi se s krajnjim ciljem razvoja pravilnog i odgovornog odnosa prema vlastitom psihofizičkom zdravlju.

Suradnja s obitelji i ostalim sudionicima skrbi o korisnicima (CZSS, sud, državno odvjetništvo, policija)

Radi sveobuhvatne podrške i skrbi o korisnicima u radu Ustanove svakodnevno se primjenjuje multidisciplinarni pristup i suradnja sa svim sudionicima skrbi te se ista evaluira i nadograđuje.

Razvoj radnih, higijenskih i kulturnih navika

Tijekom tretmana kontinuirano se radi na izgradnji i održavanju pravilnog i odgovornog odnosa prema sebi, drugima i svijetu oko sebe. Razvoj radnih navika potiče se svakodnevnim raspoređivanjem individualnih i grupnih zaduženja, nadziranjem i usmjeravanjem izvršenja istih te primjenom pohvala i nagrada za postignute pozitivne promjene, uvažavajući pri-

tome mogućnosti i potrebe korisnika. Svakodnevno se također potiče i kontrolira vođenje pravilne higijene tijela i higijene prostora, kao uvjeta za očuvanje zdravlja i pravilnog psihofizičkog razvoja. Korisnici se uključuju u sve poslove uređenja prostora (soboslikarski radovi, popravak namještaja, uređenje okoliša, uređivanje hortikulture i sl.). Za poseban i kontinuirani angažman svakako je poticajno omogućiti im davanje nagrada i javnih pohvala (slatkiši, sokovi, bonovi za higijenu ili odjeću, izleti i sl.). Kako bi se izgradio odnos poštivanja autoriteta odgojnog i drugog osoblja Doma, kao i općenito starijih ili nadređenih, svakodnevno se korisnike na isto upozorava, podsjeća, sankcionira po prekršaju te nagrađuje za primjerenu ponašanja, a socijalnim i komunikacijskim vještinama ih se podučava i uvježbava na psihosocijalnim radionicama i grupnim odjeljnim sastancima, vođenima od strane za to educiranih odgajatelja.

Organizacija slobodnog vremena

Procjenom individualnih sposobnosti, interesa, sklonosti i mogućnosti svakog korisnika se potiče, usmjerava i animira za sadržajno i odgovorno provođenje slobodnog vremena uključivanjem u postojeće slobodne aktivnosti u okviru Doma i izvan njega. Korisnicima su osigurana ljetovanja i zimovanja, jednodnevni i višednevni izleti izvan grada, posjete obiteljima, obilježavanja rođendana u okviru pojedinih grupa ili odjela kao i svih drugih događaja praćenih Godišnjim planom i programom Ustanove, kao i mjesecnim planovima odgajatelja. U cilju „otvaranja“ Doma prema lokalnoj zajednici i senzibiliziranja okoline za specifične potrebe i odgojne poteškoće korisnika, Dom redovito posjećuju profesori i ravnatelji škola koje pohađaju korisnici, voditelji praktične nastave, potencijalni poslodavci, predstavnici gradske i županijske vlasti, predstavnici nevladinih organizacija, predstavnici organizacija koje se bave srodnim djelatnostima, volonteri za pomoć u učenju, kao i sve druge pravne i fizičke osobe koje žele sudjelovati u resocijalizaciji i odgoju korisnika. Korisnici tako su uključeni i u projekt Centra za nestalu i zlostavljanu djecu "Najbolji ja" - mentorski program sa svrhom selektivne prevencije ovisnosti" gdje uz volontera uče

i uvježbavaju socijalne vještine, ali i stječu životno vrijedna iskustva i prijateljstva. Također, ostvarena je suradnja i s nedavno pokrenutim Poslijediplomskim specijalističkim studijem kreativne terapije pri Umjetničkoj akademiji u Osijeku kroz individualne i grupne susrete s korisnicima prema procijenjenom interesu i potrebi. Tako su korisnici već prošli kroz seanse art terapije te od nedavno i dramske terapije, pod vodstvom polaznika navedenog studija. Cilj svih navedenih aktivnosti je smanjiti stigmatiziranost korisnika u užoj i široj socijalnoj sredini.²

2 <http://domzaodgoj-osijek.hr/>

3. Formalna izvaninstitucijska skrb

Socijalne usluge: boravak, organizirano stanovanje, smještaj u obiteljskom domu ili udomiteljskoj obitelji

Pružatelji usluge: domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici, udruge čiji je cilj skrb o socijalno osjetljivim skupinama, vjerske zajednice, trgovačka društva i druge domaće i strane pravne osobe, obrtnici te fizičke osobe koje pružaju uslugu kao profesionalnu djelatnost.

Boravak

Boravak je socijalna usluga koja obuhvaća cijelodnevni i poludnevni boravak. Cijelodnevni boravak može trajati od šest do 10 sati, a poludnevni boravak od četiri do šest sati dnevno u kojem vremenu se osigurava zadovoljavanje životnih potreba korisnika pružanjem usluga prehrane, održavanja osobne higijene, brige o zdravlju, čuvanja, odgoja, njege, radnih aktivnosti, psihosocijalne rehabilitacije, organiziranja slobodnog vremena, organiziranog prijevoza, ovisno o utvrđenim potrebama i izboru korisnika.

Cijelodnevni i poludnevni boravak može se priznati jedan dan u tjednu, više dana u tjednu ili tijekom svih radnih dana u tjednu.

Organizirano stanovanje

Organizirano stanovanje je socijalna usluga kojom se jednoj ili više osoba tijekom 24 sata ili povremeno pruža stručna podrška u svrhu ospozobljavanja za samostalni život. Usluga se provodi u stanu ili kući izvan institucije.

Rad s korisnicima obuhvaća: osobni razvoj, obrazovanje, socijalna mreža i sustav podrške, zdravlje, slobodno vrijeme i uključenost u zajednicu, praktične vještine, financije, stanovanje, zapošljavanje.

Smještaj u obiteljskom domu

Usluge smještaja u obiteljskom domu u pravilu se pružaju u obiteljskoj kući gdje živi predstavnik obiteljskog doma i članovi njegove obitelji. U domu obiteljskog tipa može se smjestiti do 10 korisnika (npr. Obiteljski dom Medved, Obiteljski dom Bogar, Obiteljski dom predstavnika Ivana Dobutovića).

Smještaj u udomiteljskim obiteljima

Udomiteljska obitelj je obitelj koja ima dozvolu za obavljanje udomiteljstva, a čine ju udomitelj, njegov bračni ili izvanbračni drug i drugi srodnici s kojima udomitelj živi u zajedničkom kućanstvu. Udomitelj može biti i samac. U udomiteljsku obitelj se može smjestiti do tri djeteta, a iznimno i više ako je riječ o braći i sestrama. Zakonski je predviđena stručna podrška udomiteljima od strane CZSS-a i centara za pružanje usluga u zajednici.

Udomiteljstvo

Udomiteljstvo u RH ima dugu tradiciju (od 1902. godine), a regulirano je Zakonom o udomiteljstvu (NN15/18).

Rasprostranjenost udomiteljstva u RH je prilično neujednačena. Najveći broj udomiteljskih obitelji je tradicionalno na području Zagrebačke županije i Grada Zagreba, zatim Osječko-baranjske, Varaždinske i Koprivničko-križevačke županije, dok je mali broj udomiteljskih obitelji u južnim i priobalnim područjima naše zemlje. Nepovoljna je dobna i obrazovna struktura

udomitelja (više od polovice evidentiranih udomitelja u dobi je iznad 55 godina, a 29% udomitelja ima završeno osnovnoškolsko obrazovanje ili nezavršenu osnovnu školu). Broj novih udomiteljskih obitelji unazad nekoliko godina je u stalnom opadanju, posebice obitelji mlađe životne dobi i višeg stupnja obrazovanja.

Još uvijek udomitelji nemaju riješeno obvezno osiguranje (mirovinsko, zdravstveno, prava za vrijeme nezaposlenosti, kao zaposlena osoba prema posebnim propisima) kao drugi pružatelji socijalne usluge smještaja, niti odgovarajuću naknadu za rad. Ovakav status udomitelja nije motivirajući za uključivanje novih, mlađih i obrazovanijih udomitelja.

Za djecu i mlade s problemima u ponašanju u Hrvatskoj nije razvijeno specijalizirano udomiteljstvo, iako je isto predviđeno Zakonom o udomiteljstvu. Sukladno postojećem pravnom okviru, praksa je da se djeci s problemima u ponašanju koja su u sukobu sa zakonom pristupa po osnovi Zakona o socijalnoj skrbi i Zakona o sudovima za mladež (osnove kod kojih se maloljetnicima izriču različite odgojne mjere, maloljetnički zatvor te sigurnosne mjere).

Broj udomitelja za djecu i mlade po statističkim podatcima iz 2017. godine iznosio je 2259, no nisu poznati podaci o broju udomitelja za djecu s problemima u ponašanju.

3.1. Podrška djeci i mladima s problemima u ponašanju u okviru izvaninstitucijske skrbi čiji su osnivači organizacije civilnog društva – OCD-i

Udruge u RH pružaju razne usluge podrške djeci i mladima s problemima u ponašanju. Usluge su usmjerenе na preventiju i intervenciju te su veoma nejednako rasprostranjene na području naše zemlje. Istimemo usluge u organizaciji slobodnog

vremena, podršci u učenju, usluge savjetovanja i psihosocijalne podrške, poludnevni boravak, organizirano stovanje, podrška nakon izlaska iz ustanova.

Neke od udruga koje provode spomenute usluge su: Most u Splitu, Tić u Rijeci, Udruga Albona u Puli, Korak po korak, Udruga Igra, Udruženje Djeca prva, svi iz Zagreba, Carpe Diem iz Karlovca, Udruga Novi svijet iz Šiska, Udruge Prevencija i Pozitiva iz Nove Gradiške, Centar za nestalu i zlostavljanu djecu iz Osijeka, Udruga PGDI iz Belog Manastira.

Na žalost, usluge pružanja podrške djeci i mladima s problemima u ponašanju nisu ravnomjerno razvijene u našoj zemlji niti sljede specifične potrebe korisnika na način da su diferencirane.

Udruga Breza je još uvijek jedini pružatelj usluge organiziranog stovanja uz sveobuhvatnu podršku djeci i mladima s problemima u ponašanju čiji osnivač nije RH.

Socijalne usluge usmjerenе djeci i mladima s problemima u ponašanju

Socijalne usluge koje pružaju institucije, po našem mišljenju i iskustvu, teže se prilagođavaju potrebama korisnika jer se svaka promjena događa veoma sporo i otežana je centraliziranošću sustava i nemogućnosti brzih organizacijskih promjena koje su nužne promatraljući ih iz kuta korisnika. Korisniku je potrebna podrška „sada i ovde“.

U posljednjih nekoliko godina primamo više zahtjeva za smještaj djece i mlađih s kombiniranim smetnjama i težim poteškoćama. Upravo zbog toga je velika potreba za organiziranjem diferenciranih oblika-podrške za rad s maloljetničkom ovisnošću, poremećajem prehrane, seksualnim zlostavljanjem, psihičkim smetnjama i sl. za koje ne postoje specijalizirani programi smještaja.

Vjerujemo da se manji pružatelji usluga mogu brže prilagoditi promjenama i potrebama korisnika, ali uz primjерено kontinuirano financiranje sukladno standardima kvalitete usluga.

Još uvijek s nadležnim Ministarstvom ne postoji transparentna mogućnost ugovaranja cijene za pružatelje socijalne usluge čiji osnivač nije RH, a koja bi pokrila stvarne troškove usluge.

Ne postoji mjerjenje učinkovitosti pruženih usluga kao dio standarda. Još uvijek ustanove, tj. pružatelji čiji je osnivač RH imaju poseban status, odnosno primaju sredstva bez obzira na broj korisnika i nisu na stvarnom tržištu usluga. Velika je razlika u cijeni za istu uslugu između pružatelja čiji je osnivač RH i pružatelja kojemu nije.

Prisutna je praksa raspisivanja natječaja državnih tijela (ministarstava) iz EU fondova gdje kriteriji natječaja nisu prilagođeni stvarnim potrebama korisnika na terenu, već potrebama institucija gdje one mogu biti prijavitelji s jedinicama lokalne uprave ili drugim institucijama te sustav natjecanja nije uvijek transparentan. Sve je češće kriterij brzina prijave (tzv. najbrži prst), a ne kvaliteta projektnog prijedloga, a rezultati natječaja se ne objavljaju više od godinu dana.

Drugi provoditelji usluga (čiji osnivač nije RH) nisu kontinuirano uključeni u strateške promjene, već povremeno. Osjeća se konfuzija bez jasnog smjera realizacije operativnih zadaće sukladno planiranoj deinstitucionalizaciji sustava.

„Dobrobit korisnika“ ostaje kao poštupalica u govorima, a daleko je od stvarne osobe. Ustanove su zaokupljene same sa sobom u promjenama, kao i Ministarstvo, a korisnici, živi ljudi i djeca su negdje na „čekanju“ dok mi svi zajedno ne preuzmemo odgovornost. Na žalost, još uvijek kvalitetni stručni savjetnici i poznavatelji sustava nemaju stvarnu mogućnost direktno utjecati na promjene koje su nužne.

U praksi nismo doživjeli da je ikada Ministarstvo pozvalo predstavnike korisnika i pitalo ih izravno za mišljene o sustavu, osim u projektima vezanim za izlaz iz sustava socijalne skrbi. Bivši korisnici mogu biti resurs u pronalaženju kvalitetnih rješenja i usmjeravanja promjena.

Razvoj usluga, tj. financiranje za najugroženije skupine (djecu i mlade s problemima u ponašanju) ovisi o natječajima koje

državna tijela ne raspisuju sukladno planu i kao takvi su kratkoročna podrška. Naime, kada projekt završi usluga nestaje/prestaje jer nema ugovaranja, odnosno osiguranih sredstava lokalne zajednice i Ministarstva, a za isto nitko ne snosi odgovornost.

Upravo to i jest razlog što se mnoge udruge i drugi pravni subjekti ne odlučuju za pružanje zahtjevnijih (diferenciranih) usluga korisnicima, posebice djeci i mladima s problemima u ponašanju jer iste podrazumijevaju kontinuitet, stručnost, uključenost korisnika i primjerenu podršku.

4. Izvaninstitucijska usluga organiziranog stovanja uz sveobuhvatnu podršku čiji je pružatelj Udruga Breza

4.1. Socijalno-terapijska zajednica Breza

Socijalno-terapijska zajednica Breza nastala je kao program Udruge Breza kako bi se prvenstveno pomoglo djeci i mladima koji iz bilo kojeg razloga ne mogu živjeti u vlastitoj obitelji, u udomiteljskoj obitelji ili u ustanovi socijalne skrbi.

Naime, sukladno činjenici da nije postojao diferencirani tretman u ustanovama za djecu i mlade s problemima u ponašanju i s različitim kombiniranim smetnjama, osmisili smo 2001. godine podršku koja pokušava odgovoriti na potrebe djece i mladih.

Iznimno je složena zadaća pružiti potrebnu podršku jer ista ne ovisi samo o materijalnim uvjetima, već i o ljudskim resursima čiji stručni kapaciteti zahtijevaju kontinuiranu edukaciju.

Cjelokupni koncept je nastao na osnovama humanističke psihologije čije su osnovne postavke: vjera u slobodnu volju, svaka osoba je jedinstvena i ima potencijal za osobni razvoj, potrebu za samoostvarenjem, naglasak je na osobnoj odgovornosti te holističkom pristupu (A. Maslow i C. Rogers).

Opća obilježja pedagoškog koncepta Udruge Breza:

- participacija (uključenost osobe u svim procesima i fazama)
- sistemski pristup (interakcija svih elemenata i odnosa)
- iskustveno učenje prema principima doživljajne pedagogije
- rad usmjeren na resurse korisnika (što je pozitivno?)
- rad usmjeren na rješenje
- usmjerenost na proces i odgovorno ponašanje
- usmjerenost na individualne potrebe djeteta i mlade osobe

Participacija

Uključenost djeteta, mlade osobe u sve segmente života i procesa učenja odgovornosti, iskazivanja svojega mišljenja kako bi imala aktivni utjecaj na donošenje odluka važnih za njihov život. Ovaj proces sadržava kontinuiranu interakciju i dijeljenje informacija svih dionika.

Sistemski pristup

Na ponašanje pojedinca utječu razni čimbenici koji međusobno djeluju kao sistem, obitelj, okruženje, vрšnjaci, škola, socijalno ekonomski uvjeti, iskustva.

Iskustveno učenje

Kroz doživljaj razvijamo povezanost sa spoznajama gdje je važna aktivna uključenost djece i mlađih. Iskustva su različita od prethodnih aktivnosti i uključuju reflektiranje proživljenih iskustava kako bi donijeli zaključke koje mogu primijeniti na svakodnevni život.

Rad usmjeren na resurse

Pokušavamo pronaći „osobnu snagu“ djeteta/mlade osobe koja im je bila potrebna za prezivljavanje svih doživljaja i usmjeriti je u nešto što može biti dobro i korisno za njih i zajednicu u kojoj žive.

Rad usmjeren na rješenje

Radimo zajednički na kreiranju novih pozitivnih iskustava i priča pomoću kojih pokušavamo rješiti poteškoće koje su u fokusu mlade osobe.

Usmjerenost na proces i odgovorno ponašanje

Odgovornost se uči u svim segmentima dana i života kroz razne aktivnosti. Naglasak je na postupnosti i procesu koji je platforma za stvaranje novih pozitivnih identiteta.

U našem su fokusu djeca i mladi izdvojeni iz matičnih obitelji, ustanova, udomiteljskih obitelji, a isti imaju poteškoća u svakodnevnom ponašanju i funkciranju. To su obično ponašanja kojima se dovodi u opasnost njegov/njezin život, zdravlje, odgoj i obrazovanje, psihosocijalna dobrobit, odnosno ukupni razvoj ili je prisutan rizik za njegovo buduće djelotvorno psiho-socijalno funkcioniranje.

Prakticiramo rad u manjim skupinama s pet do osam djece i mladih gdje razvijamo tehnike i metode rada koje ih nastoje osnažiti za samostalni život.

Rad u manjoj skupini preduvjet je za **ostvarivanja bliskog odnosa temeljenog na povjerenu i osjećaju sigurnosti bez kojeg vjerujemo** nema kvalitetne promjene i oporavka od proživljenih trauma.

Smatramo da je ovakav pristup puno primjereniji, pokretljiviji te lakše i brže slijedi potrebe korisnika.

Postojanje pozitivnog odnosa djeteta s odraslim osobom koja dosljedno skrbi i brine o njegovim potrebama povezana je sa zdravijim stilovima ponašanja, pozitivnijim vršnjačkim interakcijama, povećanom otpornošću na stres, kao i boljim akademskim postignućem tijekom kasnijeg života.³

Područja odgojnog djelovanja usmjerena su na razvoj:

3 Phillips, D.A. & Shonkoff, J.P. (2000). From Neurons to Neighborhoods: The Science of Early Childhood Development. National Academies Press.

- **kognitivnih aspeka ličnosti** gdje potičemo proces stjecanja, usvajanja i zadržavanja znanja, shvaćanje, razumijevanje, primjenu znanja, analizu, sintezu, generalizaciju, vrednovanje
- **afektivnih aspeka ličnosti** gdje radimo na emocijama (upravljanje emocijama, kontrola, empatija), razvoju interesa, stavovima, mišljenjima, uvjerenjima, predrasudama, klišejima i unutrašnjoj i vanjskoj motivaciji
- **psihomotornih aspeka ličnosti** gdje potičemo razvoj vještina i navika, pokretljivost, koordinacije, brzinu, snage preciznosti

Odgovni rad se realizira kroz šest odgojnih područja: intelektualno, etičko, estetsko, radno-tehničko, tjelesno-zdravstveno, emocionalno ili afektivno područje.

Usmjerenošć na potrebe korisnika/individualizacija tretmana

U radu s korisnicima važno je znati koje potrebe kao bića imamo da bi mogli drugima pružiti kvalitetnu podršku.

Temeljne ljudske potrebe prema dr.Williamu Glasseru⁴ su:

- potrebe za preživljavanjem
- potreba pripadanjem, povezivanjem ljubavlju
- potreba za moći, važnosti
- potreba za slobodom, autonomijom
- zabava, učenje

U literaturi je poznata i Maslowljeva hijerarhija potreba:⁵

- **osnovne fiziološke potrebe:** kisik, voda, hrana, spavanje, izlučivanje, seksualnost, zaštita od temperatura
- potreba za **sigurnošću:** pouzdanost, zaštita od stresa iz okoline
- potreba za **ljubavlju:** pripadanje, obitelj

4 <https://wglasser.com/quickstart-guide-to-choice-theory/#basic-needs>

5 <http://www.simplypsychology.org/simplypsychology.org-Maslows-Hierarchy-of-Needs.pdf>

- potreba za **samopoštovanjem**: samopouzdanost, cijenjenost, nezavisnost i sloboda
- potreba za **samoaktualizacijom**: maksimizacija svojih potencijala kao ljudskog bića

U procesu pružanja usluge djeci i mladima često smo propitivali i propitujuemo što je njima važno.

Osim primarnih bioloških/fizioloških potreba za preživljavanjem iznimno važnim drže **potrebu za sigurnošću i zaštitom**, posebice ako dolaze iz sredina gdje su bili sustavno zanemareni, povrijedeni, zlostavljeni na više načina i razina.

Naša je prioritetna zadaća stvoriti okruženje u kojem se dijete, mlada osoba osjeća sigurno i zaštićeno (fizički, psihički i emociionalno) što postižemo **stvarajući materijalne i nematerijalne uvjete za podršku**.

Materijalni uvjeti su osobni prostor, osnovna sredstva potrebna za život, procese promjena, odgoja, obrazovanja i suživota, a **nematerijalni** su ljudski resursi u vidu odraslih odgovornih stručnih pomagača.

Kvalitetne promjene u životu korisnika nisu moguće bez osjećaja **povezanosti, privrženosti, pripadnosti i ljubavi**. Kada ne mogu zadovoljiti potrebu za povezanošću, privrženošću i ljubavlju često odustaju od procesa promjene i nastavljaju stare obrasce neprimjerenog ponašanja.

Naši djeca i mladi visoko rangiraju „**potrebu za istinskim odnosom**“, osjećajem da nekome negdje pripadaju, da imaju **povjerenja** u osobe koje ih odgajaju, da ih se razumije, čuje, da im se da vremena, što dovode u vezu s osobom koja im pruža podršku.

Potreba za **kontrolom, tj. svojevrsnom moći** je neizostavna u procesu odgoja i životnog učenja djece i mlađih na način da imaju potrebu „moći kontrolirati svijet u sebi i izvan sebe“. Iz naše prakse, često djeca i mlađi nisu mogli utjecati na situacije u kojima su se našli i zbog toga se osjećaju bespomoćno, a sve oko njih im se čini besmislenim. Imaju osjećaj da nisu nikome važni što rezultira kontinuiranim otporom i destruktivnim ponašanjem.

Djeca i mlađi **potrebu za slobodom i autonomijom** pokažuju tražeći mogućnosti participacije u suživotu, od uređenja sobe, izgleda, druženja s vršnjacima, konzumacije sredstava ovisnosti, provođenja slobodnog vremena, donošenja svih odluka vezanim za njihov život (pušenje, korištenje društvenih mreža, izlasci) kao i preuzimanje inicijative za ostvarivanje pozitivnih izbora. Prisutno je veliko nerazumijevanje ovih potreba od strane djece i mlađih i pružatelja podrške-odgajatelja, a ista se odnose na prava, odgovornosti, granice, tj. pravila sukladno dobi. U radu s adolescentima je u ovom području najveći izazov. Ako prethodne potrebe nisu zadovoljene na primjeren način, u radu s djecom i mladima u području slobode biti će najvećih poteškoća.

Važno je imati jasna pravila i strukturirane aktivnosti, dobro razrađen individualni plan s korisnikom kako bi se postupno ciljano omogućilo korisniku učenje ostvarivanja svoje slobode i postizanja autonomije koja je povezana s odgovornošću.

Potreba za zabavom je sastavni dio života i mijenja se sukladno dobi, povezana je s neformalnim i formalnim učenjem, obrazovanjem, slobodnim vremenom. Važan je individualizirani pristup u ovom području, posebice kako ćemo organizirati slobodno vrijeme, stjecati nova znanja, razvijati interes, sklonosti, talente, motivaciju. Kontinuirani razgovori s djetetom i mlađom osobom i propitivanje njihova mišljenja i osjećaje jedna je od najvažnija zadaća u odgojnem procesu.

4.1.1. Osnovna obilježja Zajednice

Zadaća

Cilj je dati podršku u učenju odgovornog življenja.

Naša je zadaća pružiti kvalitetnu skrb, odgoj, obrazovanje psihološku, emocionalnu socijalnu podršku kako bi se mlada osoba osnažila za zapošljavanje i pripremila za samostalni život.

Pružamo podršku djeci i mladima od 12 do 21 godine starosti na način da ih vodimo i pratimo kroz proces promjena i organiziranog suživota.

Kapacitet, mjesto

Smještajni kapacitet zajednica je 15 korisnika/ca na četiri lokacije.

Tri zajednice se nalaze u seoskoj sredini koja je po našem mišljenju primjerenija za socijalno-terapijski proces. Seoske sredine su mirnije i imaju manje vanjskih izazova. Osobama se omogućuje mirniji i ujednačeniji ritam života gdje se mogu posvetiti sebi i radu na sebi te postupno učiti novim vještina.

Naše zajednice čine:

- **kuća Breza** kapaciteta za 8 djece i mladih, na površini od 250 četvornih metara s imanjem i popratnim objektima, plastenikom, permakulturnim vrtom i voćnjakom
- **kuća Lješnjak** na površini od 100 četvornih metara, pogodna za malu grupu (troje djece/mladih) ili za individualnu intenzivnu podršku, posjeduje plastenik, permakulturni vrt i voćnjak sa 60 stabala lješnjaka
- **kuća Dunja** površine 120 četvornih metara, pogodna za grupu 5-6 djece i mladih uz vrt, mali voćnjak te njivu s lavandom i smiljem

Iznimnu važnost pridajemo njegovanju zelenog okoliša uz učenje ekološkog načina života i održivog razvoja koji je sastavni dio programa, a isti je pogodan i prilagođen pružanju intenzivne, grupne podrške.

Za program Organiziranog stanovanja uz povremenu podršku organiziramo zajednicu u gradu (Osijek) gdje unajmljujemo stan za 1-3 korisnika/ce, a za potrebe programa potpunog osamostaljivanja kada je to u interesu korisnika/ca na raspolaganju je stan u Zagrebu.

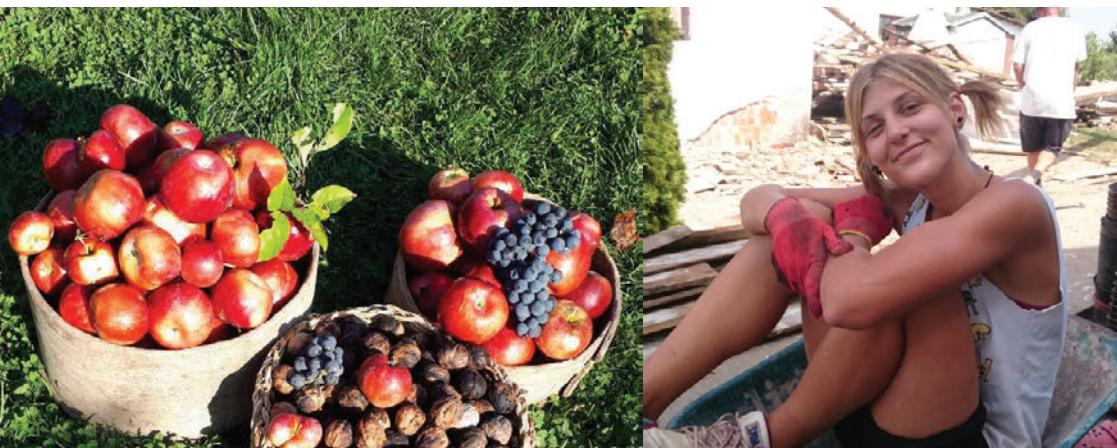
Prilagođavamo se potrebama korisnika i nastojimo koliko je moguće individualizirati podršku.

Posebnu pozornost pridajemo uređenju prostora gdje djeca i mlađi borave i gdje se odvija proces učenja i suživota.

Nastojimo stvoriti relaksirajuće, poticajno okruženje gdje se osobe mogu osjećati dobrodošlo i kao kod kuće.

Važne su nam boje i suglasje linija te kreativno umjetnička perspektiva koju nastojimo uklopiti u okolinu. Koristimo prirodne i reciklirane materijale gdje je god to moguće i nastojimo svojim primjerom brinuti o svakoj stvari, biljkama, kućnim ljubimcima kako bi zajedno s djecom i mlađima učili brinuti jedni o drugima.

Svako dijete/mlada osoba ima svoju sobu, a rijetko je dijele s drugom osobom, samo ako je važno za proces učenja, odgovornosti ili prilagodbe. Omogućiti im osobni prostor doprinosi procesu rada na sebi.

4.1.2. Tko su naši korisnici (djeca i mladi)?

Naši korisnici su djeca i mlađi u potrebi.

U praksi i literaturi naše korisnike nazivamo **djeca i mlađi s problemima u ponašanju**. Intervjuirali smo 75 naših bivših korisnika propitujući kako doživljavaju taj naziv oni osobno i što misle kako ga percipiraju druge osobe. Sva intervjuirana djeca i mlađi izjavili su da **naziv djeca i mlađi s problemima**

u ponašanju doživljavaju kao negativan naziv tzv. krivnje za nešto, a termin **djeca bez primjerene skrbi percipiraju kao „nedostatak gdje je naglasak na nemoći, sažaljenju“.**

Još uvjek se pitamo: kako je moguće da u našem sustavu socijalne skrbi ne propituјemo što o tome misle naši korisnici, djeca i mladi?

Mi, zajednica odraslih pomagača našu djecu/mlade zovemo:

djeca i mladi s posebnim doživljajima ili iskustvima.

Neupitna je činjenica da je rad i proces odgoja iznimno težak zbog kompleksnosti situacija i povreda koje je dijete ili mlada osoba doživjela, ali unatoč tome cijeli proces treba učiniti prihvatljivim i dostojanstvenim za sve dionike .

Nisu teška djeca, nego svijet oko njih, a da bismo im pomogli ne trebamo visoke nego duboke škole, izjavio je jednom prilikom Brezin dugogodišnji mentor Michel Seiler.

Najčešći razlozi smještaja (iz anamneza):

Narušeni obiteljski odnosi

Manipulativno ponašanje

Izloženost psihičkom i fizičkom nasilju, zlostavljanje

Poteškoće u emocionalnom funkcioniranju

Poteškoće u psihičkom funkcioniranju/dijagnosticiranost depresije, bipolarnih poremećaja, ADHD, autistični spektar

Nepohađanje nastave, kršenje pravila
Bjegovi, skitnje, učestali izlasci s nastave
Počinjenje kaznenih djela
Konzumiranje sredstava ovisnosti - droge, alkohol
Promiskuitetno ponašanje
Samoozljedivanje
Nasilno ponašanje
Nedostatak životnih ciljeva

Kao što je vidljivo kod djece i mladih su prisutni eksternalizirani i internalizirani oblici problema u ponašanju.

Eksternalizirani ili pretežno aktivni problemi: nedovoljno kontrolirana i na druge usmjerena ponašanja, nametljivost, prkos, laganje, hiperaktivnost, neposlušnost, apsentizam, suprotstavljanje, nepokornost, negativističko ponašanje, agresivnost, destruktivnost, delinkvencija.

Internalizirani problemi: ponašanja usmjerena prema sebi koja se pretjerano kontroliraju, povučenost, plašljivost, nezadovoljstvo izgledom, suicidalne misli, depresija.

Obično se u dokumentaciji susreću dijagnoze po MKB10:

F00-F99 Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja

4.1.3. Uloga i odgovornosti odgajatelja

Odgajatelj je zamjenski roditelj ili starija sestra ili brat kojem je stalo do djeteta Breze i na koju se dijete, tj. mlada osoba može osloniti u svim životnim situacijama. A. G., bivša korisnica

Zadaće odgajatelja su iznimno kompleksne i odgovorne pa je važno pronaći autentične dobre i posebne ljude koji su dorasli toj zadaći.

Odgajatelj je umjetnik koji kreira suživot i nalazi se u neprekidnom procesu. S.V.

Odgovornosti

1. Odgajatelj je dio Zajednice kao što je u obitelji otac ili majka, što znači da je najodgovornija osoba u Zajednici koja brine o djeci i mladima tijekom njihova boravka u Zajednici i provodi dogovoren pedagoški program.
2. Zajedno s djecom i mladima sudjeluje u izradi i provođenju individualnog plana za svakoga ponaosob.
3. Zajedno s djecom i mladima organizira raspored tjednih zaduženja i planira jelovnik vodeći računa o zalihama hrane, nabavci kućnih potrepština i osobnih potreba djece i mladih.
4. U suradnji s djecom i mladima organizira grupne sastanke, sudjeluje i pomaže u kreiranju njihovog slobodnog vremena, planiranja izleta (vodi se računa o kupanju u vodama stajčicama i bazenima, moru).
5. Predlaže odgovornog/nu osobu za kuću koja ima posebne obveze i odgovornosti (obično je to najzrelija i najodgovornija osoba). Grupa može smijeniti odgovornu osobu ako je povrijedila pravila Zajednice (na grupnom sastanku).
6. Organizira izlaska i posjete u skladu s procesom napredovanja, a u suradnji sa socijalnim radnikom/com dogovara eventualne odlaske obiteljima, skrbnicima te kontrolira dolazak. Dogovara i kontrolira raspored telefoniranja, korištenje internetom.
7. Pridržava se pravila Zajednice, sudjeluje u svim poslovima zajedno s djecom i mladima na način da ih uči osobnim primjerom (kuhanje, čišćenje, obrada vrta, briga o

životinjama, sitni popravci, ličenje, učenje i sl.), vodi dnevnik grupe i individualno prati dijete/mladu osobu.

8. Ima obvezu proći tromjesečni program uvođenja u rad kojime se upoznaje sa svim radnim zadaćama.
9. Dužan je stručno se usavršavati na području odgoja, grupnog rada, slobodnog vremena, kreativnih vještina, ekologije te stranih jezika.
10. Nagrađuje djecu i mlade u dogovoru s ostalim odgajateljima i primjenjuje posljedice uslijed povrede pravila Zajednice.
11. Djecu i mlade oslovjava imenom i dozvoljava korisniku oslovljavanje TI/imenom.
12. Sam održava svoj prostor (odgajateljske sobe).
13. Član je stručnog tima i obvezan je prisustvovati svim sastancima tima i superviziji.
14. Dužan je slijediti protokole postupanja u kriznim situacijama (bjeg, zdravstvene hitne intervencije i sl.).

Preporučena znanja i vještine odgajatelja

- Poznavanje praktičnih vještina: kuhanje, uzgoj voća, povrća i cvijeća, briga o domaćim životinjama, održavanje imanja, ličenje, popravci, informatička pismenost, upravljanje vozilom, korištenje i rukovanje alatima te jednostavnijim strojevima
- Komunikacijske vještine: aktivno slušanje, pregovaranje, medijacija, neverbalna komunikacija, retorika, pripovijedanje, vizualna komunikacija, izrada izvješća, prezentacijske vještine
- Kritičko mišljenje: prilagodljivost, kreativnost, fleksibilnost, snalažljivost, divergentno mišljenje, volja za učenjem, inovativnost, opažanje, umjetničke vještine
- Suradljivost: nošenje s pritiskom, socijalne vještine, rad u grupi, empatičnost, prihvatanje kritike i savjeta
- Pozitivan stav: samopouzdanje, uljudnost, pristupačnost, energičnost, poštenje, strpljenje, poštovanje, duhovitost, organiziranost, entuzijastičnost

- Radna etika: posvećenost, neovisnost, upornost, odgovornost, pouzdanost, otpornost, upravljanje vremenom, ustrajnost, organiziranost...
- Sposobnost vođenja: upravljanje sukobima, pregovaranje, organiziranost, rješavanje problema, upravljanje talentima, mentorstvo, izdavanje naloga, jasnoća komunikacije, nadziranje

Područja odgojnog rada odgajatelja

U svom svakodnevnom radu odgajatelj brine o slijedećim područjima: zdravstvenom, fizičkom, emocionalnom, intelektualnom, estetskom, radnom, moralnom, slobodnom vremenu, obrazovanju, duhovnošću, odnosima te o raspolaganju s novcem i zapošljavanju.

Metode rada:

- komunikacija, afirmacija, kooperacija
- praktični rad, iskustveno poučavanje vlastitim primjerom
- modeliranje
- uvjerenje, vrednovanje, navikavanje, izbjegavanje, sprječavanje
- postavljanje jasnih granica
- nagrađivanje, izricanje posljedica
- individualni i grupni rad, slušanje

- razgovori, poticanje, reflektiranje, tematske i iskustvene diskusije
- primjena edukativnih sadržaja pri usvajanju životnih vještina
- nadzor, kontrola

GRUPNE AKTIVNOSTI

- radno-okupacijske aktivnosti
- društvene igre i igra
- zabavni, sportski i kreativni sadržaji
- boravak u prirodi, izleti, putovanja

INTERAKCIJSKE IGRE usmjerenе su na:

- omogućavanje individualnosti i osobnosti
- spoznaju o sebi
- spoznavanje drugih
- spoznaju osobnih potreba
- senzibiliziranje i prepoznavanje, diferenciranje i prihvaćanje doživljenih emocija
- aktivno učenje
- suradnju, komunikaciju

IGRANJE ULOGA: igranje najrazličitijih uloga iz svakodnevnog života, školskih situacija i slično.

SIMULACIJA: impliciranje i repliciranje fenomena iz stvarnosti.

EVALUACIJU provodi tim kroz:

- tjedna, mjesечna praćenja i polugodišnja izvješća
- timske sinteze
- skale procjene, upitnike, zapažanja koja daju djeca i mladi

Radno vrijeme

Odgajatelji u Socijalno-terapijskoj zajednici rade u preraspolođenom radnom vremenu na način da dva dana borave u Zajednici, a četiri dana su slobodni. Ovakav način rada

omogućuje kvalitetnije praćenje djece i mlađih i uspostavljanje odnosa koji nisu površni te stvara oblik suživota.

Posebno se pridaje važnosti prijenosa informacije između odgajatelja koji nastavljaju smjenski rad te ujednačenosti kriterija u odgojnog radu. U našoj zajednici na tri lokacije uposleno je 10 odgajatelja (psiholozi, socijalni radnici, odgajatelji, socijalni pedagozi i pedagozi), voditelj stručnog i odgojnog rada, 2 voditelja radne okupacije, pravnik, psihoterapeut, a povremeno se uključuje psihijatar, nastavnik ili pomoćni odgajatelj za individualne poduke.

Odgajatelji imaju sustavnu stručnu podršku kroz mentorstvo te se nastoje dodatno osnažiti novim znanjima, tehnikama i metodama za unapređivanje odgojnog rada.

4.1.4. Način uvođenja djece i mlađih u Zajednicu

Boravak u Zajednici je dobrovoljan i od iznimne je važnosti da se dijete ili mlada osoba dobro upozna s načinom života i uvjetima boravka. Kako je ranije spomenuto, mladu osobu treba prije dolaska u Zajednicu upoznati o načinu privremenog

smještaja u vremenu do šest tjedana kako bi imali vremena prilagoditi se i odlučiti žele li ostati. Dobrovoljnost i odluka mlade osobe o ostanku, preduvjeti su za dugotrajniji smještaj.

Na žalost, u praksi djeca i mladi dolaze nedobrovoljno i često su u otporu jer nisu imali mogućnost izbora između bar dvije opcije smještaja.

Svi su članovi Zajednice, prije dolaska nove osobe, upoznati s osnovnim informacijama o njoj i sudjeluju u pripremi sobe i organizaciji dobrodošlice te se određuje jedan član ili članica Zajednice koja je odgovorna za novog člana Zajednice i koja će mu/joj pomoći u procesu prilagodbe.

Iznimno je važno odabratи odgovornу osobу koја као вршњак-pomagač može пружити подршку у првим изнинмо тешким данима у процесу прilagodbe.

Dijete/Mlada osoba dolazi obično u pratnji socijalnog radnika/ce i roditelja (ako je to moguće) zajedno sa svojim stvarima. Kako je to veoma stresna situacija za mladu osobu, nastoji se stvoriti ugodna atmosfera dobrodošlice u kojoj se na opušteni način svaki član Zajednice predstavlja (kako se zove, od kuda je, što voli, zbog čega je ovdje, što je naučio i u čemu može pomoći) zajedno s prisutnim odgajateljima.

Dijete/Mladu osobu odgajatelj informira o životu u Zajednici, osnovnim pravilima, aktivnostima, kontaktima i načinu provođenja slobodnog vremena. Dok se obavljaju predaje dokumentata i razmjena bitnih informacija između odgajatelja, socijalnih radnika i roditelja, mlada osoba se zajedno s ostalim članovim vodi u upoznavanje kuće, sobe i okoliša.

Kada se donesu stvari, u prisustvu odgajatelja istog spola, pregledavaju se stvari i ako se zateknu nedozvoljeni predmeti (noževi, skalpeli, veće količine cigareta, droga, alkohol), isti se oduzimaju i pohranjuju na čuvanje kao i novac koji se sprema na sigurno mjesto.

Kako se mobitel sukladno pravilima Zajednice ne koristi najmanje šest tjedana, isti se predaje na čuvanje zajedno s prijenosnim računalom ili tabletom, ako ga dijete/mlada osoba, posjeduje.

Sve se ostale informacije dijele postupno i u slijedećim danima i tjednima jer je sam dolazak veoma stresan i mlada osoba teško može sve zapamtitи.

Najčešća pitanja koja djeca/mlade osobe postavljaju su:

- Koliko i kada smijem imati mobitel?
- Koliko cigareta smijem pušiti?
- Kada ću se čuti s frendovima, s curom, dečkom?
- Kada se ide vani (izlaz)?
- Moram li ići u školu?

Na svako pitanje se nastoji jasno i nedvosmisleno odgovoriti uz upute.

Naglašava se osobna odgovornost, mogućnost promišljanja i samostalnog odlučivanja o školovanju koje nije isključivo vezano uz redoviti obrazovni sustav. Dijete/mladu osobu se upoznaje s modelom nagrađivanja i posljedica kao načinom redovite procjene postignuća.

Uključivanje u život Zajednice - participacija

Dijete/Mlada osoba uključuje se u proces prilagodbe kako je spomenuto u trajanju najduže šest tjedana do kada zajedno odlučujemo o ostanku ili odlasku. U tom se vremenu dijete/mladu osobu postupno upućuje na Opća pravila Zajednice koja se odnose na organizaciju života, učenje i poticanje odgovornosti te na prava i mogućnosti koje Zajednica njeguje. Zaduzeni vršnjak-pomagač/ica upoznaje mladu osobu sPriručnikom koji su sastavili naši mladi te sa svim važnim informacijama.

Svakodnevno potičemo dijete/mladu osobu na procjenjivanje poteškoća koje može imati u odnosu na pravila te da iste definira, o njima komunicira, kao i sve ono što joj je pozitivno te da se na grupnom sastanku s ostalim članovima Zajednice izjasni za ostanak i prihvatanja Pravila Zajednice ili ne. Važno je imati

mogućnost gdje svako dijete/mlada osoba može dati svoju Suglasnost za proces odgojne podrške. Za ovaj proces treba nekoliko tjedana, za neku djecu i mlade i duže.

Djeca i mladi Socijalno-terapijsku zajednicu iz početka doživljavaju kao intenzivno mjesto s previše kontrole i rada i usmjerenosti na njih osobno što im predstavlja svojevrsnu poteškoću jer nisu naviknuti na angažiranost i kontinuirano uključivanje odraslih. Tek kada osjete sigurnost, zaštitu, istinske emocije i posvećenost, moguć je proces prilagodbe koji može prerasti u promjenu.

Za djecu i mlade koji ne mogu i ne žele prihvati život u Zajednici (ne vide smisao promjene jer osjećaju da im je strukturirani život nametnut, ne vide realno svoje poteškoće, imaju strah od promjene i sl.), iznimno je teško jer ne žele ostati, a moraju protiv svoje volje i nakon šest tjedana jer ih nadležni centar za socijalnu skrb obično nema gdje smjestiti. Takva situacija je teška i za odgojni tim i za sve članove Zajednice te dijete/mladu osobu. Mlada osoba može povećavati svoj otpor koji obično rezultira bjegovima ili pokuša prihvati situaciju pa nakon nekoliko mjeseci odluči ostati i raditi na promjenama.

Za cijelo vrijeme boravka u Zajednici naša je zadaća svakodnevno uključivati sve članove Zajednice pa tako i nove u proces izravnog odlučivanja i sudjelovanja u svim aktivnostima, kada i gdje je to moguće.

Proces uključivanja se događa postupno i počinje s poticanjem iskazivanja svojega mišljenja svim kontinuiranim interakcijama s drugima i konzultacijama oko različitih tema.

Neke su od tema: prihvaćanja novih članova, pitanja zdravlja, seksualnost, emocionalne veze, izricanje posljedica i nagrada, planirana realizacija radnih aktivnosti, susreti i druženja s bliskim osobama, nabavka, jelovnik, zaduženja, izleti, kreiranje izgleda prostora, slobodne aktivnosti, uključivanje u aktivnosti izvan Zajednice, teme sastanaka odgajatelja, izbor novih odgajatelja.

Proces konzultiranja prerasta u proces suođlučivanja sukladno odgovornom ponašanju. Učimo mlade osobe preuzeti

odgovornost za izradu individualnog plana promjena i praćenje postignuća.

Smatramo da duboke promjene nisu moguće bez uključenosti naše djece i mladih i zbog toga je naš fokus na suštinskim korjenitim promjenama, a ne na kozmetičkim kako bi se zadovoljila forma Programa.

Stabilnost odgojnog tima i kontinuirani napori u izjednačavanju kriterija odgajatelja svakodnevni su proces osoba zaduženih za vođenje odgojnih timova i pedagoškog upravljanja.

Proces smještaja djece i mladih u Zajednici

Smještaj u Zajednicu moguće je realizirati putem centara za socijalnu skrb koji, ako imaju informaciju o pružateljima usluga, mogu uputiti Zahtjev za smještaj uz socijalnu anamnezu u koju su uključena mišljenja stručnjaka o djetetu/mladoj osobi i kakva joj je pomoći potrebna. Anamnistički podatci uključuju informacije o zdravstvenom stanju, obrazovnom statusu kao i socijalno-pedagoško-psihološku anamnezu.

Ako sukladno procjeni odgojni tim pozitivno odgovori na zahtjev za smještaj, započinje proces smještaja. Uputno je, kada je to moguće, organizirati upoznavanje djeteta/mlade

osobe prije samog smještaja kada joj se osobno predstavlja rad Zajednice i upoznaje sa svim informacijama. Predlaže se organizirati probni vikend posjete u skladu s mogućnostima o trošku pružatelja usluge (Breze), bez obveze smještaja, kako bi se umanjio stres kojemu je dijete/mlada osoba izložena. Važno je uključiti dijete/mladu osobu u proces donošenja odluke, tj. dobrovoljnog prihvatanja smještaja. Kada dijete/mlada osoba može bez obveze provesti vikend u Zajednici, ima više informacija za donošenje odluke, a tim odgajatelja ima više prostora za podršku i ohrabrvanje iste. Ako postoji volja, želja i mogućnost, nastoji se u taj proces uključiti roditelj ili skrbnik.

Sukladno dugogodišnjem iskustvu u radu s djecom i mladima, socijalnom djelatniku se prvo predlaže mogućnost privremenog smještaja.

Privremeni smještaj traje šest tjedana za vrijeme kojega traje proces međusobnoga upoznavanja i obostranog donošenja odluke o tome hoće li se smještaj realizirati na duže vrijeme. Kako je već spomenuto, ako se obostrano odluči da će se realizirati dugotrajni smještaj, potpisuje se ugovor s djetetom/mladom osobom. Na taj se način omogućava korisniku/ci njihova uključenost u proces preuzimanja odgovornosti.

Na žalost, u našoj zemlji još uvijek ne postoji svijest i obveza da se dijete/mlada osoba pita ili da im se ponudi izbor, često ih se "uhvati na prepad" i smjesti gdje ima mjesta jer je potreba za smještajem veća od ponude. Osjeća se kolektivna nemoć u sustavu i prebacivanje odgovornosti tako da podrška izostaje dok su djeca i mlati na čekanju za smještaj.

Nerijetko neke ustanove imaju nepotpunjene kapacitete i ne snose nikakvu odgovornost ako odbiju smještaj djece i mladih, dok su druge pretrpane. Prema našem iskustvu najčešći razlog za odbijanje smještaja je nedostatak diferenciranih strukturi-ranih programa podrške, a isto uključuje nedovoljno educirane pružatelje usluga.

Mnogi stručni djelatnici u ustanovama koje pružaju podršku djeci i mladima s problemima u ponašanju su svjesni potrebe za promjenama, ali nemaju ovlast za provedbu istih jer još uvijek ne postoji sustav vrednovanja podrške.

4.1.5. Organizacija života

Život u Zajednici temelji se na planiranju i jasnoj podjeli zadataka.

Svake nedjelje, odgajatelj zajedno s djecom i mladima organizira raspored tjednih odgovornosti/zaduženja vodeći računa da se svi izmjenjuju i da su odgovornosti uskladene s posljedicama uslijed kojih se neka zaduženja mogu i ponoviti. Jelovnik se dogovara sukladno željama i uključuje namirnice koje smo sami uzgojili. Obično su dvije osobe zaduže za popis svih stvari i namirnica koje nedostaju kako bi se oblikovala *lista nabavke*.

Važno je na vidljivom mjestu izvjesiti *odgovornosti* kao i *jelovnik* te zadužiti jednu osobu ako je to moguće koja će kreativno oslikati, ukrasiti liste.

Nabavka se organizira sa svim korisnicima zajedno gdje svaki korisnik ima odgovornost sudjelovati u nabavci kao i raspoređivanju namirnica nakon kupnje gdje se obvezno na zamrzivaču dopisuje količina smrznutih namirnica (riba, meso).

U svakodnevnom životu osobe koje su odgovorne za vanjske radove i kuću, prenose svoja znanja, potiču i pomažu u procesu usvajanja istih. Zaduženja daju priliku svakoj osobi učiti i razvijati konkretnе vještine koje će joj koristiti u životu (priprema obroka, održavanje higijene stambenog prostora, briga o kućnim

ljubimcima, razvrstavanje otpada, uzgoj i prerada voća i povrća), ali i priliku za jačanje samopouzdanja i samostalnosti.

Nastoje se njegovati sestrinsko-bratski odnosi koji potiču zajedništvo i međusobno uvažavanje. Velika se pozornost pridaje iskrenosti i poštenju te poticanju motivacije za osobni razvoj i promjene u ponašanju. Važno je osvijestiti pozitivne resurse i planirati ciljeve te načine njihova postignuća. Redoviti grupni sastanci imaju za cilj pratiti grupne i osobne procese te njihovo međusobno djelovanje, osvješćivati način komunikacije i usmjeravati u svrhu kvalitetnijeg komuniciranja. Grupni razgovori su platforma za reflektiranje procesa kako bi se prevladavale osobne krize, poteškoće i nesuglasice, istaknuli svi pozitivni pomaci, resursi i postignuća.

Poticanje rada na sebi uključuje:

- razvoj odgovornosti i posljedica za vlastito ponašanje
- usklađivanje želja i realnih mogućnosti
- izgrađivanje realne slike o sebi
- prihvatanje vlastitog identiteta
- razvoj samopoštovanja, samoaktivnosti, samostalnosti, sigurnosti
- učenje tolerancije
- pozitivna afirmacija
- suočavanje s neuspjehom
- postavljanje jasnih, konkretnih i ostvarivih kratkoročnih ciljeva
- definiranje dugoročnih ciljeva

Njegovanje odnosa s drugima uključuje:

- prihvatanje i poštivanje autoriteta
- učenje rješavanja sukoba
- razvijanje zajedništva, tolerancije, suradničkih odnosa
- komunikacija
- prihvatanje drugih/različitosti
- usmjeravanje na nužnost življenja i suradnje s drugima
- prihvatljiv način zadovoljavanja osobnih potreba

- razvijanje suradnje
- razvijanje pravilnog odnosa prema materijalnim dobrima
- čuvanje osobne i tuđe imovine
- razvoj pravilnog stava prema negativnim pojavama
- realno sagledavanje i planiranje budućnosti
- upućivanje na pozitivne uzore
- razvoj kritičkoga mišljenja

Vrijednosti

Kroz sve što rade i kroz način na koji njeguju međusobne odnose, mladi članovi Zajednice uče temeljne životne vrijednosti: iskrenost, poštjenje, ljubav, jednakost, pravednost, samopoštovanje, uvažavanje. Svakodnevno vježbaju marljivost i odgovornost u radu s ciljem uzajamnog poticanja i pomoći, što nije uvijek slučaj. Zbog toga svakodnevno odgajatelj i ostali suradnici kroz nadzor, podršku i suživot uče djecu i mlađe prihvatići međusobnu različitost, razumjeti potrebe jedni drugih bez omalovažavanja i kritiziranja. Neprimjereno ponašanje uvijek rezultira posljedicom koja se objašnjava kao proces učenja. Svaki rad na sebi (osobni proces razvoja) pohvaljuje se i dodatno vrednuje (nagrađuje). Svaka mlađa osoba mora znati da je posebna i jedinstvena, ali da sve što čini treba biti iz srca. Korisnicima se pruža podrška u njegovanju duhovnosti prema vlastitim afinitetima i u skladu s vjerskom pozadinom iz koje osoba dolazi. Podržava se odlazak u vjerske zajednice te se s istima dogovara suradnja.

Granice

Mnoga djeca i mladi pokazuju otpor prema granicama i imaju poteškoćeih prihvaćati. Prema Henry Cloudu i Johnu Townsendu:

PROBLEMI S GRANICAMA		
	Ne može reći	Ne može čuti
NE	<p><i>Popustljivci:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Ne mogu postaviti granice• Osjećaju grižnju savjesti da drugi upravljaju njima• Nisu u stanju primiti podršku koju tako spremno pružaju drugima• Neprestano su iscrpljeni, a nemaju nikakav izvor iz kojega bi nadoknadili izgubljenu energiju	<p><i>Kontrolori:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Ne prepoznaju i ne prihvaćaju tuđe granice• Agresivno ili manipulativno krše tuđe granice• Ne mogu čuti <i>ne</i> – za njih ne znači možda, a možda znači da• Opiru se preuzeti odgovornost za vlastite živote tako da moraju kontrolirati tuđe• Drugi ljudi doživljavaju kontrolore kao nasilnike
DA	<p><i>Neosjetljivci:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Neosjetljivim kontrolorima teško je vidjeti išta osim njih samih• Druge smatraju odgovornima za svoje probleme i zato traže nekoga tko će o njima brinuti• Postavljaju granice prema svojoj odgovornosti voljeti druge	<p><i>Izbjegavači:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Traže nekoga koga će popraviti• To podržava njihovu naviku da svemu kažu „da“ i drži ih podalje od njihovih osobnih potreba• Postavljaju granice prema primanju tuđe brige i naklonosti

Granice su dio odgojnog procesa i najteži segment učenja u procesu rasta i preuzimanja odgovornosti. Važno je da su jasne, konkretnе и добро definirane te da ih prati odgajateljeva dosljednost i pravednost u postupanju.

Djeca i mladi moraju znati točno gdje je linija i što će se dogoditi ako ju prijeđu. Potrebno je naglasiti i dobro definirati posljedice, objasniti što želimo da nauče iz određene situacije i zašto je to važno u životu. Dobro objašnjenje vodi postupnom shvaćanju. Svako se pravilo Zajednice treba što jasnije obrazložiti.

Granice se komuniciraju i prepoznaju putem posljedica koje mogu biti ukidanje i davanje ekstra privilegija.

U svim segmentima života se svakodnevno uči poštivati granice na način da se uči poštivati pravila Zajednice kao npr. poštivanje vremena odlaska na počinak i ustajanja, poštivanje tuđeg rada, prostora, stvari, poštivanje sebe, drugih osoba, zdravlja, pravila za vrijeme obroka i dr.

Nagrađivanje i posljedice

Nagrađivanje je najsnažniji način kojim se uči djecu i mlade primjerenom ponašanju. Nagrade kao pohvala, zagrljaj, davanje privilegije i sl. pokazuju djeci i mladima da se uvažavaju njihovi napori i pokušaji, da su važni, a time pomažu u razvijanju njihovog samopouzdanja i dobre slike o sebi. Nagrađivanje je individualno i uvijek je u vezi s onim što je mladoj osobi važno. Nije fokus na materijalnim nagradama, već pokazati im kako se cijeni trud, ponašanje i rad.

Posljedica je postupak koji se još naziva kazna, a ima funkciju prekinuti neko nepoželjno ponašanje djeteta ili mlade osobe. U Brezi upotrebljavamo riječ posljedica jer stavljamo naglasak na odgovornost za rješenje situacije, a ne na bol/neugodu što se obično vezuje za kaznu. Izricanje posljedice je način pomaganje djetetu/mladoj osobi kako bi se suočili s posljedicama svojih dijela i naučili što je dobro, a što ne te prihvati odgovornost za svoja ponašanja. Uz pravila Zajednice, važno je unaprijed odrediti posljedice njihova nepoštivanja kako bi bile efikasne. Potrebno je dijete/mladu osobu upoznati s

posljedicama, objasniti zbog čega do njih dolazi i uključiti je u njihovo određivanje prije nego se nepoštivanje dogovora dogodi. Na taj način pomažemo im da sami sebi postave granice kojima će prosuđivati vlastito ponašanje. Posljedice su prilika za učenje. Jednako kao i nagrade, posljedice se izriču odmah nakon nekog nepoželjnog ponašanja kako bi zaista imale smisla. Važno je istaknuti da prilikom određivanja posljedice odgajatelji budu dosljedni u primjeni. Najbolje je koristiti, neovisno o dobi, kratkotrajne posljedice kako bi bile učinkovite i svrhovitije.

Školovanje i neformalna edukacija

Školovanje je bitan čimbenik u razvoju svake osobe, a time i u pripremi za proces zapošljavanja. Djeca i mladi s posebnim doživljajima imaju poteškoće s redovitim pohađanjem nastave, savladavanjem gradiva, imaju slabiji uspjeh i teško upisuju željena zanimanja. Prisutna je pojava ranog napuštanja školovanja što dodatno otežava pronalazak posla i zapošljavanje.

Iznimno je važno uložiti napore u povratak djece/mladih u sustav školovanja i pokušati prilagoditi obrazovne zahtjeve njihovim mogućnostima.

Sukladno našem iskustvu ključno je individualno pristupiti svakoj osobi te s istom izraditi plan obrazovanja koji sadržava postupno uključivanja u redovni proces obrazovanja, ako je to moguće, ili u programe obrazovanja odraslih.

Školovanje u učilištima za obrazovanje odraslih su jedna od mogućnosti nastavka obrazovanja (uz uvjet da mlada osoba ima navršenih 15 godina), kao i pohađanje raznih tečajeva te neformalnih edukacija koje pružaju razne udruge. Neformalne edukacije mogu se stići i u procesu volontiranja u koje treba uključiti mlade kako bi se dodatno motivirali i osnažili za daljnji proces stjecanja znanja.

Osnovna škola

Važno je djeci i mladima kod kojih je prisutno neprimjereno ponašanje pružiti primjerenu podršku u kriznim životnim trenutcima.

Ulaskom u Socijalno-terapijsku zajednicu dijete/mlada osoba dolazi u novo okruženje koje je bitno drugačije od prijašnjeg, posebice ako dolazi iz posve drugog dijela Hrvatske. Već sama promjena okoline dovoljno je stresna, stoga je važno da se ne upućuju odmah u redoviti obrazovni sustav. Naša djeca i mlati uglavnom nemaju završenu osnovnu školu, često su izostajali s nastave ili je duže vremena nisu pohađali. U pravilu su stariji od svojih vršnjaka prema razredu koji bi trebali pohađati. Radi prevencije dodatne traume, ali i neprihvatljivog ponašanja, dijete/mladu osobu ne šaljemo odmah u školu. Integracija u redoviti obrazovni sustav treba uslijediti onda kada je dijete/mlada osoba spremna (otprilike nakon šest mjeseci). S osnovnom školom i u suradnji s nastavnim vijećem planira se postupni proces uključivanja u redovnu nastavu. Dijete/mladu osobu upisujemo u redoviti obrazovni sustav, ali unutar Zajednice provodimo program individualizirane nastave. Dijete/mlada osoba odlazi na konzultacije u školu, a uz mentorstvo joj se osigurava polaganje ispita. Zajednica uključuje izvanske suradnike/nastavnike u obliku individualnih poduka gdje se postupno uči školsko gradivo kako bi proces uključivanja bio uspješniji. Tek kada je dijete/mlada osoba osvijestila svoje

poteškoće na kojima želi raditi i posve se integrirala u Zajednicu, svjesno odabire povratak u redovni obrazovni sustav koji donosi nove kontakte i socijalizaciju.

Integracija u redovnu nastavu odvija se postupno. U početku se organizira pohađanje odgojnih predmeta kao što su tjelesni, glazbeni ili likovni, a tek kada se dijete uspješno integriralo, uključuje se u potpunosti. Individualizirana nastava posebno se preporuča kod djece i mladih koji su doživjeli brojne traume, često prekidali školovanje, mijenjali škole ili su bili žrtve *bullyinga*. Isto tako, takva se nastava primjenjuje kod djece i mladih kod kojih je prisutan osjećaj neuspjeha na obrazovnom planu, nedostatak motivacije i želje za nastavkom obrazovanja.

Srednja škola

Izbor zanimanja u skladu s vlastitim željama, potencijalima, ali i s prisutnim teškoćama djeteta ili mlade osobe, treba pažljivo odabrati, i u tom smislu, podrška je od iznimne važnosti. Strukovne škole koje popunjavaju kvotu zanimanja s kojima se nitko ne zapošjava, ali ih još uvijek nude (npr. pomoćni kuhar/ica, pomoćni bravarski, pomoćni cvjećar/ka...), rado primaju svakog učenika. Na primjer, nudi se i zanimanje za fotografa, ali škole za praktičnu nastavu još koriste zastarjelu tehnologiju koja se na tržištu rada više ne koristi. Poslodavci, pak, traže da mladi ljudi znaju raditi konkretnе poslove za koje su se škоловali i nemaju resurse za njihovo dodatno obučavanje nakon zapošljavanja. Mladima koji završe gore spomenuta zanimanja mogućnosti za zapošljavanje i zadržavanje posla gotovo su nikakve. Zato je važno mladima dati posebnu podršku kod odabira škole, ali jednako i kod procesa praktične nastave (bitno je što će naučiti i tko im je mentor). Mlade ljudi treba pratiti u procesu školovanja.

Naša je misija pronaći najbolje mogućnosti za naše mlade što najčešće uključuje njihovo školovanje u nekom od privatnih učilišta. Obrazovanje i osposobljavanje u učilištima pokazalo se primjerom, posebice ako se pronađe dobar poslodavac za provođenje praktične nastave. Važno je da je poslodavac spreman za individualniji pristup i poučavanje dajući im prvo

lakše, a onda sve zahtjevnije zadatke. Potrebno je uložiti dodatne napore da mlada osoba usvoji vještine i potrebna znanja budućeg zanimanja. Poteškoća je što se takva vrsta školovanja mora dodatno financirati, a odgovornost je tima odgajatelja i voditelja pronaći donatore, dobre ljudi koji su spremni investirati u školovanje mladih osoba kada vide promjene u ponašanju.

Neformalna edukacija

Neformalna edukacija jednako je važna kao i formalna jer širi znanja, otvara nove mogućnosti i daje neprocjenjivo iskustvo.

Odlazak na izlete, ljetovanja i zimovanja, razmjene mladih, konferencije i razne edukacije koje se nude mladim ljudima u sklopu udruga (izviđački klubovi, crveni križ, volonterski centri i sl.), treba koristiti u obrazovne svrhe.

Primjer ljetovanja: platiti pun pansion u hotelu čini se kao najjednostavnija opcija za djecu i mlade i odgajatelje. Međutim, dati im iskustvo samostalnog osmišljavanja sadržaja, u planiraju dana, pripremi obroka, razmišljanje o troškovima, namirnicama i slično, dio je procesa učenja. Obični izlet u prirodu može biti kombinacija sata biologije, geografije i latinskog, a ukoliko korisnici ponesu djembe bubenjeve, akustika zvuka kreira zanimljiviji sat glazbenog koji se razlikuje od učioničkog sata.

Kako je naša udruga osmisnila i redovito organizira obiteljski Festival Zemlja bez granica, svake godine naša djeca i mladi imaju mogućnost sudjelovanja na raznim umjetničkim radio-nicama kada usvajaju nove vještine i znanja te se integriraju u lokalnoj zajednici. Važno je svakom djetetu i mlađoj osobi omogućiti proces istraživanja svojih sklonosti, a platforma kroz kreativnost, umjetnost, urbanu kulturu i zanatske vještine svakako tome doprinosi.

Radno-okupacijska terapija

Udruga Breza radno-okupacijsku terapiju definira kao planirani strukturirani oblik rada u kojem se izmjenjuju različite radne aktivnosti u tijeku dana s ciljem učenja novih vještina, vrijednosti, ponašanja, osnaživanja osobnih kapaciteta, uz preuzimanje odgovornosti potrebne za primjeren suživot i samostalno življenje.

U američko-engleskoj terminologiji radno-okupacijska terapija naziva se **okupacijska terapija** (*occupational therapy*) i definira se kao radna terapija holističkog i klijentu usmjerenog pristupa koji je baziran na okupaciji za razvoj životnih vještina.

Okupacijska terapija je stručni tretman koji pomaže pojedinima postići neovisnost u svim vidovima njihovog života. Ona

omogućuje čovjeku 'vještine za posao življenja' koje su nužne za neovisan i zadovoljavajući život.⁶

Isti izvor navodi kako okupacijska terapija djeluje:

Svaki dan, djeca i odrasli imaju ili razvijaju zdravstvene uvjete koji značajno utječu na njihovu sposobnost upravljanja svojim svakodnevnim životom. Uz pomoć okupacijske terapije, mnogi od tih pojedinaca mogu dostići ili ponovno zadobiti višu razinu neovisnosti. Kada se vještine ili snaga ne mogu razviti ili poboljšati, okupacijska terapija nudi kreativna rješenja i alternative za provođenje svakodnevnih aktivnosti.⁷

Osnivač američke okupacijske terapeutske asocijacije psihijatar William Rush Dunton, izjavio je da okupacijska terapija pozitivno utječe na zdravlje i dobrobit, stvara strukturu i organizira vrijeme, daje smisao životu, kulturno i osobno, okupacija je individualna i ljudi cijene različite okupacije.⁸

*The International Journal of Psychosocial Rehabilitation*⁹ definira čimbenike na koje se treba fokusirati u primjeni radno-okupacijske terapije:

Individualizacija – rad s korisnikom mora biti primjeren pojedincu. To znači da se u primjeni programa treba biti vrlo fleksibilan i vođen individualnim izborima.

Nada – vjerovanje u potencijal za promjenu i rast čak i u slučaju pojedinaca s ozbiljnim poteškoćama. Unutar svakoga postoji neotkriven i nedovoljno iskorišten ljudski kapacitet koji se treba razviti.

Klijentu usmjeren pristup – osobe imaju pravo i odgovornost za samoodređenje. To znači da korisnik donosi odluku uključujući i to koliko dugo će ostati u tretmanu.

6 AOTA – The American Occupational Therapy Association, Inc. Dostupno na web stranici: <http://www.aota.org/featured/area6/index.asp>.

7 AOTA – The American Occupational Therapy Association, Inc. Dostupno na web stranici: <http://www.aota.org/featured/area6/index.asp>.

8 <https://www.interimhealthcare.com/>

9 Psychosocial Rehabilitation – Assertive Community Treatment. Dostupno na web stranici: <https://www.psychosocial.com/about/>

Fokus na vještine – suština rehabilitacije/podrške je povećanje kompetencije kroz stjecanje vještina.

Snage i sposobnosti – naglasak na postojećoj snazi i sposobnostima, a ne na smanjenju simptoma ili problema iz prošlosti.

Primjereno okruženje – snage i sposobnosti moraju biti određene u odnosu na specifičnost okruženja. Vještine isto tako moraju biti poučavane sukladno okruženju u kojem će biti korištene.

S podrškom okoline – mijenjati okolinu i izgrađivati vanjsku potporu jednako je važno kao i učenje vještina (to uključuje promjenu stavova, prava, zakona itd.).

Pristup s naglaskom na partnerstvo – iznimna važnost se pridaje stvaranju bliskog okruženja bez profesionalnih autoritativnih ograničenja.

Stalno prisutna podrška – programi ne bi trebali biti vremenski ograničeni, već usmjereni na individualni program koji se prilagođava osobnim izborima. Iskustvo je pokazalo da je većina osoba s narušenim psihičkim zdravljem bila uspješna sve dok se osiguravala kontinuirana podrška.

Ravnoteža u podršci i vještinama – osoba se može koncentrirati na poboljšanje/učenje samo 1-2 vještine istovremeno. Podrške moraju biti pružene u drugim deficitarnim područjima kako bi se osobi omogućilo funkcioniranje dok ne usvoji tekuće vještine i potom se usmjerava na učenje ili poboljšavanje jedne ili dvije slijedeće vještine. Stoga su vještine i podrška uvijek u ravnoteži jedne s drugima.

Radno okupacijsku terapiju provodi voditelj radne okupacije i odgajatelj zajedno s djetetom ili mladom osobom.

Primjena radne okupacije ima za ciljeve:

- učenje i usvajanje životnih vještina
- vježbanje suočavanja s radom i radnim navikama
- doživjeti iskustvo o osobnim mogućnostima i ograničenjima
- vježbanje i usvajanje odgovornog ponašanja

- usvajanje vrijednosti
- jačanje samopouzdanja
- uspostavljanje pozitivne slike o sebi
- razvijanje odnosa s drugima na kvalitetniji način/timski rad
- razvijanje realnih ciljeva individualnog napretka
- promjenu ponašanja

Široka je lepeza mogućnosti radno-okupacijskih aktivnosti.

U okruženju u kojem djeluje Zajednica postoje mnogobrojni resursi za primjenu planiranih radno-okupacijskih aktivnosti sukladno godišnjim dobima.

Sve oko nas u prostoru gdje djelujemo vidimo kao resurs za rad i rast.

Aktivnosti u vrtu i okućnici: uzgoja povrća i voća za osobne potrebe, održavanja cvjetnjaka, travnjaka, uzgoj kokoši, briga o domaćim životinjama, izrada vanjskih mozaika, izrada ograda od pruća.

Kućne aktivnosti: izrada svijeća, ukrasa od filca, šivanje, obrada drveta, briga o sobnom bilju, održavanje, sitni popravci i sl.

Naglasak je na procesu kroz koji dijete/mlada osoba na primjeru sijanja, sadnje, zalijevanja biljaka, brige o njima, obrade vrta, prihranjivanja i branja plodova može učiti i vidjeti rezultate svoga rada i odnosa prema istome. Neprocjenjiva je dobit iskustva u kojem svaka osoba izravno sudjeluje. Svaki je rad smislen i utkan u odgojni proces kao platforma učenja. Djeca i mladi uče se hrabriti osobno uzgojenim plodovima i preraditi ih u zimnicu.

Vođenje i kontinuirana prisutnost odgajatelja i ostalih pomača prožimaju se u zajedničkom radu s djecom i mladima. Odgajatelji i/ili voditelji radne okupacije podučavaju putem osobnog primjera, pokazujući izvođenje svih aktivnosti uz kontinuirani nadzor i kontrolu.

Kada su aktivnosti pravilno usvojene i kada je prisutno odgovorno ponašanje, smanjuje se kontrola kao i nadzor, a povećava se povjerenje.

Život nije odvojen od djece i mlađih niti ga netko drugi za njih priprema i poslužuje te obavlja brojne aktivnosti umjesto njih, već je **cilj živjeti život kroz svakodnevnu uključenost**.

Na ovaj način u dugotrajnjem procesu primjena radne okupacije postaje terapija koja omogućuje bolji uvid u vlastite mogućnosti, slabosti i poteškoće, ali i svjesni rad na promjeni ponašanja.

U primjeni radno-okupacijskih aktivnosti u sklopu terapijskog rada treba posebno brinuti o nekoliko područja:

- Aktivnost je primjerena mladoj osobi.
- Mlada osoba uvijek ima podršku okoline koja vjeruje u njezin potencijal za razvoj i promjene.
- Mlada osoba može učiti samo 1-2 vještine istovremeno i treba podršku kako bi ih u potpunosti usvojila.
- Potrebno je vrijeme za usvajanje svake aktivnosti i to je postupni proces koji traje više mjeseci.
- Nužnost nadzora i kontrole kako bi se pravilno usvojile vještine te reducirali manipulativni obrasci ponašanja.
- Posebna pozornost pridaje se njegovanju brižnog odnosa prema životinjama i kućnim ljubimcima. Brinući se o njima, uče se svakodnevno odgovorno ponašati, skrbiti, redovito njegovati. Često je odnos prema životinjama prvi pokazatelj promjena. Mladi imaju mogućnost iskazati svoje emocije na izravan način na koji dobiju izravnu reakciju, što zrcali njihovo ponašanje koje svakodnevno osvještavamo.

Savjetovanje i psihoterapijska podrška

Fokus savjetovanja je pomoći mladoj osobi dostići maksimalno ispunjenje i življenje svojih potencijala kako bi postala u potpunosti funkcionalna osoba.

Cilj je savjetovanja i psihoterapijske podrške uspješnije suočavanje s individualnim stresnim situacijama, prevladavanje osobnih poteškoća, funkcionalnije uklapanje u društveni kontekst, prorada stresnih i traumatskih životnih situacija. U savjetodavnom procesu koriste se tehnike racionalno-emocijonalno-bihevioralne terapije, kognitivno-bihevioralne terapije, egzistencijalne terapije, art terapije, projektivne tehnike, geštalt metode, mindfulness, klijentu usmjerena terapija i narativna terapija.

Individualna psihoterapijska podrška nužna je nadopuna radno-okupacijskoj terapiji budući da se s njom prožima u planiranju ciljeva i individualne provedbe programa svakog djeteta ili mlade osobe. To znači da će terapeut ciljano usmjeriti osobu na provedbu zadataka radno-okupacijskih aktivnosti, ali i pratiti je u područjima intervencije kroz „domaće zadaće“ ili *homework* zadatke. Psihoterapijska podrška je proces koji traje koliko je osobi potrebno, kako bi imala mogućnost integracije svojih traumatskih iskustava i kako bi riješila svoje poteškoće. Psihoterapijska podrška varira u svojem intenzitetu ovisno o općoj problematici te akutnim situacijama i tematici

koja se pojavljuje sukladno razvojnim fazama ili proradi traumatskih iskustava.

Po trajanju psihoterapijska i savjetodavna podrška ima dinamiku koja izmjenjuje takav intenzivan rad s razdobljima suprotivnih, tj. podržavajućih susreta. Individualni susreti odvijaju se redovito, otprilike jedanput tjedno, a iznimno, kada je riječ o intenzivnom terapijskom procesu, može biti i više susreta, a oni se tada u pravilu odvijaju sukladno upitu i traženju samih osoba.

Terapeut je dio stručnog tima koji nije izravno uključen u odgoj, odnosno svakodnevni direktni rad s djecom i mladima. Svojim savjetima i prijedlozima surađuje s odgojnim timom kako bi se što kvalitetnije odvijao odgojni proces.

Grupni terapijski rad dogovara se i planira se ciljano u odnosu na određene teme ili po potrebi kada su uključena djeca i mлади. Grupni sastanci pod vodstvom odgajatelja, a s dinamikom grupe samo-podrške, odvijaju se na tjednoj razini. Izvanredni grupni terapijski rad provodi se kada su narušeni odnosi u grupi ili u kriznim situacijama.

Grupni timski sastanci u kojima sudjeluju svi odgajatelji, djeca i mлади i terapeut organiziraju se svaka dva mjeseca, a po potrebi i češće, kako bi djeca i mлади imali priliku iznijeti svoja zapažanja i potrebe te davati prijedloge vezane uz poboljšanje kvalitete rada.

Briga o zdravlju

Djeca i mлади o kojima brinemo često nemaju naviku redovitog odlaska liječniku. Zdravlje je prilično zapušteno, a posebice se to odražava na vidu, zubima, spolnim infekcijama, nepravilnom držanju.

Naša je praksa voditi djecu i mладе na redovite pregledе kod liječnika specijalista (ginekologa, ortopeda, ortodonta) te posebno poticati higijenu zubi i nošenje naočala. Trudimo se pronaći donatore koji će financirati izradu aparata za zube (preduge su liste čekanja putem Hrvatskoga zavoda za zdravstveno osiguranje) ili ukloniti nestručne tetovaže. Mладе

iznad 16 godina učimo zakazivati preglede kod liječnika, a punoljetne kako ishoditi dopunsko osiguranje (participaciju), regulirati osnovno zdravstveno osiguranje te, ako su izgubili zdravstvenu iskaznicu, kako ishoditi novu ili kako mogu promjeniti liječnika.

Upravljanje novcem - nadzor nad trošenjem novca

Djecu i mlade treba učiti o ulozi i vrijednosti novca. Dovoljno je krenuti razgovorom o trošenju džeparca i usmjeravati korisno i plansko trošenje mjesecačnog iznosa. Iznos od 100,00 kuna koji im se osigurava putem Ministarstva nije se mijenja više od 10 godina i nije dostatan za osobne potrebe te se trudimo na sve načine osigurati primjereniji iznos svima koji nemaju roditelje da im osiguraju novac. U današnje je vrijeme iznimno važno naglašavati izbjegavanje posudbe novca i zaduživanje. Djeca i mlade osobe imaju priliku ostvariti nagradni džeparac prodajom svojih proizvoda (ručno rađenih svijeća) te imaju mogućnost štednje.

Pušači, na žalost većinu novca potroše na duhanske proizvode.

Stariji korisnici ponekad imaju potrebu povremeno koristiti džeparac za kupnju poklona roditeljima, rodbini ili prijateljima te se motiviraju za vježbu racionalizacije trošenja novca.

Kada je mlada osoba dovoljno zrela i spremna za stanovanje uz povremenu podršku u izdvojenoj stambenoj jedinici u gradu, ima i priliku raspolagati većim iznosom novca potrebним za tjedne kupnje hrane i ostalih potrepština koje u početku obavlja uz podršku odgajatelja, a potom samostalno.

Kupnja/nabavka

Korisnike je važno redovito uključivati u mjesечne nabavke hrane i kućnih potrepština. Korisnici izrađuju svoju *shopping* listu sukladno planiranom jelovniku koji se kombinira s povrćem i voćem iz vrta i potrebnim zalihama sredstava za higijenu i čišćenje, a onda zajedno s odgajateljem odlaze u nabavku namirnica proučavajući kvalitetu i cijenu proizvoda te brinući

o pravilnom razmjeru. Uče se kalkuirati i određivati prioritete potrošnje.

Obuća i odjeća kupuje se sukladno pojedinačnim potrebama. Na zajedničkim sastancima dogovaraju se potrebe te se tijekom cijele godine realizira nabava. Izbjegavaju se grupne velike nabave jer je važno svakom korisniku pojedinačno omogućiti učenje i dati vrijeme. Ujedno, nastoje se izbjegići situacije u kojima djecu i mlade izlažemo stigmatizaciji okoline. Našoj djeci i mladima je izrazito neugodna kupnja odjeće i obuće kada se traži R1 koji je obvezan jer se plaća s računa Udruge, osjećaju se stigmatizirano tako da nastojimo plaćanje obavljati bez njihovog prisustva.

Bilo bi smislenije kada bi u svrhu njihove zaštite privatnosti mladi mogli samostalno plaćati nabavke bez da moraju tražiti R1 račun i da postoji fleksibilnost Porezne uprave u ovakvim slučajevima gdje se godišnji iznos za kupnju osobnih stvari mladoj osobi može realizirati u gotovini zajedno s odgajateljem. Redovito se opskrbljujemo i putem donatora koji daruju očuvanu odjeću.

Ukoliko roditelj ili netko od rodbine želi poslati novac djetetu/mladoj osobi, obvezno savjetujemo da joj otvore račun i željenu svotu uplate osobno pri susretu kako bi osobno mogao raspolagati novcem.

Slobodno vrijeme

Posebnu pozornost posvećujemo učenju organizacije slobodnog vremena. Na početku je iznimno teško usvojiti nove navike jer su naša djeca i mladi uglavnom stihijski provodili slobodno vrijeme uz medije, društvene mreže (Facebook, Twitter, What's up, Instagram), izležavajući se, u skitnji, po kafićima, kladianicama, konzumirajući alkohol ili droge s ljudima rizičnog ponašanja. Često navode da su se većinu vremena dosađivali. Upravo je dosada generator rizičnih ponašanja, posebice kod djece i mlađih koji imaju narušene obiteljske odnose, poteškoće u školi i nemaju primjerenu podršku. Zbog toga je važno učiti ih planiranju i organizaciji slobodnog vremena sukladno sklonostima. Korištenje društvenih mreža, odgovorno ponašanje na istima te medijska kultura, planirani je dio odgojnog procesa čemu se pridaje iznimna pozornost. Važno je pratiti načine komunikacije kako bi mogli razumjeti kontekst u kojem se mlada osoba kreće.

Tijekom odgojnog procesa nastoje se otkriti interesi, potencijali, skriveni resursi koji se pokušavaju kanalizirati kroz razne aktivnosti kako bi se mlada osoba motivirala i pronašla u nekoj aktivnosti. Važno je otkriti u čemu je osoba dobra, kojim talentima raspolaze te ju kontinuirano poticati dok ne pronađe aktivnost koja ju čini sretnom i ispunjenom, a da je ista društveno prihvatljiva. S obzirom da potičemo razne aktivnosti poput planinarenja, vožnje bicikloma, hodanja, slikanja, sviranja instrumenata, plivanja, učenja zanata, štulanja, žongliranja, plesa, filcanja, šivanja, jahanja, kiparstva, glume, izrade mozaika, sporta i dr., uspijevamo za svakog pronaći aktivnost koja ga ispunjava.

Mladi vole avanture, istraživanja i kreacije. Kada ih potaknemo na kreativno promišljanje i konkretni doprinos nekoj aktivnosti, rado se uključuju i na taj način razvijaju svoju kreativnost i maštovitost. Bitno je sljediti njihove interese i dati podršku svim aktivnostima koje doprinose primjerenim ponašanjima.

Tako, primjerice, kulturna večer može biti osmišljavanje radiionice, igrokaza ili prezentacije koje će obrađivati neku od važnih tema njihovog života.

Zabavna večer može biti zajedničko gledanje filma s posebnom porukom, ples i pjevanje ili jednostavno pričanje šaljivih priča. Bitno je da svi sudjeluju i da se proces planira u dogовору s odgajateljem.

Tematske radionice poput zajedničkog bубњања, učenja kazališnih tehnika, modeliranja u kojem jednako uživaju i muški i ženski članovi Zajednice, prilika su za istraživanje vlastitih склонosti, ali i povezivanja na grupnoj razini.

Druženje s vršnjacima izvan Zajednice

Socijalizacija u Zajednici je platforma učenja socijalizacije izvan Zajednice. Zahtijeva postupno učenje i kontinuirani rad na sebi. Naša djeca i mladi često su imali negativna iskustva u školskoj sredini na način da ih nije prihvaćala većina učenika ili su se družili s učenicima sa sličnim poteškoćama. Obično su se povezivali s vršnjacima ili starijim osobama koji su

ih prihvaćali, a isti su imali rizična ponašanja te su ih na takva ponašanja poticali.

U svojem pedagoškom radu nastojimo korisnicima dati vremena za uspostavljanje kvalitetnih odnosa i povezanosti s vršnjacima na način da ih postupno, sukladno njihovim sklonostima, uključujemo u aktivnosti izvan Zajednice: ples, sport, rekreacija, volontiranje, projekti Udruge gdje imaju prilike sresti i upoznati nove vršnjake. U tom procesu ih nastojimo podržavati i učiti njegovovanju kontakata i odnosa. Kada se takvi odnosi uspostave potičemo druženje u Zajednici i izvan nje. Svakoj osobi pristupamo individualno jer je proces učenja i uspostavljanja veza s drugim osobama različit. Ponekad uz prethodnu pripremu uključujemo volontere i studente koji provode vrijeme s našom djecom i mladima izvan Zajednice.

Emocionalne veze i seksualnost

Zaljubljivanje je dio procesa odrastanja i prirodna pojava kod svake osobe tako da nastojimo biti uključeni u taj proces prateći ga i pomažući našoj djeci i mladima u svim fazama. Učimo ih da se poštuju, zavole i prihvate svoje tijelo unatoč brojnim negativnim iskustvima i povredama. Posebno ih osnažujemo za prihvaćanje odbijanja potencijalnih emocionalnih partnera na način da štite svoj osobni integritet i nauče reći ne, što je velika poteškoća u većini slučajeva. Otkrivanje svoje seksualnosti i razumijevanje iste je sastavni dio zdravih odnosa

te je iznimno važno kao odgajatelj biti pažljiv i strpljiv u tome procesu. Nerijetko mladi istražuju svoje seksualno opredjeljenje pa nisu sigurni u procesu formiranja identiteta kojem pripadaju. Snažni utjecaji medija doprinose dodatnoj konfuziji u kojoj se mlada osoba želi svidjeti okolini, pripadati vršnjačkim skupinama i istodobno pronaći sebe. Kako bi razvili kvalitetne međusobne odnose, važno je ne osuđivati, već pokušati prihvaćati mladu osobu učeći je prepoznati svoje emocije te upravljati istima kao sa seksualnošću i projekcijama specifičnim za proces odrastanja, okruženja, traženje identiteta i sl.

Priprema za zapošljavanje

Tijekom boravka u Zajednici mlada osoba stječe mnoge vještine i znanja koje su joj potrebne za zapošljavanje, ali unatoč tome, većina mladih ima nerealna očekivanja i na žalost, nije svjesna svojih stvarnih kapaciteta. Često misle kako je jednostavno naći posao, kupiti stan, vozilo... U procesu podrške nastojimo razviti radne navike, odgovornost i pozitivni odnos prema radu. Potičemo ih na strpljivost, točnost i izdržljivost. Pokušavamo ih osnaživati kroz volontiranje kako bi stekli prva radna iskustva u nekoj drugoj organizaciji. Volontiranje je veoma dragocjeno iskustvo jer imaju priliku prvi puta suočiti se sa stvarnim odgovorom na zahtjeve nekog posla kod drugih osoba.

Iako se mladima osigurava i pravna podrška, u Zajednici uz učenje pisanja zamolbi, predstavljanja i traženja posla, pravo iskustvo dobivaju tek kada se suoče sami s traženjem sezonskih poslova i sezonskim radom u kojem padaju brojne iluzije. Mišljenja smo da mladima treba iskustvo povremenog rada u sezoni, u početku na kraćim poslovima kako bi imali mogućnost bolje upoznati realni život, ali i testirati sebe, svoje mogućnosti, motivaciju i granice.

Zaštita podataka

Mladoj osobi se na sve načine nastoji osigurati zaštita tajnosti podataka kojoj je mogu izložiti u Zajednici i nanijeti joj dodatnu štetu. S obzirom na kaznena djela počinjena nad djecom i

mladima, osiguravamo im odvjetnika te poduzimamo radnje za procesuiranje počinitelja.

Samo uz suglasnost roditelja/skrbnika te same djece i mladih, objavljujemo fotografije na našim službenim stranicama, pazeći da nikada ne odajemo potpuni identitet. Posebnu pozornost pridajemo zaštiti od internetskog nasilja i neprimjerenih sadržaja.

Mladima pružamo podršku u zaštiti od mogućih zlouporaba kao što je zapošljavanje bez prijave (rad na crno) o čemu ih pravno savjetujemo i upozoravamo. Kada mlade osobe traže bilo koju vrstu zaštite jer su u strahu od roditelja, nasilnika i bilo kakvih drugih oblika iskoriščavanja i pritisaka s kojima se ne mogu nositi (bullying, mobbing, seksualno zlostavljanje), osiguravamo im maksimalnu podršku i sigurnost, uključujući i stručne službe.

4.1.6. Odgojni rad-socijalno pedagoška intervencija

Naš odgojni rad je i socijalno-pedagoško djelovanje koje je ciljno orijentirano i reflektirajuće usmjereno. Naglasak je na suradničkom odnosu s mladom osobom ili s ciljanom skupinom.

Riječ je o planiranom djelovanju iz „početnog stanja“ u „ciljano stanje“ pomoću načina, odnosno metoda koje dovode do cilja.

Planiranje je proces koji slijedi određenu strukturu koja je elastična i mijenja se u dogовору s mladom osobom-klijentom.

Naše djelovanje je svojevrsna intervencija.

Svako djelovanje stručnjaka u odnosu na klijente može se smatrati intervencijom, kao tzv. međukorak, intervencija u njihovom procesu ili njihovom razvoju. Socijalno-pedagoško djelovanje je “intervencija u neovisnim životnim pričama koje se pokreću samostalno; ne izgrađuju se osobine ličnosti (...), već je usluga kroz koju se omogućuje razvoj.” (Giesecke, 1997:45)

Hiltrud von Spiegel definira pojам kako slijedi: “Intervencija se koristi za planirano metodološko djelovanje(...) strateški usmje-rene na postizanje cilja.” (Spiegel, 2004:253)

Socijalna-pedagoška podrška u osnovi je ciljana "pomoći i potpora u životu i svakodnevnom upravljanju pojedincima, skupinama i zajednicama." (Galuske, 1998)

Oblici potpore su mnogostruki: odgajanje, usmjeravanje, nadzor, savjetovanje, pomaganje itd. Klijenti (pojedinci ili grupe) imaju vrlo različitu potrebu za podrškom, ovisno o njihovoj specifičnoj životnoj situaciji (životnoj fazi, području života, socijalnim prilikama) i ovisno o njihovim osobnim životnim perspektivama.

Razlozi za intervenciju i potreba za planiranjem iste mogu biti vrlo različiti. Uglavnom, "sve što je dio svakodnevnog života može postati predmetom socijalno pedagoške intervencije" (Galuske, 1998). Mnoge intervencije moraju se planirati, ovisno o kompleksnosti poteškoća, o mogućnostima, motivaciji, kontekstu, vremenu, uvjetima i sl.

Kako bi zadovoljili višestruke i složene potrebe djece i mladih, Udruga Breza nastoji svoj socijalno-pedagoški rad provoditi putem **planiranih intervencija**.

Intervencije sadržavaju slijedeće korake:

- Analiza situacije - polazna točka
Što se događa?
- Postavljanje ciljeva
Gdje, kamo se usmjeravamo?

- Odabir metoda i sredstava
Kako se cilj može postići? Na koji način?
- **Organizacija provedbe**/dnevni/tjedni plan, uključene osobe
- **Provđba**
- **Evaluacija**/praćenje postizanja/ne postizanje ciljeva

Cilj socijalno-pedagoških intervencija je poboljšati mogućnosti pojedinaca i/ili skupina upravljanjem vlastitim svakodnevnim životom što je više moguće. Početna polazišta mogu biti i kod osobe (npr. promicanje određenih vještina, razvoj kompetencija) ili sa skupinom (npr. razvoj komunikacijske kulture, doživljajno pedagoške aktivnosti) kao i u njihovom životnom okruženju (npr. ciljane promjene u okolini kroz napredovanje ili uklanjanje prepreka).

Podrazumijeva se da intervencije ne mogu biti u potpunosti promišljene i isplanirane. Trenutna situacija "je uvijek složenija (...) nego što bi to mogao biti planirani plan" (Geissler/Hege, 1995:32f). Da bi se odgovorno ponašalo u specifičnim situacijama, potrebne su određene vještine, npr. „strukturirana otvorenost“ (Galuske, 1998).

To podrazumijeva da odgajatelji mogu provesti planirano putem strukture s jedne strane (planiranje, prethodni dogovor s korisnikom, opredjeljenje, ...) i potrebne otvorenosti u procesu, s druge strane (značajelja, fleksibilnost, 'situacijska inteligencija' ...).

Odnos strukture i otvorenosti treba biti konstruktivan i obostran, kao fleksibilno dizajnirani proces. Pažljivo kreiranje, provođenje, vrednovanje, opravdanje i promišljanje o intervencijskom planu predstavlja važan korak na putu profesionalnog odgojnog rada. "Svakodnevne radnje uglavnom su intuitivne i do određene mjere proizvoljne. Profesionalno djelovanje ne može slijediti taj put." (Galuske, 1998) Eksplicitno planiranje dozvoljava da stručna razmišljanja postanu transparentna i da se na sigurnoj, dokumentiranoj osnovi može mijenjati socio-pedagoško postupanje. To se također odnosi na samorefleksiju, samokontrolu i stalni razvoj na profesionalnoj strani (usp. Galuske, 1998).

Primjer:

U prvoj fazi prilagodbe mlada osoba najčešće pokazuje sljedeće ponašanje:

ima negativna iskustva s roditeljima, autoritetima; osjećaj krivnje; nema osjećaj osobne vrijednosti; emocionalnu fiksaciju na rizične osobe s kojima je prisna; idealizira "priatelje", umanjuje njihovu odgovornost "krivnje", iako čine kaznena djela

svejedno mu/joj je; nema motivacije; sklna je samoozljedivanju, konzumaciji sredstava ovisnosti, alkohola; lako odustaje; ima prerano doživljena neprimjerena iskustva zanemarivanja, zlostavljanja

pomaknute su granice u svim smjerovima; fokusiranost je na ugodu; prisutno stihjsko provođenje sl. vremna s osobama rizičnih ponašanja; ne vidi smisao društveno prihvatljivih normi i vrijednosti, a niti potrebe školovanja

ne zna što želi, treba; pomješani osjećaji; manipulativno ponašanje; teškoće kontroliranja emocija; u otporu je prema svemu i ne vidi dobrobit za sebe; ima osjećaj da uvijek drugi odlučuju; umanjuje svoje poteškoće: „jedino imam kontrolu ako radim po svome“

Odgojni zadatak:

Kako motivirati osobu, kako istražiti što voli, što je zanimalo, u čemu uživa, a da je isto prihvatljivog ponašanja?

Što možemo?

Promatrati, raditi aktivnosti zajedno, slušati, razgovorati s osobom i njoj bliskim osobama, tražiti pozitivne resurse (u čemu je osoba dobra, što može), koristiti projektivne tehnike slikanja, pisanja, modeliranja, kreativne aktivnosti, boravak u prirodi

Planirane intervencije

Intervencije u Zajednici su sustavno planirane i praćene aktivnosti s ciljem učenja novih obrazaca ponašanja koji vode promjeni ponašanja, jačanju osobnih kapaciteta u svrhu osamostaljivanja i odgovornog življenja.

Intervencije mogu biti:

KRATKOROČNE - traju sat vremena, nekoliko sati i dan, a mlada osoba ih doživljava kao pozitive i negativne.

Pozitivne: kad osoba pokaže trud, zalaganje, motivaciju i dobro obavi zadane aktivnost (izleti, izlasci, materijalni pokloni, duže korištenje društvenih mreža, filmovi, knjige, slušanja glazbe, posebne nagrade).

Negativne: kada osoba krši pravila, odbija suradnju, ne zalaže se (pojačan fizički rad, ponavljanje aktivnosti, kratkotrajna izolacija uslijed agresivnih ispada, popravak štete, ograničeno ili uskraćenost pristupa društvenih mreža, smanjena konzumacija cigareta).

DUGOROČNE - intervencije koje traju više od 3 mjeseca.

Pozitivne: kada dijete/mlada osoba pokazuje iznimno veliki napredak u preuzimanju odgovornosti pa koristimo nagrade u obliku pohađanja auto škole, škole stranih jezika, dodatnih edukacija ili uključuje kupnju neke osobne stvari i opreme.

Negativne: nedostupnost mobitela, društvenih mreža, odgođeno dnevno pohađanje nastave, odvojenost od rizičnog okruženja.

Uvijek su intervencije vezane uz posljedice (+,-) i nose promjenu.

intervencije usmjerenе korisnicima

Intervencije s obiteljima ili bliskim osobama (gdje je moguće)

Smatramo da je obitelj važna u procesu promjena i treba je uključiti kada je to moguće, a posebice ako postoji i jedan pa makar i najmanji resurs. Na žalost, postoje obitelji i roditelji te pojedinci koji nisu spremni preuzeti svoju roditeljsku ulogu i koji kontinuirano čine povrede na štetu svoga djeteta pa ih od istih trebamo zaštiti. Za dijete/mladu osobu važno je pokušavati uključiti roditelje kako bi sami mogli donijeti odluke vezane i za buduće odnose s roditeljima.

Zadatci rada s obiteljima

- Omogućiti u ime Zajednice osobu za kontakt od povjerenja za roditelje i druge važne osobe od povjerenja.
- Planirati kontakte, zajednička pravila, jačati i aktivirati obiteljske resurse, pozitivne odnose (bake, djedovi, tete...)

- Pozvati, upoznati ili posjetiti roditelje s djetetom/mladom osobom, uključiti roditelje u proces i preuzimanje odgovornosti/planirati susrete sa zadatcima.
- Nuditi podršku pri oblikovanju, izgradnji ili stabilizaciji odnosa između roditelja i djece.
- Ako je kontakt ugrožavajući po djetetu/mladoj sobi, umanjiti rizike, prijaviti nadležnim tijelima i zaštiti dijete.
- Uključiti Centar u podršku roditeljima.

Susreti i druženja se pomno planiraju uz nadzor kako bi rezultirali kraćim i dužim boravcima djeteta u obitelji, ako je to u interesu djeteta. Uvijek propitujemo sigurnost i uvjete boravka djeteta kod roditelja iz razloga što u dosadašnjoj praksi nismo našli na dijete koje je bezrazložno izdvojeno iz obitelji. Izdvajanje se uistinu realizira kada je dijete/mlada osoba ugrožena i kada ne postoje objektivne mogućnosti za njegov razvoj. Iznimno postoje izdvajanja kada dijete/mlada osoba ugrožava roditelje i ostale srodnike te je u zaštiti njega samog i bliskih osoba izdvajanje nužno.

Ciljevi odgojnog rada s djetetom i mladom osobom

- uspostaviti stabilnost i jasnoću u funkcioniranju
- razviti svijest o vlastitom ponašanju.
- usvajanje novih modela ponašanja i upravljanje s emocijama
- razviti osobnu odgovornost, radne navike, higijenske i kulturne navike
- uključiti dijete/mladu osobu u sustav formalnog i neformalnog obrazovanja
- razviti samovrednovanje i pozitivnu sliku o sebi
- sposobnost uspostavljanja veza/odnosa prema sebi i drugima
- usvajanje društveno prihvatljivih vrijednosti
- brinuti se o zdravlju
- razviti tjelesne i psihičke sposobnosti

- naučiti životne vještine potrebne za samostalnost
- poštivanje osobnih i tuđih granica
- organizirati slobodno vrijeme
- upravljanje novcem
- samostalnost

Ciljevi su dio sveobuhvatnog procesa i kako smo spomenuli, postižu se postupno kroz različite programske aktivnosti po principu od jednostavnih prema složenijim.

Svaka aktivnost u sebi sadržava brojna odgojna područja (emocionalno, intelektualno, zdravstveno, radno, estetsko, moralno, tjelesno, duhovno) te su resurs za učenje. U Socijalno-terapijskoj zajednici djeca i mladi zajedno s odgajateljima uče sve aktivnosti dok ih ne savladaju, osim ako osoba nije u mogućnosti zbog ozbiljnih razloga iste usvojiti.

Ciljeve ostvarujemo kroz pedagoški program pomoću planiranih strukturiranih smislenih aktivnosti.

Aktivnosti unutar Zajednice: jednostavna dnevna zaduženja, kuhanje, obrada vrta, voćnjaka, briga o životinjama, popravci u kućanstvu, održavanje imanja, osobnog prostora, planiranje nabavke i troškova, učenje jednostavnih zanata (svjećarstvo, šivanje, pletenje, grnčarstvo), kiparstvo, slikarstvo, individualni projekti, iskustvena putovanja, korištenje medija, čitanja knjiga, filmske večeri, grupni sastanci i reflektiranje ponašanja, aktivnosti organiziranog slobodnog vremena - igre, dnevna evaluacija postignuća.

Aktivnosti izvan Zajednice: dobrosusjedska pomoć, obrazovanje (postupno uključivanje u proces školovanja, poduke), organizirano duženje izvan Zajednice, peer to peer, psihoterapijska podrška, individualni razgovori, izleti, ljetovanja, zimovanja, individualni programi time-outa (tjedni boravak s jednim odgajateljem izvan Zajednice na udaljenoj lokaciji), kulturna događanja, slobodne aktivnosti - ples, klizanje, kino, sport, uključivanje u volontiranje, posjete bliskim osobama, učenje specifičnih vještina (upravljanje automobilom, strani jezici,

razni tečajevi), zapošljavanje na sezonskim poslovima ili putem učeničkog servisa.

Kada su aktivnosti smislene, dobro objašnjene i jasno strukturiране dijete ili mlada osoba ih lakše usvaja i uviđa korist od istih, a time jača samopouzdanje, pozitivnu sliku o sebi i ima mogućnost kreirati nova pozitivna iskustva u onome što sve može i zna. Iznimno je važna uloga odgajatelja u tom procesu kao motivatora i aktivnog sudionika koji podržava dijete i mladu osobu u radu ne obavljajući umjesto njega zadatke. Zadatak je podržavati dijete i mladu osobu, voditi je kroz proces samostalnog obavljanja zadaća. Odgajatelj podučava, pokazuje, strpljivo prati, ne natječe se i ne oduzima odgovornost djetetu i mladoj osobi u tom procesu.

Individualni plan podrške

Individualni plan podrške je obvezan za svako dijete/mladu osobu.

Djeca su u procesu izrade individualnog plana vođena na način da odgajatelj više usmjerava proces postavljanja kratkoročnih ciljeva i uvjiek kreće od onih koji su lakši za postići. Mlade osobe se više propituju sukladno poteškoćama koje su prisutne uz terapeutu i odgajatelje kako bi si postavile kratkoročne ciljeve (ne više od tri cilja) uzimajući u obzir i reflektiranje drugih članova grupe. Svi su članovi grupe i odgajatelji

upoznati s ciljevima svakog člana/ice Zajednice. Svakodnevno se nadzire i prate postignuća ciljeva i svako se pozitivno ponašanje koje vodi postignuću pohvaljuje, a svako neprimjereno se sankcionira. Naša iskustva pokazuju da ako djetetu/mladoj osobi cilj nije smislen, neće se potruditi da ga ostvari, već će svoje ponašanje pokušati prilagoditi radi izbjegavanja konfliktata i posljedica.

Važnost doživljajne pedagogije u radu s djecom i mladima

Metoda iskustvenog učenja neodvojivi je dio doživljajne pedagogije koja se često koristi u radu s djecom i mladima pa i u našoj Socijalno-terapijskoj zajednici. Osnovni je moto: *srcem glavom i rukama*, a veže se uz doživljaj koji je subjektivno opažanje koje se osjeća kao značajno, ostavlja snažni dojam (intrinzično događanje, direktno dostupno samo osobi koja je aktivno uključena). Iskustvo se oblikuje kroz **ukupnost doživljjenih dijelova** te je prema tome stičeno kroz vlastito doživljavanje, vlastite uvide i nadzor.

Doživljajna se pedagogija povezuje i s avanturizmom, radoznalošću, adrenalinskim aktivnostima u kojima naša djeca i mladi rado sudjeluju (skijanje, biciklizam, planinarenje, boravci u prirodi, hodanje). Djeca i mladi imaju mogućnost raditi na projektima i rješavati razne zadatke u grupi: bubenjanje, cirkuske vještine, teatar, uključivanje u festivalske aktivnosti *Zemlje bez granica* (kreativne iskustvene radionice).

Osnovna načela doživljajne pedagogije

- cjelovitost
- usmjerenost na aktivnost
- usmjerenost na skupinu
- zajedničko donošenje odluka i oblikovanje aktivnosti
- nove mogućnosti za uspostavu međuljudskih odnosa
- usmjerenost na potrebe korisnika
- okrenutost prirodi
- izlaz iz svakodnevice

Ciljevi doživljajne pedagogije na socijalnom području

- razvijanje osjećaja pripadnosti grupi
- solidarnost, spremnost na pomaganje drugima
- sudjelovanje
- osvještavanje potrebe za pravilima, razvijanje pravila i njihovo poštivanje
- otkrivanje konfliktata i razvoj kompromisa
- razumijevanje i tolerancija prema različitostima
- preuzimanje zadataka i odgovornosti za grupu
- razvijanje senzibiliteta za osjećaje i probleme drugih

Ciljevi doživljajne pedagogije na motoričkom području (tjelesne vještine)

- prenošenje iskustva znanja
- razvoj grube i fine motorike različitim sportskim aktivnostima i ručnim djelatnostima
- učenje tehnika različitih sportova (prije svega 'prirodnih' poput jedrenja, kajakaštva, skijanja, penjanja)

- stjecanje iskustva vlastitog tijela, njegovih mogućnosti i granica
- razvijanje sposobnosti za smisleno provođenje slobodnog vremena
- motivacija za sportske i ručne aktivnosti koja ostaje i nakon doživljajnog pedagoškog procesa

Ciljevi doživljajne pedagogije na kognitivnom području

- znanja o kućanstvu (planiranje, prehrana, kupovina, računanje, priprema za opskrbu)
- tehnička znanja poput rukovanja alatima, upravljanje strojevima i vozilima
- informatička znanja i vještine
- prometna i nautička znanja, orijentiranje pomoću zemljovidova i kompasa
- biološki, geografski, geološki, povijesni sadržaji i sl.

Metode rada doživljajne pedagogije

- iskustva u prirodi (bližoj i daljoj okolici, vrtu, voćnjaku, šumi, oranici uz jezero ili rijeku, kompostiranje, uzgoj povrća, očuvanje okoliša...)
- tzv. prirodni sportovi (planinarenje, hodanje, vožnja biciklom...)
- socijalno-interakcijske igre
- umjetničke radionice (izrada uporabnih predmeta od prirodnih materijala, crtanje i pisanje na teme doživljene prirode/aktivnosti vlastitog unutrašnjeg svijeta)
- dramske radionice poput sviranja instrumenata
- tehnike opuštanja (prije ili poslije neke zahtjevne aktivnosti)

4.1.7. Protokol prijema i otpusta, krizne situacije

Prijem

Nakon što CZSS pošalje zahtjev za smještaj u Zajednicu zajedno sa socijalnom anamnezom djeteta/mlade osobe, stručni tim Zajednice odlučuje postoje li uvjeti za prijem novog djeteta/mlade osobe. Ukoliko je poslan samo zahtjev bez socijalne anamneze, traži se nadopuna dokumentacije. Kada stručni tim doneše odluku, nadležnom se centru šalje odgovor o mogućnosti ili nemogućnosti smještaja. Ukoliko postoji mogućnost smještaja, od Centra, tj. određenog socijalnog radnika zaduženog za navedenog korisnika/cu, traži se **slijedeća dokumentacija**:

- rješenje Centra o smještaju
- osobna iskaznica korisnika/ce
- domovnica i rodni list korisnika/ce (original)
- putovnica korisnika/ce (ako ju ima)
- zdravstvena iskaznica, informacije o liječniku
- svjedodžbe o završenom prethodnom školovanju (razredu/školi)

Korisnik/ica u Zajednicu dolazi u pratnji socijalnoga radnika i/ili roditelja (ovisno o situaciji). Ukoliko pri dolasku socijalni radnik nema svu gore potrebnu dokumentaciju, **ne može se realizirati smještaj**.

Pri dolasku socijalnog radnika i/ili roditelja i djeteta/mlade osobe - budućeg korisnika/ice, obavlja se razgovor, dijete/mlada osoba upoznaje se s pravilima i principima Zajednice i, ukoliko je suglasno/na s poštivanjem istih, potpisuje ih. Nakon toga, sastavlja se zapisnik o prijemu, ispunjava se osobni list korisnika/ice i otvara se njegov dosje.

Pri dolasku korisnika/ice, odgajatelj obavlja pregled njegovih stvari i, sukladno pravilima, pohranjuje dokumente, vrijednosti, mobitel, lijekove, oštре predmete (noževi, britvice) i novac na čuvanje.

Nadalje, korisnik se upoznaje se s ostalim članovima Zajednice, prostorijama gdje mu se pokazuje soba koja je unaprijed pripremljena uz znak pažnje s malim poklonom za dobrodošlicu.

Obično u početku korisnik/ca sobu dijeli s korisnikom/com koja je već duže u Zajednici. Matični odgajatelj imenuje se nakon tjedan dana, kada korisnik/ca upozna odgajatelje i pristane da mu isti bude odgajatelj.

Orijentacijski plan pomoći izrađuje se s korisnikom/com nakon desetak dana, a detaljni tek nakon šest tjedana. Obavezna je prijava boravišta korisnika/ce tijekom 24 sata od dolaska u Zajednicu i to u nadležnu policijsku postaju za što je potrebno Rješenje o skrbništvu za poseban slučaj nadležnog Centra.

Otpust

Kada prestanu razlozi za smještaj, radi se otpust korisnika/ce. Razlozi mogu biti: odluka korisnika/ice, punoljetnost, završetak programa, zaposlenje, samovoljno napuštanje Zajednice, konstantno i grubo kršenje pravila Zajednice, premještaj u drugu ustanovu/udomiteljsku obitelj, uključivanje u proces osamostaljivanja. Otpust predlaže odgajateljski tim uz suglasnost korisnika/ce. Pismeni prijedlog upućuje matični odgajatelj nadležnom Centru na ime socijalnoga radnika zaduženog za korisnika/cu. Prijedlog može biti u sklopu polugodišnjeg izvješća (ukoliko je planiran) ili kao posebni zahtjev.

Nakon što nadležni Centar doneše rješenje o prestanku smještaja, korisniku/ci predaju osobne stvari: odjeću, obuću, torbu,

higijenske potrepštine te dokumentaciju (osobna iskaznica, putovnica, zdravstvena iskaznica, rodni list, domovnica, svjedodžbe). Sve navedeno mora biti specificirano na listi za otpust koju korisnik/ica pri preuzimanju potpisuje. Ukoliko se smještaj prekida punoljetnom korisniku/ci u bijegu, osobne stvari šalju se nadležnom socijalnom radniku ili roditelju/skrbniku na njihov zahtjev (ovisno o situaciji). Korisniku/ici se mora osigurati nešto novca sukladno mogućnostima i uvjetima.

Krizne situacije

Krizne situacije su bijeg, trudnoća, počinjenje kaznenog djela, pokušaj suicida, korištenje sredstava ovisnosti, psihijatrijske smetnje, protupravno zadržavanje korisnika/ice od strane roditelja, teška bolest i smrt.

Bijeg

Bijeg je učestala pojava kada korisnik/ica ne želi sudjelovati u procesu promjene jer želi nastaviti s rizičnim ponašanjima, kada ne vidi smisao podrške, osjeća se neprihvaćeno od drugih vršnjaka, ne želi organizirani i strukturirani život, kada se boji uspostaviti dublje emocionalne odnose. Ova je pojava izrazito bolna za korisnika, za angažirane pružatelje podrške-odgajatelje, a posebice za druge korisnike/ce koji često burno i stresno reagiraju.

Bijeg je situacija visokog rizika i kada se dogodi, odgajatelj na smjeni prijavljuje ga nadležnoj policijskoj postaji (osobnim dolaskom usmeno na zapisnik ili pismeno upućuje obavijest o bijegu), a zatim o bijegu obavještava voditelja Zajednice, matičnog odgajatelja i socijalnog radnika odgovornog za korisnika/ice.

Kada policija pronađe korisnika/cu u bijegu, smještava ga u prihvatnu stanicu nadležnu po mjestu pronalaska te obavlja podnositelja obavijesti o bijegu (odgajatelja koji je prijavio bijeg). Prepratu korisnika/ce iz prihvatne stanice do Zajednice obavlja matični odgajatelj korisnika/ce, osim ako je isti na smjeni. U tom slučaju matični odgajatelj informira voditelja Zajednice koji odlučuje o osobi koja će prepratiti korisnika/

icu. Navedeno vrijedi za maloljetne korisnike/ce i korisnike/ce pod skrbništvom nakon punoljetnosti.

U slučaju bijega punoljetnog korisnika/ce, obavještava se njegov maticni odgajatelj, voditelj Zajednice i nadležni socijalni radnik. Ukoliko postoji sumnja da punoljetni korisnik nije napustio Zajednicu svojevoljno, i/ili da ga se sprječava u povratku u istu, policiji će se prijaviti nestanak osobe.

Pri povratku u Zajednicu važno je ne napadati korisnika/icu, već mu pružiti podršku na način da se prvo okupa i osigura obrok, ako je dopraćen u noći omogućiti da se naspava. Korisnika/icu treba smjestiti u izolirani prostor gdje je to moguće. Razgovor s korisnikom/icom je važno obaviti što prije individualno, a tek onda s grupom gdje se i određuju posljedice.

Mislimo da je važno da se dijete/mlada osoba koja je bila u bijegu izolira od ostalih korisnika kako bi moglo/la imati uvid u svoje ponašanje i razmisiliti koje će odluke donijeti, a grupi se daje vrijeme prihvati osbu i pomoći joj u integraciji u grupu.

S obzirom da njegujemo prisne odnose u Zajednici, grupa vršnjaka, kada je riječ o bijegu, obično prvo reagira zabrinuto, a potom izražava ljutnju i osjeća se povrijeđeno te je u velikom otporu kada se osoba vrati. Zbog toga je važno postupno pokušati uspostaviti odnose i dati priliku osobi koja bježi za ponovnu integraciju. Kada dijete/mlada osoba učestalo bježi dobro je organizirati, ako postoje uvjeti, time-out program gdje se s mladom osobom ode na planinarenje, kampiranje na otok, u šumu, što dalje od poznatih situacija i osoba kako bi donijeli odluke za novi početak. Ako je korisnik/ica konzumirao/la sredstva ovisnosti za vrijeme bijega, moguće je smjestiti ga/ju u kliniku zatvorenog tipa. Ako nije moguće napraviti neki „rez“, veoma je izgledno da će se bjegovi nastaviti sve dok se dijete/mlada osoba ne umori ili ne upadne u još teže i rizične situacije pa uspije donijeti drugačije odluke.

Smatramo da se u iznimnim i situacijama visokog rizika za korisnika/icu, kada izravno svojim ponašanjem šteti samome sebi, treba organizirati **uslugu organiziranog stanovanja zatvorenog**

tipa uz intenzivnu terapijsku podršku za prijelazna razdoblja kao što je to slučaj u nekim europskim zemljama (Švicarska).

Trudnoća

U slučaju da korisnica zatrudni za vrijeme boravka u Zajednici, postupit će se po pravilima otpusta jer Zajednica nije registrirana za usluge smještaja trudnica i majki s djecom do godine dana starosti. Istodobno, trudnoj će se mlađoj osobi pružiti psihološka podrška kompetentnih stručnih djelatnika unutar Zajednice. Također, ovisno o situaciji, postoji mogućnost sastanka svih zainteresiranih strana – socijalnog radnika, predstavnika Zajednice, roditelja trudnice i njezinog mladića kako bi se kroz razgovor, prijedloge i dogovor pronašlo najbolje rješenje u interesu mlađe osobe koja je zatrudnjela, a u svezi daljnog smještaja, pitanja rođenja djeteta, osobi/ma kojoj će dijete po rođenju biti povjereno na odgoj, čuvanje i život, mogućnost braka, priznanje očinstva i sl.

Napomena: nikoga se ne može prisiliti na prekid trudnoće bez njegovog pristanka, bez obzira na godine starosti.

Počinjenje kaznenog djela

Ukoliko korisnik/ica tijekom boravka u Zajednici počini unutar Zajednice djelo prema osobama ili imovini koje se prema Kaznenom zakonu definira kao kazneno, sankcije za određena djela dijele se na:

za krađu: pretres, razgovor, povrat otuđene/ih stvari ili nadoknada identične o vlastitom trošku počinitelja, prijava nadležnim tijelima te odgojna posljedica prema procjeni odgajateljskog tima.

za nanošenje lakših i/ili težih fizičkih ozljeda: prijava nadležnim tijelima, upućivanje na dječju i adolescentnu psihijatriju, odgojna posljedica prema procjeni odgajateljskog tima i/ili će se postupiti po pravilima o otpustu.

za kaznena djela protiv časti i ugleda (uvrede, sramoćenje, kleveta). Odgajatelj koji je na smjeni obavit će razgovor s

osobom počiniteljem i pokušati mirno rješiti nastali sukob te će inzistirati na isprici oštećenoj mladoj osobi. Mogućnost odgojne posljedice ovisi o procjeni odgajateljskog tima kao i uključivanje korisnika/ice u terapijski rad.

za oštećenje tuđih stvari: ukoliko korisnik/ica namjerno ošteti imovinu Zajednice ili imovinu drugih osoba, o vlastitom trošku mora navedeno popraviti ili nadoknaditi. Odgojna posljedica dodjeljuje se prema procjeni odgajateljskog tima.

Ukoliko mlada osoba tijekom boravka u Zajednici počini djelo **izvan Zajednice** prema osobama ili imovini koje se prema Kaznenom zakonu definira kao kazneno, ovisno o slučaju što je i kome počinila, protiv nje će se postupati po Zakonu o sudovima za mlađež.

Pokušaj suicida

Ukoliko netko od korisnika pokuša suicid, odgajatelj na smjeni odmah treba kontaktirati hitnu pomoć te do dolaska iste pružiti djetetu/mladoj osobi prvu pomoć u dogovoru s medicinskim djelatnikom na telefonskoj liniji. Ukoliko odgajatelj na smjeni posumnja da je korisnik/ica popio/la tablete i/ ili se samo ozlijedila do te mjere da je potrebna liječnička intervencija, odmah treba odvesti liječniku o čijoj procjeni ovisi daljnji tretman (hospitalizacija, kućna njega, psihološko savjetovanje). Nakon hitne intervencije, odgajatelj na smjeni o događaju obavještava roditelja, nadležnog socijalnog radnika, matičnog odgajatelja, voditelja Zajednice. Na temelju procjene liječnika (psihiatra) i odgajateljskog tima, odlučuje se o dalnjem ostanku ili otpustu.

Korištenje sredstava ovisnosti

Ukoliko postoji opravdana sumnja da netko od korisnika konzumira bilo koju vrstu sredstava ovisnosti, prema odluci odgajateljskog tima, mlada osoba će se testirati.

Ukoliko navedeni test bude pozitivan, sukladno o vrsti sredstava ovisnosti na koje je osoba pozitivna, uputit će je se u savjetovalište i/ili liječniku te će se intervenirati promjenom odgojnog programa, a u krajnjem slučaju može se uputiti na dječju i

adolescentnu psihijatriju. O tome će se obavijestiti nadležni socijalni radnik. U slučaju da je mlada osoba punoljetna i da su testovi učestalo pozitivni, potrebno je uputiti ju na liječenje od ovisnosti u neku od zajednica uz suglasnost mlađe osobe. Ako se mlada osoba ne želi liječiti od ovisnosti i nije suradljiva, može se prekinuti smještaj sukladno pravilima Zajednice.

Psihijatrijske smetnje

Ukoliko su u korisnika vidljivi psihopatološki simptomi (depresija, anksioznost, bipolarni poremećaj, shizofrenija, bulimija, anoreksija...), potrebno je uključiti i psihijatra u cijelokupni tretman. Korisnika/icu jpotrebno je odvesti na psihijatrijski pregled. Temeljem pregleda, psihijatar odlučuje o potrebi bolničkog liječenja ili primjerenoj farmakoterapiji. U skladu s psihijatrijskom procjenom, prilagođava se daljnji rad u Zajednici.

Protupravno zadržavanje korisnika/ice od strane roditelja

Ukoliko se dogodi situacija da se korisnik/ica tijekom dogovorenog posjeta roditeljima ne vrati u Zajednicu u dogovorenou vrijeme iz razloga što ga roditelj ne pušta i/ili ne poduzima ništa kako bi se dijete/mlada osoba vratilo/la u Zajednicu, čini kazneno djelo oduzimanja djeteta. U tom slučaju odgajatelj koji je na smjeni u vrijeme kada se dijete/mlada osoba trebalo/la vratiti, o istome obavještava voditelja Zajednice i nadležni centar koji bi u pravilu trebao obavijestiti policiju.

Teška ozljeda, bolest i smrt

U slučaju teške ozljede ili bolesti korisnika/ice, odgajatelj na smjeni kontaktira hitnu pomoć te o istome obavještava voditelja Zajednice, matičnog odgajatelja i nadležnog socijalnog radnika. Nakon liječničke obrade, sukladno dobivenim nalazima i stanju djeteta/mlade osobe, obavlja se procjena liječnika i odgajateljskog tima te se odlučuje o dalnjem postupanju vodeći računa što je u najboljem interesu korisnika/ice.

U slučaju smrti korisnika/ice, odgajatelj na smjeni naziva hitnu pomoć. O događaju obavještava policija, voditelja Zajednice,

matičnog odgajatelja i nadležnog socijalnog radnika. Voditelj Zajednice obavlja usmeni razgovor s roditeljima/skrbnicima te ovisno o slučaju, i s naružom rođebinom. U dogovoru s naružom obitelji/skrbnikom, organizira se prikladni ispraćaj preminulog djeteta/mlade osobe. Troškove pogreba snosi Udruga Breza sukladno čl. 50. Zakona o socijalnoj skrbi. Nakon što nadležni centar doneće Rješenje o prestanku smještaja, osobne stvari korisnika/ice predaju se roditelju/skrbniku.

4.1.8. Organizirano stanovanje uz povremenu podršku-proces osamostaljivanja

Mlada osoba u Zajednici koja stekne punoljetnost ili je na pragu istog, a želi i dalje ostati na smještaju u Udrži, ima mogućnost prelaska u **organizirano stanovanje uz povremenu podršku** u gradu radi procesa osamostaljivanja.

Razlozi mogu biti: daljnje školovanje i/ili nemogućnost uvjeta za povratak u matičnu obitelj, želja za zapošljavanjem. Proses osamostaljivanja dio je odgojnog programa Zajednice u obliku pružanja podrške i osnaživanja mlade osobe za samostalni

život, a ujedno i test iz kojeg je vidljivo u kojoj mjeri je usvojila stečene životne vještine tijekom boravka u Zajednici i zna li ih primijeniti na odgovarajući način.

Proces osamostaljivanja uključuje cjelokupnu organizaciju života: samostalno raspolaganje unaprijed određenom sumom novca (plaćanje rezija, kupnja hrane i sredstava za kućanstvo, osobni troškovi te podmirenje ostalih troškova proizašlih iz svakodnevнog života), održavanje životnog prostora, briga o vlastitom zdravlju i higijeni, izvršavanje školskih/radnih obaveza, socijalizacija, uspostavljanje kvalitetnih emocionalnih odnosa, organizacija slobodnog vremena, ishođenje potrebne dokumentacije, traženje posla i zapošljavanje.

Na temelju razgovora s mladom osobom i njezine zamolbe za smještaj u dislociranu jedinicu Zajednice, ili na temelju procjene tima odgajatelja, može se realizirati smještaj u dislociranu jedinicu u gradu.

Kada se doneše odluka za takvom vrstom podrške, prvo se obavlja razgovor s mladom osobom i objašnjavaju se uvjeti, pravila smještaja, obveze i dužnosti te se razgovara s odgajateljem koji će pružati podršku. Nakon usuglašavanja, voditelj odgojnog rada donosi odluku o smještaju u jedinicu organiziranog stanovanja s povremenom podrškom, a potom mlada osoba potpisuje Ugovor kojim su utvrđena prava i obveze. Ukoliko se ugovorene odredbe prekrše, prekida se smještaj. Nadzor mlade osobe povjerava se voditelju programa samostalnog stanovanja uz podršku koji obilazi mladu osobu, u početku svakodnevno, a zatim po potrebi, no ne manje od dva puta tjedno.

Mlada osoba se potiče u samostalnom planiranju života, školovanju i traženju posla u skladu s individualnim planovima rada.

Cilj je da mlada osoba samostalno organizira svoj život, a odgajatelj mu je svojevrsni mentor koji ima ulogu povremene podrške. Dopušta se mladoj osobi imati različita iskustva kako bi mogla kvalitetnije učiti i napredovati. Naglasak je na odgovornom življenju. Dokle god se surađuje i unatoč pogreškama njeguje iskreni otvoreni odnos, mlada osoba ima mogućnost

života u Zajednici do potpune samostalnosti, odnosno do 21 godine. Najčešće je to vrijeme od jedne do dvije godine.

Integracija mladih u široj lokalnoj zajednici

Integracija je proces koji započinje veoma polako, već tijekom organizirane podrške. Pristupa joj se individualno u odnosu na potrebe svakog djeteta/mlade osobe, a traje cijelo vrijeme boravka u Zajednici i smještaja u organiziranom stanovanju s povremenom podrškom. Cilj je uspostaviti zdrave odnose u užoj i široj zajednici koji se temelje na prihvaćanju, toleranciji i uključenosti u aktivnosti Zajednice sukladno potrebama djeteta/mlade osobe.

Kako smo prethodno spomenuli, kroz aktivnosti unutar i izvan Zajednice odvija se proces integracije.

Prvo se počinje s radom na odnosima i ponašanju unutar grupe u Zajednici pri čem je rad usmjeren na individualne procese i odnose unutar skupine. Nakon toga, proširuje se na izvanjsko okruženje pri čemu se proces nastavlja kroz školovanje, sudjelovanje u slobodnim aktivnostima poput sporta, kulturno-umjetničkih sadržaja, neformalnog učenja vještina plesa, sviranja instrumenata, izleta, ekskurzija, planinarenja, uključivanja u proces volontiranja. Kontinuirano se uključuju članovi uže ili šire obitelji ili pojedinci koji mogu biti ili jesu podrška. Pri tome se ciljano radi na korespondenciji (pisanoj, telefonskoj, Skype), vikend susretima i dužim boravcima u okruženju izvan Zajednice.

U procesu oporavka i integracije važno je i suočavanje s okruženjem, osobama ili vršnjacima gdje su poteškoće i nastale. Često su suočavanja bolna. Kada je riječ o grubim povredama dostojanstva djeteta/mlade osobe ili seksualnom zlostavljanju, dijete/mlada osoba se ne stavlja u situaciju povratka u okruženje gdje su te povrede nastale. Naglašavamo da se proces ne odvija linearno, već spiralno pa se pojedine faze iznova ponavljaju tako da se fokus rada uvijek može vratiti na individualnu dinamiku, dinamiku skupine, integraciju izvan Zajednice, odnose s obitelji ili potpornu skupinu.

Proces integracije u društvenu zajednicu počinje još u Zajednici kako smo već spomenuli, s prvim odlascima u nabavke kada se mladoj osobi skreće svakodnevno pozornost na ponašanje i odnose s okolinom. U okolini gdje je smještena Zajednica, na selu, u prigradskom naselju ili gradu, stvaraju se preduvjeti integracije, prvotno kroz kratke planirane susrete i druženja sa susjedima ili osobama koje mogu biti svojevrsna podrška u procesu integracije. Dobrosusjedska je pomoć prilika za integraciju kojom se kroz pomaganje nemoćnim osobama u čišćenju snijega ili donošenju namirnica, stvara pozitivna slika o cijeloj Zajednici i pojedincima. Naime, dijete/mlada osoba koja želi i koja je po procjeni tima spremna, može povremeno pomagati susjedima uz nadzor kako bi u tom procesu vježbala komunikaciju uspostavljanja odnosa i odgovornog ponašanja.

Uključivanje volontera i studenata u Zajednicu dio je procesa integracije čiji je cilj pomoći djetetu/mladoj osobu u uključivanje u društvo vršnjaka na način da se organiziraju zajednički odlasci u grad (kava, kolači), šetnje, vožnje, rolanje, odlasci u kino, noćni izlasci i sl.

Važno je da odgajateljski tim prije organiziranja susreta upozna volontere i studente na način da jedno vrijeme dolaze u Zajednicu, a tek kada se stekne povjerenje, organiziraju se zajednička druženja izvan Zajednice. Mentoriranje studenata i volontera je nužno i provode ga fakulteti i voditelji Zajednice.

U programu organiziranog stanovanja uz povremenu podršku mlade osobe imaju priliku stvarati potpuno nove kontakte i odnose kroz volontiranje, povremene poslove, sudjelovanje u raznim manifestacijama i neformalnim edukacijama na koje se potiču.

Djeca i mladi o Socijalno-terapijskoj zajednici Breza

Najljepše mi je bilo u BREZI kad ste mi dali ključ od kuće i rekli da uvijek za mene postoji mjesto gdje pripadam. Ne mogu si oprostiti što sam poslije htio otići i vratio ključ... nikada poslije nisam dobio ključ. (D.)

Najteže mi je bilo naučiti zapaliti vatru, a kada je upališ...onda te grij... (K.)

Još uvijek kad se sjetim BREZE kažem sama sebi: BREZA je lijepo i toplo drvo koje mi je promijenilo svijet. Volim o sebi misliti kao o švicarskoj BREZI. (L.)

U BREZI je bilo intenzivno, puno osjećaja. Bila sam im jako važna, toliko da mi je to ponekad išlo na živce. Naučila sam praviti svijeće i od svijeća danas živim. Nikada poslije nisam tražila pomoći od centra za socijalnu skrb jer sam naučila biti slobodna. BREZA mi je promijenila život i naučila me da je važno voljeti. (A.)

Meni je BREZA druga obitelj. Ja sam svašta naučila u BREZI. Naučila sam kuhati, a do tada sam znala samo napraviti sendvič i podgrijati nešto u mikrovalnoj. Naučila sam spremati, a do tada sam samo znala usisati sobu, a ormari nikada nisam spremala. (K.)

*Velika je razlika između doma i BREZE. U domu nema takve
brige. U BREZI vode računa o tebi, gdje si, kada dolaziš. Ja to
nisam još nikada doživjela, moji roditelji se nisu brinuli za mene.
Prazninu koju sam iznutra nadopunila boravkom u BREZI, to je
nešto neopisivo. (J.)*

*Meni je dugo vremena sve u Brezi išlo na živce jer je bilo inten-
zivno i imao sam osjećaj da se sve vidi što radim, nisam se
mogo sakrit' od nikoga. Htio sam da me puste na miru, a dugo
nisam razumio da je rad vrijednost i da ima smisla. Danas kada
živim u inozemstvu jako sam zahvalan što sam u Brezi naučio
cijeniti rad i biti odgovorna osoba. (P.)*

5. Nakon izlaska

Tranzicijska zaštita

Tranzicijska zaštita potrebna je svakoj mladoj osobi koja izlazi iz ustanove ili alternativne skrbi kao posljednja intervencija društva u pomoći onima koji nemaju primjerenu obiteljsku podršku. Kod mladih osoba koje su rizičnog ponašanja, odnosno evidentiranih poteškoća u ponašanju, posljednja intervencija jednako je važna kao i ona prije nje u usluzi organiziranog stanovanja ili institucionalnog smještaja, budući da se nadovezuje i stvara održivost pozitivnih učinaka usluge.

5.1. Preuvjeti za tranzicijsku zaštitu

Iako je predviđena zakonska osnova za tranzicijsku zaštitu, još uvjek nedostaju jasne smjernice i protokoli kako bi u praksi trebala izgledati. Kod jasnijeg definiranja minimuma posttretmanske zaštite, bilo bi poželjno imati barem postignuća pozitivnih promjena tijekom intervencija kroz socijalne usluge kao preuvjet i razlog za otpust mlade osobe iz ustanove ili alternativne skrbi. Međutim, naša 'svježa' praksa pokazuje da su razlozi za otpust mlađih s problemima u ponašanju iz ustanove, češće negativni nego pozitivni. Pružanje otpora ili pasivnost mlađih koji su u tretmanu, promjena jedne odgojne mjere u drugu, okončanje tretmana zbog završetka obrazovanja, punoljetnosti ili, pak, agresivni utjecaj okoline na mladu osobu, najčešći su primjeri otpusta iz ustanova. Navedeni preuvjeti znatno otežavaju posttretmansku podršku koja mlade ljudi treba naučiti preuzimanju odgovornosti za vlastiti život i optimalnoj samostalnosti.

Priprema mlađih za izlazak iz organizirane skrbi treba se provoditi najmanje šest mjeseci prije izlaska.

Udruga Breza sukladno mogućnostima pruža podršku svojim korisnicima nakon prekida smještajaiza 21 godine kroz tranzicijsku zaštitu, u vidu podrške osiguranja stanovanja do godine dana. Ovaj vid podrške nastojimo financirati kroz projekte jer u onom trenutku kada prestaje smještaj prestaje i financiranje korisnika. Rijetko koja mlada osoba se nakon školovanja odmah zapošljava jer situacija u kojoj živimo nije povoljna za ranjive skupine mlađih koji nemaju obiteljsku podršku. Iznimno su potrebni veliki uzajamni naporikako bi se pronašao i zadržao posao a mlada osoba postala neovisna.

Postoje mjere HZZO-a za zapošljavanje mlađih koji izlaze iz skrbi, ali se iste svake godine mijenjaju kao i poticaji te ne predstavljaju sigurnu podršku u procesu zapošljavanja.

Smjernice za pripremu mlađih dok su još službeno u smještaju

1. Izraditi zajedno s mlađom osobom **Individualni plan**. Smisao je izrade plana olakšati mlađoj osobi snalaženje i integraciju

u Zajednici te osigurati osobni razvoj. Prilikom izrade Plana, posebno je važno osvrnuti se na procjenu/samoprocjenu: organizacije života, korištenja slobodnog vremena, socijalizacija, zapošljavanje, upravljanje novcem, brige o zdravlju, konzumaciju cigareta, alkohola, droge, klađenje.

Upoznati mladu osobu s detaljima vezanima uz mogućnosti samostalnog življenja u sklopu tranzicijske zaštite koju pruža Udruga.

2. Prije nego mlada osoba donese odluku o uključenju u program podrške nakon službenog izlaska, mora dobiti **što više informacija o pravnoj podršci, mogućnosti korištenja stambenog prostora**. Neke od osnovnih informacija:

- Pravila korištenja stambenog prostora, ponašanja, odgovornosti
- Prijava boravka

Napomena: za prijavu adresu na kojoj će mlada osoba boraviti u okviru posttretmanske zaštite, potrebno je u roku od osam dana od smještaja prijaviti se nadležnoj policijskoj postaji ispunjavajući dolje naznačeni obrazac.

- Suživot/koliko osoba će dijeliti stambeni prostor? Na koliko dugo može računati s besplatnim smještajem?
- Proces zapošljavanja, eventualnog osposobljavanja, volontiranje

3. **Osigurati novac za hranu neposredno prije izlaska.** Potrebno je ishoditi od nadležnog CZSS-a jednokratnu pomoć ili pronaći donatora za pokrivanje troškova hrane, ili osigurati donaciju hrane dok se mlada osoba ne zaposli.

Prekid smještaja radi se isključivo nakon što je ovaj preduvjet osiguran.

Naime, od podnošenja Zahtjeva za jednokratnom pomoći pri CZSS-u do samog primitka novca, mlada osoba čeka tjedan-dva. Stoga je važno osigurati mladoj osobi novac. U prilogu se nalazi obrazac putem kojega se podnosi zahtjev za

jednokratnu pomoć u najvišem iznosu, ukoliko mlada osoba nije koristila ovo pravo u tekućoj godini.

4. Osigurati minimalnu naknadu do zapošljavanja. Da bi mlada osoba koja se spremi na izlaz iz ustanove ostvarila zajamčenu minimalnu naknadu, potrebno je nadležnom CZSS podnijeti zahtjev. Zahtjevu za zajamčenu minimalnu naknadu potrebno je priložiti i dokumente koji se ishode na raznim mjestima (uvjerenje iz katastra, potvrda Porezne uprave, izvadak iz zemljišno-knjizičnog uloška, potvrda MUP-a o vlasništvu nad automobilom, potvrda o redovitoj prijavi pri HZZ-u). Preporuka je otvaranje tekućeg računa na koji će mladoj osobi stizati mjesecna naknada do zapošljavanja. Proces od podnošenja zahtjeva do realizacije novčane pomoći traje oko mjesec dana.

5. Osigurati obuću, odjeću i sredstva za higijenu. Dok mlada osoba ne uspije pronaći bilo kakav posao i dobiti svoju prvu naknadu, potrebno je najmanje tri do šest mjeseci. U tom razdoblju zasigurno neće moći kupiti niti jedan komad odjeće i obuće te sredstva za higijenu poput kreme, losiona poslije brijanja i slično. Zato je važno otpremiti mladu osobu onako kako bi brižna obitelj pustila svoje dijete na izlet u trajanju od šest mjeseci.

Svakoj mladoj osobi se trebaju osigurati osnovne osobne stvari:

- putna torba
- donje rublje: najmanje sedam gaćica, pet potkošulja i sedam pari čarapa
- pidžama
- odjeća: najmanje sedam majica dugih i sedam kratkih rukava, košulja, najmanje troje hlača za zimu i troje za ljeto
- obuća: cipele, patike, zimske cipele ili čizme, sandale ili drugu ljetnu obuću, kućne papuče
- jakne: najmanje jednu za zimu i jednu laganiju za proljeće/jesen
- kapa, šal, rukavice, pojas za hlače, naočale ili kapu za sunčane dane

- novčanik (osim novca u novčaniku trebaju biti osobna i zdravstvena iskaznica)
- dokumenti: original i kopije domovnice, izvanka iz matice rođenih, svjedodžbe o završenoj školi, kao i kopije zahtjeva i priloga izvađenih za potrebe zahtjeva za zajamčenu minimalnu naknadu. Mlada osoba ima u dosjeu (sanitarna knjižica, brojevi liječnika i stomatologa i sl.)
- toaletna torbica: pasta i četkica za zube, šampon i gel za tuširanje, pasta i pribor za brijanje, krema za lice, krema za tijelo, šminka, češalj ili četka za kosu, konac za zube, papirnate maramice
- ručnici: najmanje jedan veliki i jedan mali ručnik
- nužni lijekovi za temperaturu, bolove/aspirin, brufen
- hrana za sedam dana

Preporuke za prostor i opremanje stambene jedinice za tranzicijsku zaštitu

Naša je preporuka da stambena jedinica treba biti najviše za tri ili četiri osobe. Ukoliko je moguće, dobro je stambene jedinice odvojiti na muške i na ženske. U praksi se pokazalo da je bilo znatno više zahtjeva za tranzicijskom zaštitom muške populacije. Stambenu zajednicu dobro je organizirati u središta gradova u koje mladi ljudi odlaze zbog većih mogućnosti zapošljavanja. Iako, smatramo da za neke mlade grad nije okruženje u kojem oni žele biti i osjećaju se ugodno pa je dobro imati na umu kojim mladima se nudi grad, kao mjesto za osamostaljivanje i život.

Za potrebe tranzicijske zaštite dobro je istražiti mogućnosti korištenja stanova kojima upravljaju jedinice lokalne i regionalne samouprave. Središnji državni ured za upravljanje državnom imovinom posjeduje veći broj raspoloživih stanova koje daje u najam putem javnog poziva za najam stanova, odabirući najbolju ponudu i ponuđača s kojim sklapa ugovor o najmu stana na rok od pet godina, uz mogućnost novog ugovora na sljedećih pet godina.

REPUBLIKA HRVATSKA CENTAR ZA SOCIJALNU SKRB VIROVITICA Red. Broj: Zahtjev za jednokratnu pomoć	Prostor za prijemni pečat:
---	----------------------------

1. PODACI O STRANCI

Ime i prezime/djevojačko prezime	M	Ž
Datum rođenja (dan mjesec godina)		
OIB / MBG	OIB: MBG:	
Mjesto rođenja		
Ime oca i majke		
Adresa stanovanja (ulica, broj, poštanski broj, mjesto)		
Telefonski broj/ mobitel		
Da li ste korisnik nekog prava u Centru, kojeg		
Prosljedeno nadležnom Odjelu/stručnom radniku		

2. RAZLOG PODNOŠENJA ZAHTJEVA

- trenutačne materijalne teškoće zbog kojih niste u mogućnosti podmiriti neke *specifične potrebe* vezane uz rođenje djeteta, školovanje djeteta, bolest ili smrt člana obitelji, elementarne nepogode, nabavke osnovnih predmeta u kućanstvu, nabavke neophodne odjeće i obuće i sl.
 - visina iznosa kojim se potreba može podmiriti.
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

- A) PRIJAVA PREBIVALIŠTA
 - B) ODJAVA PREBIVALIŠTA
 - C) PRIJAVA BORAVIŠTA
 - D) PRIJAVA PRIVREMENOG ODLASKA IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

1.	Osobni identifikacijski broj i/ili matični broj građana			
2.	Ime i prezime			
3.	Rodeno prezime			
4.	Imena roditelja			
5.	Roden(a)	Dan, mjesec i godina Mjesto	Država (za rođene u inozemstvu)	
6.	Državljanstvo (ukoliko osoba ima i državljanstvo neke druge države)			
7.	Nacionalna pripadnost (ukoliko se osoba želi izjasniti o svojoj nacionalnoj pripadnosti)			
8.	Zanimanje, školska ili stručna spremna			
9.	Mjesto i adresa odakle dolazi	Grad ili općina Naselje Ulica ili trg i kućni broj Država (za osobe koje dolaze iz inozemstva)		
10.	Mjesto i adresa na koju se prijavljuje	Grad ili općina Naselje Ulica ili trg i kućni broj		
11.	Broj članova kućanstva na čiju se adresu osoba prijava	kat	površina stana	broj stana
12.	Ime i prezime ili naziv i sjedište stanodavca te osobni identifikacijski broj i/ili matični broj stanodavca			
13.	Mjesto i adresa prebivališta s kojeg se osoba odjavljuje radi iseljavanja iz Republike Hrvatske		Zemlja i mjesto u koje se useljava:	
14.	Mjesto i adresa prebivališta koju napušta radi privremenog odlaska izvan Republike Hrvatske		Zemlja i mjesto izvan Republike Hrvatske u koje privremeno odlazi, na koje vrijeme i razlog odlaska	
15.	Mjesto i adresa za kontakt beskućnika		Ime i prezime ili naziv i sjedište fizičke ili pravne osobe koja daje suglasnost za prijavu adresе za kontakt te njihov OIB i/ili MBG	

..... (mjesto i datum podnošenja prijave) (potpis podnositelja zahtjeva)

Napomena:

13. popunjavaju osobe koje odjavljuju prebivalište zbog iseljavanja iz Republike Hrvatske
 14. popunjavaju osobe koje prijavljuju napuštanje prebivališta zbog privremenog odlaska izvan Republike Hrvatske
 15. popunjavaju beskućnici koji prijavljaju adresu za kontakt

Osoba je dužna dati točne i istinite podatke

Tranzicijska stambena zajednica treba biti opremljena sa svim nužnim namještajem i kućanskim uređajima koje ima svako kućanstvo. Posebno treba voditi brigu o postojanju internet mreže.

Kod odabira stana ili kuće važno je paziti na slijedeće detalje:

- blizina središta grada ili blizina gradskog prijevoza
- stambena jedinica ima riješeno grijanje i uveden Internet
- posjeduje najmanje tri zasebne sobe i zajednički prostor na korištenje (kuhinja, blagovaona i/ili dnevna soba)
- posjeduje kuhinju sa štednjakom, pećnicom i hladnjakom (sa zamrzivačem). Potrebna oprema za održavanje prostora i nužan samostalni život: posuđe i pribor za pripremu i serviranje hrane
- posjeduje perilicu rublja te prostor ili uređaj za sušenje rublja, usisavač i ostali pribor za čišćenje prostora, sušilo, glačalo i dasku za glaćanje, košare za prljavo i čisto rublje
- ima zajednički prostor za korištenje za potrebe pušača (npr. balkon) i za smještaj bicikala – prijevozno sredstvo do kojeg će mladi najprije doći. U zajedničkim prostorijama nužan je blagovaonski stol i računalo.
- svaka osoba mora imati svoj krevet, ormar i noćni ormarić
- osigurati računalo zbog traženja posla i izlaska na tržiste rada

Sporazum

Kada je mlada osoba dobila sve relevantne informacije i upoznata je s detaljima boravka u stambenoj zajednici, sklapa se *Sporazum o uvjetima i načinu korištenja stambene jedinice (kuće ili stana)* između mlade osobe i pružatelja usluge tranzicijske zaštite. Sporazum se sklapa još u vrijeme smještaja u organiziranom stanovanju, budući da on definira i datum prekida smještaja, odnosno početak tranzicijske zaštite, a s mladom osobom se dogovara dan, vrijeme i način dolaska.

Pri dolasku na odredište, mladu se osobu upućuje u detalje smještaja: soba/krevet, ormar, zajednički prostor kuhinje i

toaleta/kupaonice, upoznaje ju se s pravilima kućnog reda, s ostalim članovima stambene zajednice te s planom grada/mjesta da se može orijentirati u prostoru.

Smjernice za pružanje podrške mladima u tranziciji

1. Prijava boravišta nužni je prvi korak koji mlada osoba ne može samostalno napraviti – prijavljuje ga vlasnik stana ili osoba u ime pružatelja usluge tranzicijske zaštite.

Boravište se prijavljuje ukoliko će mlada osoba ostati na adresi stambene zajednice dulje od tri mjeseca, i to nadležnoj policijskoj upravi/postaji najkasnije u roku od 15 dana. Boravište se prijavljuje na razdoblje od godinu dana s mogućnošću produženja na još godinu dana. Za prijavu boravišta mlada osoba treba popuniti Zahtjev za prijavu boravišta i obrazac Izjave kojom potvrđuje da boravi na adresi na kojoj želi prijaviti boravište (oba obrasca su u prilogu). Uz popunjene zahtjeve potrebno je imati osobnu iskaznicu i ovjerenu izjavu stana-davca kojom daje suglasnost za prijavu na adresi na koju se želi prijaviti boravište.

2. Procjena i plan učenja dodatnih vještina nužnih za samostalni život. Mlada osoba zajedno sa stručnom osobom u ime pružatelja usluge tranzicijske zaštite, procjenjuje svoje sposobnosti i izražava potrebe za učenjem u odnosu na vještine koje treba tek usvojiti.

3. Procjena i plan zapošljavanja. U skladu sa završenom stručnom spremom, mlada osoba planira redovito pratiti i istraživati natječeće za posao, pisati i slati prijave i životopis. Parallelno istražuje mogućnosti volontiranja i stjecanja radne prakse kako bi povećala radno iskustvo i svoje šanse za zapošljavanjem. U skladu s afinitetima mlade osobe, pružatelj usluge tranzicijske zaštite kontaktira mrežu udrugama i ispituje mogućnosti korištenja raznih mjera (mjere javnih radova) zapošljavanja koje Hrvatski zavod za zapošljavanje nudi udrugama i jedinicama lokalne i regionalne samouprave za zapošljavanje mladih izašlih iz sustava skrbi (domova za djecu).

4. Procjena i plan osobnog razvoja. Važno je poticati mladu osobu na ulaganje u svoj osobni razvoj, ponuditi mogućnost učlanjivanja u knjižnicu, ispitati dostupnost tečajeva i edukacija koje nude razne udruge, većinom besplatno, kako bi osoba nastavila proces učenja.

5. Društveni život. Ohrabrvati i poticati na druženje s vršnjacima koji su uspješni mlađi ljudi (rade ili studiraju, odgovorni i angažirani), ispitati postojeće organizirane grupe mlađih u zajednici, poticati odlazak na plivanje, klizanje, ohrabrvati odaziv na pozive udruga na društvenim i javnim događajima.

6. Za sve one koji žele organizirati provođenje usluge

6.1. Preduvjeti za organiziranje usluge stanovanja uz sveobuhvatnu podršku

Proces ishođenja Rješenja nadležnog Ministarstva za provođenje usluge

Da bi se mogla pružati usluga stanovanja uz sveobuhvatnu podršku potrebno je stvoriti preduvjete za ishođenjem odobrenja i rješenja nadležnog Ministarstva (MDOMSP).

Prvenstveno udruga ili pružatelj usluge mora napisati program pružanja socijalne usluge koji sadrži objašnjenje kome je usluga namijenjena (opis korisnika, dob korisnika i planirani broj korisnika), socijalno-pedagoški koncept rada u kojem su jasne sve tehnike i metode, aktivnosti i načini provedbe rada te su predstavljeni sami provoditelji usluge i njihovi suradnici. Veoma je korisno dobro proučiti Standarde kvalitete socijalnih usluga kako bi kvalitetno mogli osmisiliti socijalnu uslugu.

Potrebno je imati opremljen i prilagođen prostor sukladno propisima, a nakon toga je potrebno osigurati stručni kadar sukladno Pravilniku o minimalnim uvjetima. Nužna su finansijska sredstva sukladno objektivnoj procjeni poslovnog plana za pružanje usluge. Finansijska sredstva se mogu pribaviti donacijama, projektima ili iz privatnih izvora.

Dio finansijskih sredstava potreban je za unajmljivanje stambenog prostora za provođenje usluge (u slučaju da se isti ne posjeduje), a drugi dio sredstava potreban je za opremu sukladno uputama iz Pravilnika o minimalnim uvjetima za pružanje socijalnih usluga.

Kada su uvjeti osigurani, može se uputiti Zahtjev za pružanjem usluge Ministarstvu (MDOMSP) koje imenuje Povjerenstvo u najbližem CZSS-u koje, nakon rješenja o imenovanju, izlazi na teren i provjerava točnost i usklađenosć s Pravilnikom svih priloženih dokumenata i prostora te obavlja uvid u ugovore o radu i sastavlja zapisnik o udovoljavanju propisanim uvjetima. Zapisnik se šalje u Ministarstvo koje, ako je sve u redu i u skladu s propisima, izdaje Odobrenje za pružanje usluge.

Taj cijeli proces može trajati nekoliko mjeseci, ovisno koliko ste uporni. Kada dobijete Odobrenje, od istog Ministarstva morate zatražiti i Rješenje za pružanje usluge.

6.2. Ugovaranje s nadležnim Ministarstvom

Temeljem Rješenja treba zatražiti ugovaranje za pružanje usluge za broj korisnika koji je izrečen u Rješenju. U zamolbi za sklapanjem ugovora uputno je predložiti cijenu usluge sukladno transparentnim troškovima.

Ako ova usluga ne postoji u vašoj regiji, izgledno je da ćete moći potpisati ugovor sukladno cijeni koju je odredilo Ministarstvo. Ne postoji transparentni cjenik usluga usklađen s potrebnama korisnika ili sukladno složenosti poslova kao u zapadnim zemljama.

Cijena usluge nije usklađena sa stvarnim troškovima i dugo godina se ne mijenja (u prosjeku pet do osam godina). Nadamo se da će u budućim vremenima cijena biti transparentna te da će pratiti troškove usluge.

Ugovor koji se sklapa između pružatelja i Ministarstva, po našem iskustvu veoma je nepovoljan za pružatelja jer ne štiti pružatelja usluge u pogledu neispunjavanja finansijskih obveza Ministarstva. Naime, rokovi plaćanja su duži od 30 dana od izvršenja usluge za prethodni mjesec pa je potrebno osigurati kreditiranje usluge za minimalno dva mjeseca (kada uslugu provode i još jedan mjesec dok čekate da se financira prethodni mjesec). Kada se ugovor sklopi, podliježe se redovnom inspekcijskom nadzoru koji je više usmjerjen na vođenje dokumentacije, a ne na korisnike i kvalitetno programsko pružanje usluge.

Standardi kvalitete¹⁰

Iznimno je važno dobro proučiti standarde kvalitete kako bi se integrirali u uslugu.

U Narodnim novinama br. 143/14 objavljen je Pravilnik o standardima kvalitete socijalnih usluga. Pravilnikom se propisuju standardi kvalitete socijalnih usluga i smjernice za njihovo uvođenje te mjerila za utvrđivanje usklađenosti sa standardima kvalitete socijalnih usluga.

Standardi kvalitete socijalnih usluga obuhvaćaju sedamnaest standarda kvalitete s pripadajućim pokazateljima koji se primjenjuju na sve socijalne usluge. Standardi su podijeljeni u četiri šira područja kojima se naglašavaju ključni aspekti socijalnih usluga: usmjerenost prema korisniku, zaštita prava, rukovođenje i upravljanje te okoliš.

¹⁰ <https://mdomsp.gov.hr/istaknute-teme/socijalna-politika/standardi-kvalitete-socijalnih-usluga-1763>

Izrada brošure za korisnike usluga, web stranice i distribucija u centre

Kako bi usluga bila transparentno predstavljena korisnicima i potencijalnim tražiteljima, uputno je osmisлити i izraditi brošuru i internetsku stranicu na kojoj bi se trebali nalaziti svi relevantni podatci o pružatelju i usluzi, provoditeljima te bitnim informacijama za korisnike. Brošuru ili izrađene prospekte dobro je poslati svim centrima za socijalnu skrb.

7. PRILOZI

OPĆA PRAVILA U ZAJEDNICI BREZA

Breza je Socijalno-terapijska zajednica temeljena na radno-okupacijskim aktivnostima koje su planirane i strukturirane u svrhu osposobljavanja svakog člana za samostalni život

- Po dolasku u Zajednicu detaljno se pregledavaju stvari, predaju mobiteli na tri tjedna ili duže ovisno o ponašanju i poteškoćama. Oštari predmeti, lijekovi i opasna sredstva pohranjuju se na sigurno mjesto. Odjeća se pregledava i nabavlja se ono što je neophodno.
- Dogovaraju se kontakti s bližnjima.
- Kada osoba koristi mobitel isti se predaju u 21 sat.
- Nije dozvoljeno konzumiranje alkohola i bilo kakvih droga.
- U Brezi svi imamo svoja zaduženja i svoje odgovornosti.
- Jedne druge oslovljavamo s „ti“ i imenom.
- Svaki član Zajednice prolazi sva zaduženja po tjednima i uči se savladati što više vještina te se potiče pronaći onu radnu aktivnost u kojoj je najbolji i koja ga veseli.
- Prije doručka se za sobom pospremi krevet, očisti soba, a zatim naprave zaduženja po rasporedu (ista pregledava odgajatelj ili odgovorna osoba). Zaduženja koja su

nemarno obavljena, odgovorni za to zaduženje bit će vraćeni ispraviti propušteno.

- Na obroke se ne kasni, a ako se to dogodi mora biti valjani razlog. Onaj tko bezrazložno kasni ne može objedovati s ostalima (ako obavlja svoja zaduženja sporo mora se ustati ranije ili zatražiti pomoći).
- Ako član Zajednice neku aktivnost ne zna obavljati ili ima poteškoća, određuje se osoba koja ga uvodi i podučava.
- Osobe zadužene za doručak, ručak, večeru zasladeju napitke i vode računa da se ne pretjeruje sa šećerom, a hrana se ne baca.
- Nakon sjedanja za stol, čeka se dok svi prestanu govoriti, a s jelom se može započeti nakon što odgajatelj zaželi 'dobar tek' ili kaže nešto lijepo, zahvalu. Hrana se može podijeliti u tanjure prije toga, ali se pita koliko osoba želi.
- Ne tolerira se izbirljivost u hrani, osim ako je netko na nešto alergičan. Svaki član Zajednice mora jesti bar nešto od ponuđenoga, a oni koji imaju problema s prehranom, pod nadzorom su odgajatelja koji će procijeniti radi li se o poremećaju prehrane, a potom može uključiti obvezno vaganje osobe ujutro i navečer.
- Kava, čaj i drugi napitci ne konzumiraju se u velikim količinama što bi značilo: dva puta na dan se može piti čaj, kava jedanput ne poslije 18 sati, a sokovi vikendom. Zimi se ne mogu iznositi i piti izvan kuće. Ljeti se mogu piti napitci i za vanjskim stolom, ali se nakon konzumiranja šalice/čaše trebaju oprati.
- Svaki član Zajednice smije javno pušiti ako je punoljetan. Preporuča se do osam cigareta, a maloljetni članovi ako su došli kao pušači, puše do tri cigarete dnevno. Nikada cigareta nije važnija od posla što znači da se puši nakon zaduženja ili u pauzama.
- Nije dozvoljeno pušiti u kući, na trijemu ispred kuće, već na predviđenom mjestu.
- Kod pušača se podrazumijeva čišćenje pepeljare i mjesta gdje se puši.

- Kad je netko bolestan ide kod lječnika i može biti ispričan od dnevnog posla. Bolesnik treba biti u krevetu i pošteđen radova i tada ne puši.
- Kada je nastupilo vrijeme za rad treba prekinuti sve druge aktivnosti (čitanje, pisanje, raspravljanje, telefoniranje...) koje odgađaju početak posla. Za vrijeme posla se ne nosi mobitel niti se nose slušalice, osim u iznimnim situacijama.
- Prilikom svakog napuštanja radnih aktivnosti ili mesta boravka (kuća, vrt, radionica) potrebno je javiti se odgovornoj osobi za posao ili odgajatelju. ALATI se vraćaju na svoje mjesto i RADNO MJESTO UVIJEK mora ostati čisto.
- Opranu odjeću koju odgovorni za rublje posloži na vidljivo mjesto (npr. stol) treba pokupiti do idućeg obroka (doručka, ručka ili večere). Odjeća ne smije ostati nepokupljena tijekom dana, već je odgovorna osoba treba podjeliti po sobama.
- Za vrijeme odmora svaki član Zajednice svojim aktivnostima ne smije ometati druge u njihovom odmoru.
- TV se može gledati po dogovoru, uglavnom navečer, obično vikendom ili iznimno ako se prati sport ili je dogovoren gledanje zanimljivih sadržaja.
- Ormari u sobama kao i sobe trebaju se održavati urednima tijekom cijelog dana. Sobe se pregledavaju prije doručka i prije večere.
- Svaki član Zajednice dužan je voditi brigu o svojoj osobnoj higijeni, a isto uključuje obvezno svakodnevno tuširanje i pranje zubi.
- U vrijeme kada se odlazi na spavanje ne mora se spavati (može se npr. čitati knjiga), ali ne smije se svojim aktivnostima ometati san drugih (npr. glasno slušanje glazbe i slično).
- Izlasci se planiraju petkom i subotom do 23 sata, a za punoljetne duže, po dogovoru.
- Novi članovi Zajednice ne izlaze bez pratnje.

- Ljubimci su dozvoljeni ako se procjeni u grupi i s timom odgajatelja da je osoba zrela za tu odgovornost i da ima mogućnost po izlasku iz Zajednice brinuti se za ljubimca. Nije u redu bez dozvole i suglasnosti samostalno nabavljati ljubimce.
- Zajednica ima psa i mačku te su oni odgovornost svih članova. Određuju se tjedna zaduženja i onaj tko je za njih odgovoran vodi računa o hrani i čistoći posuda te kućici, a budi se 20 MINUTA RANIJE kako bi prošetao psa jer pas jede u vrijeme kada i mi!
- Odjeća i obuća se redovito pregledavaju, rupice krpaju i uče se osnove šivanja, a stara odjeća se ostavlja za krpe ili se, ako je u redu, poklanja. Nova se kupuje ili nabavlja kroz donacije.
- Odlasci kući se reguliraju u suradnji sa socijalnim radnikom, ali i ovisno o situaciji i ponašanju osobe te mogućim rizicima.
- Psihoterapijska podrška je obvezni dio odgojnog procesa pa se prema preporuci odgajatelja i na vlastiti zahtjev organiziraju susreti s terapeutom.
- Svi članovi ispod 15 godina moraju biti integrirani u osnovnu školu (zakonska obveza) na način da se izabere onaj način koji im je najprimijereniji: redovito pohađanje ili individualna nastava uz polaganje školskih predmeta. Starijim članovima Zajednice osigurava se vrijeme prilagodbe radi kvalitetnoga usmjeravanja na nastavak školovanja ili izbor zanimanja.
- Potiče se učenje praktičnih vještina i kompetencija potrebnih za mobilnost u zapošljavanju.
- Svaki član Zajednice ima pravo na tjednim grupnim sastancima ili individualnim razgovorima iznijeti svoje probleme, zapažanja, prijedloge.
- U slučaju bilo kakve poteškoće uvijek se možeš obratiti odgajatelju, voditelju Zajednice, voditelju Udruge i tražiti vrijeme za razgovor.

- Obično se u Zajednici imenuju odgovorne osobe za kuću i posao, tj. radove, a to su najvjrijednije i najodgovornije osobe koje mogu i smiju podučavati druge i ukazivati na propuste ili pohvaljivati, a iste se na grupnim sastancima biraju svi ukućani.

Ja _____ sam razumio/jela pravila i ista su mi po potrebi pojašnjena.

Od navedenih pravila imat ću/nemam poteškoća s:

Suglasan/a sam prihvatići pravila Zajednice i uključiti se u proces prilagodbe u vremenu od maksimalno šest tjedana kada ću odlučiti želim li ostati. Upoznat/a sam da grupa ima pravo odlučiti hoće li me prihvatići ili ne nakon razdoblja prilagodbe

PRINCIPI ZAJEDNICE

- ISKRENOST
- POŠTENJE
- ODGOVORNOST I POŽRTVOVNOST
- PRAVEDNOST
- SVE ŠTO ČINIŠ ČINI IZ SRCA
- RAD JE NAŠA SUŠTINA I NEMOGUĆ JE NAPREDAK BEZ RADA
- TKO RADI MORA JESTI
- UZMI DLANOM, A DAJ SRCEM
- NE MOŽEŠ RASTI AKO NE RASTEŠ SA SVOJOM ZAJEDNICOM
- POKUŠAJ SHVATITI DRUGE I NEMOJ KRITIZIRATI
- KAZNA NE POSTOJI, POSTOJI POSLJEDICA
- NAGRADA JE UVIJEK LJUBAV U ŽIVOTU
- UVIJEK NA OVOM SVIJETU POSTOJI NETKO KOME SI POTREBAN/A, VAŽAN/A, JEDINSTVEN/A I POSEBAN/A

DNEVNI RASPOREDI

DNEVNI RASPORED (ljetni)

6:00-6:30	ustajanje, higijena, soba
6.30-7:00	zaduženja
7:00-7:30	doručak
7:30-8:00	pauza, posuđe
8:00-10:00	radna okupacija/priprema za radne aktivnosti, vrt, okućnica
10:00-10:30	pauza
10:30-14:30	radna okupacija/kreativne radne aktivnosti
12:30-15:30	ručak
13:30-14:00	zaduženja
14:00-15:00	odmor
15:00-16:00	slobodno vrijeme/razonoda
16:00-18:00	radna okupacija/kupanje*
18:00-19:00	večera
19:00-21:00	zaduženja, tuširanje, razgovori
22:00	spavanje

*odlasci na bazene se prakticiraju u popodnevnim satima kao nagrada i to uglavnom poslije ručka do večere

DNEVNI RASPORED (zimski)

7:00-7:30	ustajanje, higijena, soba
7:30-8:00	zaduženja
8:00-8:30	doručak
8:30-9:00	pauza, posuđe
9:00-10:30	radna okupacija/učenje
10:00-10:30	pauza
10:30-12:30	radna okupacija/učenje
12:00-13:30	ručak /ranije ručaju oni kojima je škola popodne
13:30-14:00	zaduženja
14:00-15:00	odmor
15:00-16:00	slobodno vrijeme/razonoda/zadaće
16:00-18:00	kreativni rad
18:00-19:00	večera
19:00-21:00	zaduženja, tuširanje, razgovori
22:00	spavanje

DNEVNI RASPORED (subota)

7:00-7:30	ustajanje/doručak
7.30-13:00	Generalka – DETALJNO ČIŠĆENJE PROSTORA i OBAVLJANJE ZADUŽENJA
13:00-14:00	ručak
14:30-19:00	IGRE SLOBODNE AKTIVNOSTI FILMOVI SERIJE UČENJE ODMARANJE/IZLETI U sklopu popodneva i večeri – tuširanje i osobna higijena
19:00-20:00	večera
20:00-23:00	izlasci/slobodno (punoljetni po dogovoru)

DNEVNI RASPORED (nedjelja)

do 11:30	ustajanje DO TADA DORUČAK – LOVAČKI (tko se ustane do 10:45 može doručkovati, tko se ustane kasnije čeka ručak). Zajedničko pisanje zaduženja, jelovnika i nabavke.
13:30 –14:30	ručak
Tijekom dana	SLOBODNE AKTIVNOSTI, FILMOVI, SERIJE, IGRE, GRUPNI SASTANAK, ZABAVA, UČENJE, NABAVKA, TUŠIRANJE, SPAVANJE
22:00	spavanje

GENERALNO ČIŠĆENJE

GENERALKA

Generalno čišćenje uključuje sve ukućane i svatko radi svoja zaduženja temeljito i detaljno, a cilj je spremiti, očistiti i provjeriti sve prostorije koje koristimo.

Za prostorije, stvari ili prostore koji se ne čiste svakodnevnim zaduženjima određuju se subotom posebno osobe koje će čistiti toga dana. Odgajatelj je ravnopravno raspoređen u poslovima čišćenja. Generalka uključuje čišćenje:

- soba (svaka osoba čisti svoju sobu i prostorije za koje su određeni)
- kupaonice (detaljna dezinfekcija i čišćenje)
- stepenice (pranje i brisanje)
- podovi (usisavanje pranje i brisanje)
- kuhinja (detaljno pranje svih posuda i površina)
- dvorište ispred kuće i dvorište ispred gospodarskih prostorija
- vanjske stepenice
- prostor za cipele i jakne/skladište
- garaža (zamrzivači i ostalo)
- prostorija za radnu okupaciju (svaku policu i stroj)
- radionica svjeća

- smočnica
- prostor između dviju kuća
- peć u kući
- peć i prostor oko peći za centralno grijanje
- cipele (pranje, brisanje i sl.)
- staza ispred kuće
- kanali oko kuće
- kotlovnica
- kokošnjac
- pogledati luk i krumpir u vrećama da nisu istrunuli
ODGOVORAN ZA KUĆU DUŽAN JE PREGLEDATI S ODGAJATELJEM SVAKO ZADUŽENJE!

PODSJETNIK NA KRAJU DANA

NE ZABORAVI

- odgovoran za ručak TREBA večer prije pripremiti namirnice, posebice ako se nalaze u zamrzivaču
- provjeriti ima li kruha (ako nema treba ga umijesiti/ispeći), a ako je star napraviti za doručak nešto od starog kruha
- odgovoran s odgajateljem kontrolira zaduženja, gasi svjetla, zaključava i kontrolira sve ključeve
- napraviti raspored poslova za sutra
- staviti prati rublje
- podsjetiti one koji idu u školu ujutro da naprave sendviče
- tijekom ljeta voditi računa o plasteniku (otvoren, zatvoren, zaliven)
- prebacivanje gradske/bunarske vode
- pregledati filtere usisivača
- obići kućne ljubimce i vidjeti imaju li hrane za sutra

ŠTO SE MOŽE NAUČITI U BREZI?

IZ KUTA DJECE I MLADIH

U Brezi se može:

- ručno izrađivati svijeće
- obrađivati vrt
- izrađivati filc
- kuhati razna jela i kolače
- biti odgovoran za životinje, kuću i imanje
- raditi na/sa strojevima (kosilica, trimer, freza, cirkular trofazni, ubodna pila)
- baviti se voćarstvom
- voditi briga o cvijeću
- socijalizirati se/uklopiti se
- raditi na sebi-individualna psihoterapija
- nositi se sa samim sobom i okolinom
- izrađivati nakit, drvene andele
- slušati druge, pomagati drugima, rješavati probleme na temelju osobnoga iskustva
- ne biti sebičan
- živjeti ekonomično
- prihvataći različitosti

- iskoristit svoje talente
- osamostaliti se
- raspolagati novcem
- odrediti prioritete i životne ciljeve
- biti dobar čovjek

INTERNA EDUKACIJA ODGAJATELJA

Ciljevi edukacije: omogućiti odgajatelju znanja i vještine potrebne za kompetentan direktni rad s djecom i mladima.

Edukacijom se žele afirmirati aktivna uloga odgajatelja kao kreatora i dionika odgoja u odnosu s djetetom/mladom osobom čije poteškoće razumije, a potrebe prepoznaće. Sposoban je intervenirati u svakodnevnom radu kako bi im pomogao u procesu resocijalizacije i uspostavi novih kvalitetnih odnosa te preuzimanju odgovornosti za svoje životne odluke.

Fokus je na dijete/mladu osobu.

Pedagoški cilj: usmjerenost na osobu i proces usvajanja društveno prihvatljivog ponašanje kako bi se osoba ukljupila u Zajednicu. Mlada osoba ne treba nekoga tko umjesto nje odradjuje stvari u životu kao pasivni konzument, već se uči preuzeti odgovornost kako bi svjesno i samostalno funkcionalala u Zajednici. Potiče se izgradnja kvalitetnih odnosa kako bi mlada osoba donijela svoje izvore potrebne za izlazak iz sustava podrške. Mlada osoba postaje partner. Stvara se suradnički odnos, a ne konzumentski u odnosu na socijalni sustav. Odnos je temeljen na participaciji čovjek-čovjek.

Zadatci edukacije: usvojiti znanja i vještine za kompetentniji rad s djetetom/mladom osobom. Naučiti specifična znanja

potrebna za rad s kompleksnim izazovima sukladno poteškoćama i potrebama djece i mladih u onim područjima koja odgajatelju nedostaju.

Na žalost, nemaju svi odgajatelji željeno obrazovanje iz područja socijalne psihologije i nužno je napraviti individualni plan edukacije koji je specifičan u odnosu na studij koji su pohađali i stvarne potrebe odgojne zadaće.

Usmjerenost na znanja i vještine (teme)

Psihologija

Razvojne faze, emocije, motivacija, intelekt, ponašanje/poremećaji ponašanja, prepoznavanje, intervencije, individualni i grupni rad (vježbe).

Npr. individualni rad: aktivno slušanje, podrška, konfrontacija, su-kreiranje novih narativa, praćenje, grupni rad: grupa samo-pomoći, grupa s voditeljem, tematske grupe, grupa s promjenjivim adolescentom kao voditeljem.

Psihijatrija

Poznavanje simptomatologije psihopatologije u odnosu na odgojni rad, intervencije i ograničenja, utjecaj na skupinu/npr. **rad s osobama koje imaju neke od dijagnoza:** depresija/

anksioznost/bipolarni poremećaj/borderline/shizofrenija/
seksualno zlostavljanje i zlostavljanje općenito.

Pedagogija i socijalna pedagogija

Odgovni okvir (preživjeti-potrebe i nagoni/živjeti-ciljevi i zadaci/biti-smisao i svrha) važnost strukture, pravila, uključivanja korisnika u kreiranje odgojnih aktivnosti, poštivanje granica, odlučivanje, odgovornost i posljedice, radno-okupacijske aktivnosti/planiranje, nužnost obrazovanja/individualni pristup i podučavanje, briga o zdravlju, seksualnost, izgradnja zajednice/važnost zajednice vršnjaka za pojedinca, kako koristiti zajednicu za pomoć i konfrontaciju, slobodno vrijeme/kreativni pristup/aktivnosti, briga o izgledu, prostoru, okolišu.

- 1) Socijalni rad/socijalne službe/ socijalna patologija/umrežavanje
- 2) Rad na sebi
 - a) supervizija, stručno usavršavanje,
 - b) motivacijski aspekti odgajateljskog rada/ljubav i poštovanje prema korisniku, prihvaćenost, podrška, kvalitetna suradnja
 - c) odgovornost/očekivanja/granice/prema sebi, djetetu i mladoj osobi
 - d) poznavanje zakona

- e) planiranje
- 3) Praktične aktivnosti i vještine

Domaćinske aktivnosti: kuhanje, pravljenje kolača, zimnice, šivanje, pletenje, vođenje kućanstva

Vještine i zanati: rad u vrtu, rad u voćnjaku, izrada svijeća, izrada suvenira, grnčarstvo/izrada mozaika, filcanje vune, osnove stolarskog zanata, sitni kućni popravci, osnove zidanja i građevinskih radova

Briga o životinjama: uzgoj i briga o životinjama

Sadržaj i struktura edukacije: naglasak je edukacije na praktičnim aspektima rada odgajatelja. Teorija daje okvir za praktične vježbe koje su glavni sadržaj edukacije. Polaznik edukacije iskustveno prolazi različite metode rada koje će kasnije primjenjivati, a teorijski dio ga osnažuje za razumijevanje zbog čega iste metode primjenjuje.

- teorija (40%)
- praksa (60%)

Individualni odgojno-terapijski plan (IOTP) (Procjena – Intervencija – Evaluacija – Praćenje)

PROCJENA

► Ime i prezime:

► Dob:

Potrebe korisnika	Rizici za korisnika
Biološko-fizičke: <ul style="list-style-type: none">– Tjelesni simptomi?– Imunološki sistem?– Autonomni živčani sustav?– Senzorno-motorički sustav?	Biološko-fizički: <ul style="list-style-type: none">– Tjelesni simptomi?– Imunološki sistem?– Autonomni živčani sustav?– Senzorno-motorički sustav?
Psihološke: <ul style="list-style-type: none">– Procesiranje informacija<ul style="list-style-type: none">o Orijentacijao Pažnjao Pamćenjeo Razumijevanjeo Prosudba	Psihološki: <ul style="list-style-type: none">– Procesiranje informacija<ul style="list-style-type: none">o Orijentacijao Pažnjao Pamćenjeo Razumijevanjeo Prosudba

<ul style="list-style-type: none"> - Učenje - Komunikacija - Slika o sebi 	<ul style="list-style-type: none"> - Učenje - Komunikacija - Slika o sebi
Socijalne:	Socijalni:
<ul style="list-style-type: none"> - Socijalna kompetencija/ Socijalni odnosi - Obiteljska struktura i dinamika - Škola i prilagodba zanimanju 	<ul style="list-style-type: none"> - Socijalna kompetencija/ Socijalni odnosi - Obiteljska struktura i dinamika - Škola i prilagodba zanimanju
Razvojne (primjerene dobi):	Razvojni (primjerene dobi):
<ul style="list-style-type: none"> - Zaostao - Napredan - Posebnih potreba 	<ul style="list-style-type: none"> - Zaostao - Napredan - Posebnih potreba
Privremene (shodno trenutku i okruženju):	Privremeni (shodno trenutku i okruženju):
<ul style="list-style-type: none"> - Npr. koje su potrebe specifično hrvatske za korisnike iz Švicarske? 	<ul style="list-style-type: none"> - Npr. koje su potrebe specifično hrvatske za korisnike iz Švicarske?

► **Snage i vještine korisnika**

- Koje?

► **Slabosti i nedostatci korisnika**

- Koje/koji?

► **Problem područja korisnika**

- Koja su problem područja u radu s korisnikom?
- Kako problem utječe na korisnika?
- Kako problem utječe na tretman i odgojitelje?
- Koji simptomi, znakovi, pogoršanja, ponašanja, emocije, karakterne osobine ili disfunkcije se moraju promjeniti da bi korisnik mogao u budućnosti biti tretiran u manje restriktivnom sustavu brige i pomoći?
- Koji nakupljeni ili stalno ponavljajući čimbenici mogu biti promjenjeni ili uklonjeni?
- Koji potencijali mogu biti dovedeni u prvi plan da bi se kompenzirali poremećaji ili nedostatci?

INTERVENCIJA

► Odgojno-terapijske intervencije

- Koje metode?
- **Posljedice**
 - Koje?
- **Nagrade**
 - Koje?
- Definiranje odgojno-terapijskih ciljeva
 - Što je destinacija (cilj)?
 - Kojim putem će korisnik tamo dospijeti (tretman)?
 - Kako znaš da je korisnik na putu do ili je dostigao destinaciju (zadatci)?
 - Što korisnik čini neprimjereno ili neprilagođeno?
 - Što korisnik treba činiti na drugi način?
 - Kako ja mogu pomoći da se korisnik ponaša na novi način?
- **Dugoročni cilj(evi)** – 6 mjeseci i duže
 - Koji?
 - Dogovoren cilj – datum?
 - Ostvareni – datum?
- **Kratkoročni ciljevi** – do 6 mjeseci
 - Koji?
 - Dogovoren cilj – datum?
 - Ostvareni – datum?
- **Dnevne aktivnosti**
 - Koje?
 - Kada?
 - Koliko često?
 - Kako će se svakodnevno prakticirati i pratiti uvedena promjena?
 - Tko provodi dnevne aktivnosti itd.?

► Aspekti problema u ponašanju

- *Vrijednosti*

- Koje vrijednosti želimo poučavati, svjedočiti i njegovati kod korisnika?
- Kako?

- *Interesi*

- Koje interese razvijati, poticati i održavati kod korisnika?
- Kako?

- *Emocije*

- Koje emocije potaknuti i njegovati kod korisnika?
- Korisnikova vlastita kontrola emocija? Kojih? Kako je potaknuti, uvježbavati i podržavati?

- *Motivacija*

- Za što?
- Koja uzbudjenja?
- Kako motivirati?
- Kako održati motivaciju?
- Kako internalizirati motivaciju?
- Što frustrira korisnika?
- Kako vježbati korisnikovu volju?

- *Inteligencija*

- Što i kako poticati na kognitivnoj razini?
- Učenje? Škola?
- Neformalno učenje? Kada, gdje i kako?

- *Samopoimanje*

- Slika o sebi?
- Koji identiteti?

► Integracija s drugim programima u Brezi

- Kada? Dan i sat?
- Kako? Koje aktivnosti?

- Zašto? Odgojno-terapijski razlog integracije?
- U kojem trajanju? Koliko dugo?
- Tko je odgovoran od odgajatelja za integrativnu aktivnost?

► **Slobodno vrijeme**

- Koje aktivnosti?
- S kim?
- Gdje?
- S kojim ciljem/razlogom?
- U kojem trajanju?
- Koliko često?

EVALUACIJA/PRAĆENJE

► **Praćenje napređka primjene i provedbe IOTP**

- Što pratiti?
- Kako? (pismeno, digitalno, izvješća itd.)
- Tko to radi?
- Koliko često?
- Jesu li ciljevi postignuti?
- Što dalje?

► **Naredna provjera (i po potrebi prilagodba/promjena) IOTP**

- Kada?
- Tko je provodi?

Primjer za definiranje ciljeva za npr. hiperaktivnost

Cilj: Poboljšati opće ponašanje ili zadržati pozitivno ponašanje

- Moći zadržati ruke i noge mirnima
- Provesti dnevne zadatke (npr. rutinski kućni poslovi, briga o kućnom ljubimcu, briga o sebi, higijena itd.)

- ▶ Slušati roditelja/učitelja/odgajatelja i slijediti jednostavne upute nakon što su prvi put izrečene (bez ponavljanja)
- ▶ Ponašati se primjereno godinama (dobi)
- ▶ Zadržati prolazne ocjene (ako pohađa školu)
- ▶ Moći fokusirati pažnju i dovršiti školske/radno-okupacijske zadatke svaki dan
- ▶ Slušati i voditi zabilješke na svim školskim satima u danu (ako pohađa školu)
- ▶ Napisat domaću zadaću i izvršiti druge školske/radno-okupacijske projekte s roditeljima/odgajateljima na dan kada su zadani
- ▶ Poštivati odrasle i izbjegavati odgovaranje (komentiranje)
- ▶ Moći se mirno igrati s drugima ____ minuta
- ▶ Biti sloboden od bilo kojeg ponašanja koje može rezultirati obustavom (prava, aktivnosti itd.) ili posljedicom za ponašanje
- ▶ Razviti sistem nagrađivanja da bi se fokusiralo na ____ (označiti problem)

Individualni plan promjene

<p>Kratak opis sadašnje životne situacije i potreba za koju se izrađuje individualni plan promjene</p>
<p>I. PROCJENA POTREBA:</p>
<p>1. Rizici/poteškoće korisnika: Rizici/poteškoće/ograničenja obitelji i/ili okruženja korisnika Korisnik: (npr. PUP, nerazvijene radne navike i socijalizacijske vještine) Rizici obitelji kao cjeline: Majka: Otac:</p>
<p>2. Snage korisnika (mogućnosti za planiranje promjene životne situacije) Snage obitelji/okruženja korisnika Korisnik: (npr. normalnih intelektualnih sposobnosti, zdrav) Snaga obitelji kao cjeline:</p>
<p>3. Potrebe korisnika (procjena stručnjaka): (npr. pomoći podrška za uspješno uključivanje u srednju školu, siguran smještaj, odgovarajući životni uvjeti, obiteljska podrška i sl.)</p>
<p>4. Očekivanja korisnika: (npr. uspješan završetak školovanja, uspješna adaptacija i stjecanje socijalnih vještina, poboljšanje obiteljskih odnosa i sl.)</p>
<p>5. Očekivanja drugih sudionika (obitelji, drugih važnih osoba za korisnika, drugih pružatelja usluga): (npr. osiguran smještaj kod majke, uspješno okončanje školovanja)</p>

II. INFORMIRANJE KORISNIKA I DRUGIH PRUŽATELJA (npr. korisnik, roditelj, odgajatelji informirani o pravima i sl.)
III. PLANIRANJE RADA (npr. u dogovoru s korsinikom, majkom, djelatnicima udruge Breza odabrani su kratkoročni i dugoročni ciljevi kojima se dogovaraaju potrebe korisnika)
IV. KRATKOROČNI PLAN <ul style="list-style-type: none"> a) Ciljevi: (npr. 1. uključivanje u nastavak školovanja, 2. uspješna prilagodba na novu sredinu) b) Aktivnosti: (npr. redoviti kontakti s ustanovom, redovito pohadanje nastave, uspostavljanje redoviti kontakata s obitelji) c) Metode rada: (npr. razgovor, suradnja s drugim pružateljima, dogovor, izrada rješenja) d) Nositelji: (npr. korisnik, voditelj postupka, pravnik Centra, roditelj, stambena zajednica) e) Rokovi: (npr. završetak školske godine) f) Očekivani ishodi: (npr. korisnik će uspješno završiti prvi razred srednje škole, korekcija ponašanja)

V. DUGOROČNI PLAN

- a) Ciljevi:** (npr. 1. uspješan završetak srednjoškolskog obrazovanja, 2. uspješna socijalizacija i jačanje samopouzdanja, 3. poboljšanje obiteljskih odnosa s majkom)
 - b) Aktivnosti:** (npr. pomoć i podrška u učenju, uključivanje u aktivnosti stambene zajednice/kuhanje, spremanje prostorija, uključivanje u radionice/savjetovanje korisnika, savjetovanje roditelja, dogovor i poticanje na promjenu odnosa, osiguranje uvjeta potrebnih za povremeni boravak korisnika izvan ustanove/vlastita kuća, obitelj)
 - c) Metode rada:** (npr. savjetovanje korisnika, savjetovanje obitelji, obiteljska medijacija, razgovori, podrška, potpora u učenju, motiviranje)
 - d) Nositelji:** (npr. korisnik, voditelj postupka, roditelj, odgajatelji)
 - e) Rokovi:** (npr. završetak školovanja)
- Očekivani ishodi:** (npr. zadovoljavanje osnovnih i specifičnih životnih potreba korisnika, stjecanje uvida u svoje ponašanje, stjecanje samopouzdanja i uspješan završetak osnovne škole)

VI. PRAĆENJE I PREISPITIVANJE INDIVIDUALNOG PLANA

1. Način praćenja

(npr. individualni plan promjene redovito će se pratiti i preispitati zajedno s korisnikom, roditeljima i drugim pružateljima usluga te će se u slučaju potrebe, zajedno s korisnikom, dogоворити промјене plana)

2. Rokovi preispitivanja

(npr. dva puta godišnje (polugodište i kraj školske godine))

VII. OBVEZE SUDIONIKA INDIVIDUALNOG PLANA PROMJENE

(npr. sví nositelji ovog plana promjene obvezuju se na međusobnu suradnju radi ostvarivanja zajednički odabralih ciljeva. U slučaju poteškoća u provedbi planiranih aktivnosti korisnik i drugi nositelji ovog plana dužni su obavijestiti voditelja/icu postupka i predložiti preispitivanje plana u skladu s novim potrebama korisnika)

Nositelji:

Korisnik/ica: _____

Voditelj/ica postupka: _____

Član/ovi obitelji/skrbnik:

Drugi pružatelj usluga:

Kontinuirano praćenje terapijskih razgovora

Susret broj	
Datum	
Osoba (korisnica/korisnik)	
Tko provodi terapijski razgovor	
Koji pristup se koristi	
Vrijeme susreta - kada se terapijski razgovor održava	
Trajanje razgovora	
Koje su glavne teme susreta	

Individualni plan

Kod svakoga cilja razmatramo – što, kako i zašto.

Što – odnosi se na definiranje i kratko objašnjenje individualnog cilja.

Kako – odnosi se na načine (kojima) i osobe (koje) će cilj ostvarivati i/ili pratiti njegovo ostvarivanje.

Zašto – odnosi se na razloge zbog čega je određeni cilj izabran tj. koji je smisao njegovog ostvarivanja u sadašnjem vremenu i okruženju ili u budućnosti.

Primarni ciljevi

- (1) Što? P **Kako?** m **Zašto?** I
- (2) Što? R **Kako?** D **Zašto?** D

Sekundarni ciljevi

- (3) Što: U **Kako:** S **Zašto:** R
- (4) Što: V **Kako:** M **Zašto:** R
- (5) Što: H **Kako:** M **Zašto:** R

Dugoročni ciljevi

(6)

Iduća evaluacija individualnog plana:

Napomena:

Za praćenje ostvarivanja individualnih planova nisu definirane posebne tabele niti statistike.

Napredak u postizanju ciljeva utvrđuje se procjenom tima odgajatelja i supervizijskog osoblja te samoprocjenom korisnika.

OSOBNI LIST KORISNIKA

KORISNICA/KORISNIK: _____

OIB: _____

Dan, mjesec i godina rođenja: _____

Mjesto i država rođenja: _____

Prebivalište – boravište (adresa „Brezine“ kuće):

OTAC:

Ime i prezime: _____

Datum rođenja: _____

Mjesto i država rođenja: _____

Prebivalište – boravište: _____

Zanimanje: _____

Bračni status: _____

MAJKA:

Ime i prezime: _____

Datum rođenja: _____

Mjesto i država rođenja: _____

Prebivalište – boravište: _____

Zanimanje: _____

Bračni status: _____

PRAVNI TEMELJ SMJEŠTAJA: (Zakon o socijalnoj skrbi, Obiteljski zakon, Zakon o sudovima za mladež)

Klasa: _____

Urn. Broj: _____

Datum: _____

Centar za socijalnu skrb (CZSS): _____

Stručni radnik CZSS: _____

Rješenje o skrbništvu: Klasa: _____

Ur. Broj: _____

Datum: _____

Datum prijema: _____

Škola i razred koji pohađa – vrsta programa:

Razlog prijema: _____

Datum prestanka smještaja: _____

Kuda se korisnica/korisnik upućuje:

LITERATURA

1. Ajduković, M., Sladović, F., Kamenov, B. 2005. Stavovi stručnjaka socijalne skrbi prema izdvajanju djece iz obitelji i udomiteljstvu. U: Ljetopis Studijskog centra socijalnog rada, 1/2005, 12, 39-66.
2. Cloud, H., Townsend, J. 2019. *Granice Kada reći "da", kako reći "ne" i preuzeti nadzor nad svojim životom*, Zagreb: Verbum.
3. Fischer, T., Ziegenspeck, J. W. 2000. *Handbuch Erlebnispädagogik. Von den Ursprüngen bis zur Gegenwart*. Bad Heilbrunn, Klinkhardt.
4. Giesecke, H. 2013. *Pädagogik als Beruf. Grundformen pädagogischen Handelns*. Beltz, Juventa: Weinheim und Basel
5. Geissler, Karlheinz A., Hege, M. 1995. *Konzepte sozialpädagogischen Handelns. Ein Leitfaden für soziale Berufe*. Weinheim, Basel, Beltz: 7 izdanje
6. Galuske, M. 1998. *Methoden der Sozialen Arbeit. Eine Einführung*. Weinheim, München, Juventa.
7. Hardera T. Annemiek, Zeller, M., López, M., Köngeter, S., Knorth, E. J. 2013. *Special Needs Education and Youth Care. Faculty of Behavior Different sizes, similar challenges*:

Out of home care for youth in Germany and the Netherlands. U: *Psychosocial intervention* vol. 22, br. 3, Department al and Social Sciences, University of Groningen, The Netherlands Institut für Sozial und Organisationspädagogik, University of Hildesheim, Germany. DOI: 10.5093/in2013a24 Heckmair, Bernd i Michl Werner. 2002. Einstieg in die Erlebnispädagogik. 4., überarbeitete Auflage. Neuwied, Kriftel: Luchterhand.

8. Helming, E. 2008. *Das Dilemma sozialer Ungleichheit zwischen Herkunfts-familie und Pflegefamilie*. U: DJI Bulletin 81.
9. Informacija o stanju socijalne skrbi i poslovanju ustanova socijalne skrbi čiji je osnivač Osječko-baranjska županija u 2019. godini /Republika Hrvatska. Osječko-baranjska županija. Skupština /materijal za sjednicu.
10. Koller-Trbović, N., Miroslavljević, A. 2005. *Posttretman - pomoć nakon institucije ili što nakon tretmana*. U: *Kriminologija i socijalna integracija*, vol.13, br. 2. Zagreb: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet u Zagrebu. 99-109.
11. Miroslavljević, A. 2013. *Posttretmanska zaštita djece i mladih*. Zagreb: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet u Zagrebu. Odsjek za poremećaje u ponašanju.
12. Obiteljski Zakon (NN, 103/15,98/19)

13. Operativni plan deinstitucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2014. – 2016.(2018) Zagreb: Ministarstvo socijalne politike I mladih.
14. Smjernice za alternativnu skrb o djeci. 2010. Zagreb: Ured UNICEF-a za Hrvatsku.
15. Spiegel, von H. 2004. *Methodisches Handeln in der Sozialen Arbeit. Grundlagen und Arbeitshilfen für die Praxis.* München, Basel, Reinhardt: Verlag.
16. Strategija razvoja sustava socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2017. - 2019, Vlada Republike Hrvatske.
17. Vodič za pružanje usluga organiziranog stovanja uz sveobuhvatnu podršku djeci i mladima s problemima u ponašanju Udruga za rad s mladima Breza, 2015. Osijek: Skripta tisak.
18. Zakon o socijalnoj skrbi (NN, 157/13,152/14,_99/15, 52/16, 16/17, 130/17,98/19,64/20).
19. Zakon o sudovima za mladež (NN,84/11,143/12,148/13,56/1 5,126/19).
20. Zakon o udomiteljstvu (NN,115/18).

WEBLIOGRAFIJA

<https://mdomsp.gov.hr/proces-transformacije-i-deinstitucionalizacije-10662/10662>

<http://domzaodgoj-osijek.hr/>

<https://wglasser.com/quickstart-guide-to-choice-theory/#basic-needs>

<http://www.simplypsychology.org/simplypsychology.org-Maslow's-Hierarchy-of-Needs.pdf>

<http://www.aota.org/featured/area6/index.asp>

<https://www.interimhealthcare.com:>

<https://www.psychosocial.com/about/>

udruga za rad s mladima

UDRUGA ZA RAD S MLADIMA BREZA

Lorenza Jägera 12, 31 000 Osijek Tel.: +385 31 272 818

web stranica: www.breza.hr

e-mail: udruga.breza@gmail.com

ISBN 978-953-58254-5-6

udruga za rad s mladima

UDRUGA ZA RAD S MLADIMA BREZA

Lorenza Jägera 12, 31 000 Osijek Tel.: +385 31 272 818

web stranica: www.breza.hr

e-mail: udruga.breza@gmail.com

